

ก็ยอมรับว่าปัญหาองค์การอาชญากรรมมีความรุนแรงจนอาจจะเป็นปัญหาที่บ่อนทำลายความมั่นคงของ
ประเทศได้ ดังนั้น จึงต้องใช้มาตรการป้องกันโดยการควบคุมควบคุมไปกับมาตรการปราบปรามองค์การ
อาชญากรรมด้วย ซึ่งมาตรการต่างๆ ดังที่ได้กล่าวมานี้จำเป็นต้องมีการศึกษาวิจัยเพื่อแสวงหาแนวทางปรับปรุง
และพัฒนาระบบที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ฯ

ภาคผนวก ก

ตารางแสดงความแตกต่างที่สำคัญของขององค์กรอาชญากรรมและอาชญากรรมพื้นฐานมีดังนี้¹¹²

อาชญากรรมพื้นฐาน	องค์กรอาชญากรรม
1) ผู้กระทำความผิด ผู้กระทำความผิดอาจมีคนเดียว หรือหลายคน แต่เป็นการรวมกลุ่มอย่างหลวมๆ เป็นลักษณะของการร่วมกันกระทำความผิด ไม่มีการจัดตั้ง ไม่มีการควบคุมหรือตรวจสอบกันอย่างเข้มงวด อย่างมากที่สุดเป็นการตกลงแบ่งงานกันทำ ในการกระทำความผิด ผู้เป็นเจ้าของการกระทำ ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ลงมือกระทำความผิดเอง อาจลงมือตั้งแต่การคิด วางแผน ลงมือกระทำความผิด หรือให้บุคคลอื่นเป็นผู้กระทำความผิดแทน หรืออาจกระทำความผิดโดยผ่านบุคคลอื่นในลักษณะตัวแทน แต่จะไม่มีความสัมพันธ์	1) ผู้กระทำความผิด มีผู้กระทำความผิด หรือร่วมคบคิดกันกระทำความผิดหลายคน แต่ละคนมีการแบ่งแยกหน้าที่กัน รับผิดชอบ มีระบบการติดต่อสื่อสารที่ปกปิด และมีการตัดตอนความรู้ในข้อมูลเท่าที่จำเป็น (need to know) และมีระบบการควบคุมอย่างเคร่งครัด ที่ทุกคนต้องถือปฏิบัติอย่างจริงจัง ในการกระทำความผิดหนึ่งๆ ผู้บงการหรือตัวการใหญ่จะเป็นผู้อยู่เบื้องหลัง อาจจะเข้าร่วมเพียงแต่ในขั้นตอนการคิด การวางแผน หรืออาจมีการมอบหมายให้ระดับรองลงไปเป็นผู้คิดวางแผนแทน โดยมีตัวผู้บงการคอยควบคุมอยู่เบื้องบน ผู้กระทำความผิดจริงๆ ส่วนใหญ่จะเป็นลูกน้องในลำดับล่าง (level street) ผู้กระทำความผิดจริงๆ กับผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ที่ได้รับผลประโยชน์แท้จริงจากการกระทำความผิด เป็นคนละคนกัน
2) พฤติกรรมในการกระทำความผิด 2.1 ในกระบวนการหรือวิธีการกระทำความผิดของอาชญากรรมปกติมักจะไม่มีความลับซับซ้อน: ในขั้นคิดวางแผน ทุกคนจะร่วมคิด ร่วมกันวางแผน ในขั้นเตรียมการ ทุกคนร่วมกันคิด เตรียมการ	2) พฤติกรรมในการกระทำความผิด ในกระบวนการหรือรูปแบบการกระทำความผิดขององค์กรอาชญากรรม มีความลับซับซ้อน : 2.1 เป็นการจัดตั้งองค์กรเพื่อกระทำความผิดกฎหมาย โดยในองค์กรนั้นมีการจัดระบบป้องกันการสืบสวนลงโทษจากฝ่ายเจ้าหน้าที่อย่างพร้อมมูล คือ

¹¹² ที่มา : สำนักงาน ป.ป.ส. สรุปสถานการณ์การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในประเทศไทย, พ.ศ. 2536.

อาชญากรรมพื้นฐาน	องค์การอาชญากรรม
ในชั้นลงมือปฏิบัติ หรือลงมือกระทำความผิด ส่วนใหญ่จะร่วมกันลงมือกระทำความผิด อาจมีการแบ่งงานกันทำบ้าง แต่ยังอยู่ในบริเวณที่มีการกระทำความผิดพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือกัน 2.2 ระบบการติดต่อสื่อสาร มักใช้รูปแบบการสื่อสารปกติ ไม่ปิดลับ 2.3 การเตรียมการเพื่อปกปิด หรืออำพรางการกระทำความผิดมักไม่แนบเนียน 2.4 เทคนิค วิธีการ และเครื่องมือที่ใช้ในการกระทำความผิดเป็นแบบธรรมดาทั่วไป	(1) มีการจัดลำดับขั้นของบุคคลที่ร่วมกระทำความผิดไว้เป็นขั้นๆ แต่ละระดับมีความรู้จักคุ้นเคยเฉพาะบุคคลที่ตนติดต่อกับ หรือเกี่ยวข้องด้วยเท่านั้น มีลักษณะเป็นความสัมพันธ์ในทางตั้ง แต่ไม่มีความสัมพันธ์ในทางขวาง (2) การสั่งการ หรือการสื่อสารจะใช้ระบบการสื่อสารในทางลับ หรือใช้รหัส เพื่อป้องกันมิให้บุคคลภายนอกรับรู้ (3) ในองค์กรมีระบบการควบคุมและการรักษาความลับอย่างเคร่งครัด ผู้ใดผิดพลาดจะได้รับการลงโทษจากองค์กรอย่างรุนแรงถึงชีวิต (4) เมื่อถูกจับกุม ถ้าหารับสารภาพ และปกปิดไม่ขัดทอดถึงบุคคลอื่นๆ จะได้รับการช่วยเหลือและดูแลครอบครัวอย่างดี แต่ถ้าขัดทอดหรือให้การที่เป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่บ้านเมืองทั้งตัวเองและครอบครัวอาจเดือดร้อน อาจถึงชีวิตได้ 2.2 มีระบบติดต่อความสัมพันธ์ และพยานหลักฐานที่อาจพาดพิงถึงตัวการใหญ่ไว้อย่างรัดกุมโดย (1) มีการจัดลำดับขั้นของผู้ร่วมกระทำความผิดโดยการมอบหมายงานกันเป็นทอดๆ แต่ละระดับจะรู้จักเฉพาะบุคคลที่ตนติดต่อกับเท่านั้น ไม่รับรู้ข้อมูลอื่นๆ แม้ว่าบุคคลหนึ่งบุคคลใดจะรับสารภาพหรือให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ ก็เป็นเพียงส่วนที่ตนรู้เท่านั้นซึ่งไม่เพียงพอที่จะสืบสาวไปถึงตัวการใหญ่ได้ และผู้ที่เข้าถึงตัวการใหญ่ได้ก็เฉพาะบุคคลสนิทและได้รับการไว้วางใจจริงๆ เท่านั้น (2) ใช้ระบบสั่งการเป็นทอดๆ โดยใช้รหัสลับในการสั่งงาน แต่เป็นที่รู้จักกันในหมู่ผู้ที่ติดต่อกันเท่านั้น ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นการดักฟังทางโทรศัพท์ หรือการเปิดจดหมาย หรือโทรเลข พยานหลักฐานเหล่านั้นก็ไม่สามารถนำมาเป็นพยานหลักฐานได้

การประมวล
ทางวิชาการ
ระดับชาติว่าด้วย
งานยุติธรรม
ฉบับที่ ๑

อาชญากรรมพื้นฐาน	องค์กรอาชญากรรม
	(3) มีระบบควบคุมและจัดการกับบุคคลที่เป็นภัยต่อองค์กรอย่างเคร่งครัด เพื่อป้องกันการขัดท้อด เช่น หากยอมรับและรับโทษแทนก็จะได้รับการดูแลทั้งผู้กระทำผิดและครอบครัวเป็นอย่างดี แต่หากขัดท้อด หรือให้การต่อเจ้าหน้าที่ทั้งตนเองและครอบครัวอาจได้รับอันตรายถึงชีวิตได้ จึงไม่มีผู้ใดกล้าขัดท้อด 2.3 ตัวการใหญ่ จะไม่เข้าร่วมในการกระทำความผิด หรือเข้ามาเกี่ยวข้อง หรืออยู่ใกล้เหตุการณ์ในการกระทำความผิด ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนใด

บรรณานุกรม

เอกสารภาษาไทย

หนังสือ และบทความ

- กิตติพงษ์ กิตยารักษ์, “การนำหลักความผิดฐานสมคบมาใช้ในประเทศไทย,” *บทบันทึกคดี*, เล่ม 50, ตอน 2, น. 113 - 114 (มิถุนายน 2537)
- คณิต ณ นคร, *กฎหมายอาญาภาคความผิด*, พิมพ์ครั้งที่ 7 แก้ไขเพิ่มเติม (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543)
- คณิง ภาไชย, *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1, 4* (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2537), หน้า 53. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1103 - 1104/2496
- จิตติ ดิงคภักดิ์, *คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2 ตอน 1*, พิมพ์ครั้งที่ 7 (กรุงเทพมหานคร : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2543)
- จิตติ ดิงคภักดิ์, *คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญาภาค 1*, พิมพ์ครั้งที่ 10 (กรุงเทพมหานคร : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2546) น. 32.
- จิตฤติ วีระเวสส์, “หมายเหตุคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6801/2542”, สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ [Online], Available URL : ระบบสารสนเทศคำพิพากษาศาลฎีกา, 2545 (พฤศจิกายน 23), หน้า 3 - 6.
- ต่อศักดิ์ บุรณะเรืองโรจน์, “การอภิปรายทั่วไปเกี่ยวกับแนวความคิดทางด้านนโยบายเพื่อการปราบปรามองค์กรอาชญากรรม (Organized crime) ในการสัมมนาระหว่างประเทศ ครั้งที่ 93 ซึ่งจัดโดยสถาบัน UNAFEI เพื่อการป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด,” *วารสารอัยการ*, 16, น. 55 - 82 (สิงหาคม 2536).
- แถลงการณ์ขอให้รัฐบาลทบทวนนโยบายการทำสงครามต่อต้านยาบ้าด้วยมาตรการรุนแรง ของบุคคลที่อยู่ในวงการนิติศาสตร์ ผู้ที่อยู่ในกระบวนการยุติธรรม และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ที่นำมาเผยแพร่ระหว่างการสัมมนาได้กล่มเรื่อง “วิสามัญยาบ้า - ขาดัดตอนปัญหาสิทธิเสรีภาพและกระบวนการยุติธรรมไทย” ที่จัดขึ้นที่คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2547.
- ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ, *กฎหมายอาญา: หลักและปัญหา*, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2545) น. 190.
- ทวีรัตน์ นาคเนียม, “ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน”, *วารสารราชทัณฑ์* 47 (2542) หน้า 16 - 24. และโปรดดู ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ **ไทยรัฐ ฉบับวันเสาร์ที่ 28 กุมภาพันธ์ 2547** <http://www.thairath.co.th/thairath1/2547/strange/feb/27/str2.php>
- นพนิธิ สุริยะ, *สิทธิมนุษยชน*, (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, 2537), น. 36 - 48

นายสมชาย หอมลออ ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชน ลงทนายความ สก๊อฟพิเศษ โดย...กองบรรณาธิการ
จาก...วารสารสหประชาชาติ <http://www.lawsociety.or.th/infor/lin25.doc>

ประธาน วัฒนวาณิชย์ และวิระศักดิ์ แสงสารพันธ์, รายงานการศึกษารวบรวมเรื่อง “การใช้ถ้อยคำ” โครงการพัฒนา
กฎหมายต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ ระยะที่ 2, 2546 สถาบันกฎหมายอาญา สำนักงาน
อัยการสูงสุด กระทรวงยุติธรรม.

- ประธาน วัฒนวาณิชย์, “ระบบความยุติธรรม : แนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมอาชญากรรมและกระบวนการ
การยุติธรรม”, *วารสารนิติศาสตร์* 9 (กันยายน - พฤศจิกายน, 2520)

ประเสริฐ เมฆมณี, *ตำรวจและการบวนการยุติธรรม*, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิพิธการพิมพ์ จำกัด, 2523).

พฤตินัย ทศนัยพิทักษ์กุล, หมายเหตุท้ายคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 410/2536, สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักเทคโนโลยี
สารสนเทศ [Online], Available URL : ระบบสารสนเทศคำพิพากษาศาลฎีกา, 2545
(พฤศจิกายน 23), หน้า 6.

ไพจิตร บุญญพันธุ์, หมายเหตุท้ายคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 185/2539, สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักเทคโนโลยี
สารสนเทศ [Online], Available URL : ระบบสารสนเทศคำพิพากษาศาลฎีกา, 2545
(พฤศจิกายน 23)

ยุทธนา ไสวสุวรรณวงศ์, “วิเคราะห์เปรียบเทียบความผิดฐานสมคบ : ศึกษาเปรียบเทียบหลักกฎหมายในประเทศ
อังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา และไทย,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, 2543), น. 17.

วิระพงษ์ บุญญภาส, การบังคับใช้กฎหมายต่อผู้ทรงอิทธิพลในประเทศไทย, [http://www.pub-law.net/article/
ac140646.html](http://www.pub-law.net/article/ac140646.html)

วิระศักดิ์ แสงสารพันธ์, “ผู้เสียหายในคดีอาญา : การศึกษาสิทธิและการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในกระบวนการ
ยุติธรรมทางอาญาของไทย” วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
2543.

สิริลักษณ์ จำรูญโรจน์ ณ ออยุธยา, “การกำหนดให้การมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมเป็นความผิดอาญา”
วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547.

สถาบันกฎหมายอาญา, รายงานโครงการศึกษารวบรวมเรื่องการพัฒนากฎหมายต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ
ระยะที่ 2 หัวข้อ “เทคนิคการสืบสวนพิเศษ” ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้าน
อาชญากรรมข้ามชาติที่มีการจัดตั้งในลักษณะองค์กร โดย อรรถนพ ลิขิตจิตตะ และคณะ,
2546 สำนักงานอัยการสูงสุด กระทรวงยุติธรรม.

สมบัติ จันทรวงศ์, “บทบาทของเจ้าพ่อท้องถิ่นในเศรษฐกิจและการเมืองไทย : ข้อสังเกตเบื้องต้น” ใน รัฐ ทน
เจ้าพ่อท้องถิ่นกับสังคมไทย, โดย ผาสุก พงษ์ไพจิตร และสังคีต พิริยะรังสรรค์ (บรรณาธิการ),
(กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2535)

สำนักนายกรัฐมนตรี, สำนักงาน ป.ป.ส. กองนิติการ, อำนาจรัฐกับการดักฟังทางโทรศัพท์, รวมบทความ
และสาระนำรู้เกี่ยวกับมาตรการในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร, โดย สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล
(กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2543), หน้า 73 - 75.

สุชาติ ตระกูลเกษมสุข, “การคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลจากการดักฟังทางโทรศัพท์,” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2543)

สุศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล และคณะ, รายงานการศึกษารายเรื่อง “โครงการศึกษาและพัฒนากฎหมายด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในกระบวนการยุติธรรมที่ไม่สอดคล้องกับหลักสิทธิพื้นฐานและพันธกรณีระหว่างประเทศ รวมทั้งรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย” เสนอกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม, 2547.

หยุด แลงอุทัย, **กฎหมายอาญามาตรา 2 - 3**, ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 10 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546)

อัศวพันธ์ สัมพันธ์, “กระบวนการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์การอาชญากรรม”, วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542, น. 26.

คำพิพากษาของศาล

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 124/2457, 301-303/2470

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1328/2544,

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2829/2526, 4986/2533

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 301-303/2479

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3201/2527,

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4548/2540, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1719/2534

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4674/2543

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 521/2539

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8187/2543,

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 871/2457, 116/2471, 1341/2521

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1176/2543

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3447/2540

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 11/2544

กฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ประมวลกฎหมายอาญา

พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534

พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. 2540

พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ. 2487

เอกสารภาษาต่างประเทศ

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966

อนุสัญญาสหประชาชาติต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่มีการจัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000

Alan Norris. *Crime, Reason and History : A Critical Introduction to Criminal Law*. (London : Weidenfeld and Nicholson, 1993)

Bonnie Angelo, "Wanted : A New Godfather," *Time*, April 13, 1992, vol. 139 no. 11

David B. Young, "Cesare Beccaria : Utilitarian or Retributivist?" *Journal of Criminal Justice*, vol. 11,

Edwin H. Sutherland, *Principles of Criminology* (Chicago : J. B. Lippincott Company, 1982)

Francis A.J. Ianni and Elizabeth Reuss-Ianni, *The Crime Society*. New American Library, 1976.

Frank Schmalleger, *Criminal Justice Today : An Introductory Text for The Twenty-first Century*, 4th Ed, New Jersey : Prentice-Hall, Inc. pp. 68 - 70.

Holten, N. Gary. *The Criminal Courts*. (United States: McGraw-Hill, Inc., 1991)

Hugh D. Barlow, *Introduction to Criminology*, 5 ed. (Illinois : Harper Collins Publisher, 1989)

J. C. Smith, "More on Proving Conspiracy," *The Criminal Law Review*. (May 1997), p. 333.

Jacobs, James B. and Alex Hortis, "New York City AS Organized Crime Fighter," *New York Law School Law Review*, vol. XLII, no. 3&4, 1998.

James O. Finckenauer (Director, International Center National Institution of Justice). *LA COSA NOSTRA IN THE UNITED STATES*. Participating in the U.N.'s Crime Prevention Program. (Copy)

John McFarlane, "Transnational Crime : Response Strategies," paper presented at the 4th National Outlook Symposium on Crime in Australia, New Crime and New Responses convened by Australian Institute of Criminology and held in Canberra 21 - 22 June 2001, p. 5. (copy)

Keri C. McGrath and Jennifer L. Pfeiffer, "Federal Criminal Conspiracy," *American Criminal Law Review* 36 (1999) : 663 - 690

Klaus von Lampe. *The Concept of Organized Crime in Historical Perspective*. (Paper presented at the international conference "Crime Organized International : Mythe, pouvoir, profit...") The Institute de recherche Switzerland 6 October 1999. <kvl-homepage>

Michael D. Lyman and Gary W. Potter. *Organized Crime*. 2nd Ed, New jersey : Prentice hall, 1999.

President's Commission on Law Enforcement and Administration of Justice (Commission

appointed by President Lyndon B. Johnson in 1965) Organized Crime. *Public Law*, oct.15, 1970, pp. 91 - 452.

Resource Material Series No.58, 116th International Training Course Reports of the Course, Group 1 Phase 2, **Special Investigative Tools To Combat Transnational Organized Crime (TOC)** [Online], Ibid, pp. 233 - 234.

Roger Brownsword. *Law and the Public Interest*. (Stuttgart: Steiner, 1993)

Roy Godson และ William J. Olson, “International Organized Crime,” *Society*, January - February, 1995, pp. 18 - 29. See this article at www.american.edu/tracc/pubs/sis-519-read/godson&olson.pdf

The Organized Crime Control Act 1970.

Thomas Wertenberger. “Humanity as an element in Penal Law,” 4 *Law and state* (1971), p 106-113.

พฤติกรรมและการปฏิบัติต่ออาชญากรในองค์กรอาชญากรรม และผู้มีอิทธิพล

ประธานการประชุม

ศาสตราจารย์ ดร.เสรีน ปุณณะพิตานนท์

อาจารย์พิเศษ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้วิพากษ์

พล.ต.อ. ดร.ไกรสุข สิ้นสุข

อดีตรองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

นายกุลพล พลวัน

อธิบดีอัยการฝ่ายช่วยเหลือทางกฎหมาย สำนักงานอัยการสูงสุด

ผู้นำเสนอ

นายนิติ จิตสว่าง

อธิบดีกรมราชทัณฑ์

หลักการและเหตุผล

อาชญากรซึ่งเข้าไปมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมหรือเป็นเครื่องมือของผู้มีอิทธิพลนั้น จะมีลักษณะที่แตกต่างจากอาชญากรโดยทั่วไป จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่กรมราชทัณฑ์ ในฐานะหน่วยงานที่มีบทบาทและหน้าที่ในการบริหารจัดการงานราชทัณฑ์ที่จะทำการศึกษาวิเคราะห์และพัฒนามาตรการต่างๆ ที่เหมาะสมในการดูแลอาชญากรดังกล่าวเป็นกรณีพิเศษ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและตัดช่องทางการเชื่อมโยงกับเครือข่ายภายนอก

The Second
National
Symposium
of Justice
Administration

ผลสรุปจากการประชุม

การนำเสนอผลการศึกษาและการอภิปรายของที่ประชุม มีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. ต้องมีมาตรการป้องกันมิให้ผู้ต้องขังที่ไม่มีลักษณะเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมองค์กรไปติดต่อเชื่อมโยงสัมพันธ์กับกลุ่มอาชญากรดังกล่าว นอกจากนั้น ต้องมีมาตรการเพื่อตัดการติดต่อเชื่อมโยงของเครือข่ายอาชญากรรมองค์กรด้วยตนเอง โดยขณะนี้ได้มีการพัฒนารูปแบบมาเป็นการจัดตั้งแดนความมั่นคงสูงภายในเรือนจำ เพื่อควบคุมและติดตามพฤติกรรมอาชญากรที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมองค์กรและผู้มีอิทธิพล โดยมีการเสริมระบบการควบคุมเป็นกรณีพิเศษด้วยอุปกรณ์เทคโนโลยีต่างๆ เช่น

กล้องวงจรปิด การใช้เครื่องบล็อกสัญญาณโทรศัพท์มือถือ รวมถึงการเฝ้าระวังในเรื่อง การเยี่ยมญาติ และระบบเงินฝาก เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การจัดตั้งแดนความมั่นคงสูงในเรือนจำ/ทัณฑสถานแห่งอื่นๆ ให้ทั่วถึงนั้นยังมีข้อจำกัดในเรื่องสถานที่และงบประมาณ

2. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ต้องขังที่จะทำให้เกิดถึงความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันในอาชญากรรมองค์กร เป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง จึงต้องมีมาตรการในเชิงรุกคือการแสวงหาข้อมูลของผู้ต้องขังแต่ละคนว่าใคร ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมองค์กรเดียวกันอย่างไร ซึ่งเมื่อได้รับทราบข้อมูลดังกล่าว เรือนจำและทัณฑสถานจะสามารถดำเนินการจัดแยกผู้ต้องขังเหล่านี้ออกจากกันได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

3. จะต้องใช้มาตรการปฏิบัติอย่างเข้มงวดกับอาชญากรที่เป็นกลุ่มศูนย์กลาง (Center/Internal Group) ซึ่งเป็นผู้วางแผน สั่งการ หรือเป็นแกนหลักในการดำเนินกิจกรรมลักษณะอาชญากรรมองค์กร เช่น การพิจารณางดสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับการพักการลงโทษ การลดวันต้องโทษจำคุก สำหรับผู้ต้องขัง ที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมองค์กรในลักษณะกลุ่มแรงงาน (Labor Group) และกลุ่มสนับสนุน (Support Group) อาจต้องได้รับการปฏิบัติด้วยโปรแกรมการแก้ไขเฉพาะประเภท ซึ่งจะต้องมีการพัฒนารูปแบบและสร้าง โปรแกรมใหม่ๆ เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของลักษณะอาชญากรรม เพื่อผลในทางป้องกันการกลับไปเกี่ยวข้องกับ เครือข่ายอาชญากรรมองค์กรและการกระทำความผิดซ้ำอีกภายหลังพ้นโทษ

4. บุคลากรถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการป้องกัน ปราบปราม และปฏิบัติต่ออาชญากร ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับอาชญากรรมองค์กร อันเนื่องมาจากลักษณะของอาชญากรเหล่านี้มักจะเป็น ผู้ที่มีอำนาจทางการเงินและมีอิทธิพลสูง สามารถโน้มน้าว จูงใจด้วยผลประโยชน์ รวมถึงการข่มขู่ บีบบังคับ ให้เจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกในเรื่องต่างๆ ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ แม้กระทั่งร่วมกระทำความผิด กลายเป็นส่วนหนึ่งของอาชญากรรมองค์กรเสียเอง จึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องเสริมสร้างความเข้มแข็ง และศักยภาพให้กับเจ้าหน้าที่ โดยสมควรที่จะมีการพิจารณาถึงค่าตอบแทน สำหรับเจ้าหน้าที่ ของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมให้เพียงพอ ต่อการที่เจ้าหน้าที่ชั้นผู้น้อยจะสามารถครองชีพในสังคม ปัจจุบันได้อย่างมีศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิ การคัดเลือกเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติงานที่มีลักษณะพิเศษและมีความ ยากลำบาก จะต้องคำนึงถึงวุฒิภาวะ ประสบการณ์ ประวัติการทำงานและฐานะทางการเงิน และจะต้องมี การติดตามพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่เป็นระยะ ควรคัดเลือกเจ้าหน้าที่ที่มีความสมัครใจพร้อมรับมือกับงาน ลักษณะท้าทายดังกล่าว จะต้องมีการเสริมสร้างขวัญ กำลังใจ การจัดสวัสดิการพิเศษ และการพิจารณา ความดีความชอบในการปฏิบัติหน้าที่สำหรับผู้ปฏิบัติงานดีเด่น ต้องมีการเสริมสร้างความรู้และพัฒนา ศักยภาพของเจ้าหน้าที่ให้ทันต่อรูปแบบพฤติกรรมของอาชญากรที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จะต้องมีการสร้างจิตสำนึกต่อวิชาชีพราชทัณฑ์ที่มีความสอดคล้องเป็นหนึ่งเดียวกัน (Spirit of Corporation) ซึ่งจะทำให้การป้องกัน ปราบปราม และการปฏิบัติต่ออาชญากรที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมองค์กร และผู้มีอิทธิพลของระบบงานราชทัณฑ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสนองตอบความต้องการ และความคาดหวังของสังคมได้ ๕

พฤติกรรมและการปฏิบัติต่ออาชญากร ในองค์กรอาชญากรรมและผู้มีอิทธิพล

จัดทำโดย

กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม

เรียบเรียงโดย

ที่ปรึกษา

นายนิติ จิตสว่าง

อธิบดีกรมราชทัณฑ์

นางสาวพรพิตร นรภูมิพิภรณ์

ผู้อำนวยการสำนักทัณฑวิทยา

นางวรรณ บัวภา

ผู้อำนวยการส่วนปฏิบัติการพิเศษ

คณะผู้ศึกษา

นายสิทธิพงศ์ สาคร

นักทัณฑวิทยา 5

นายศุภโชค ควระภักชัย

นักทัณฑวิทยา 4

นางสาวลาวัตรี จุ้ยฉาย

นักสังคมสงเคราะห์ 4

The Second
National
Symposium
of Justice
Administration

บทคัดย่อ

การพัฒนาของเทคโนโลยีที่ไม่มีขีดจำกัดและความเป็นโลกาภิวัตน์ของกระแสสังคมโลกปัจจุบันได้เป็นช่องทางในการดำเนินกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของอาชญากรรมในปัจจุบันที่เป็นปัญหา คือ อาชญากรรมองค์กรและอาชญากรรมชาติ โดยอาชญากรรมทั้ง 2 รูปแบบนี้มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันและก่อให้เกิดเป็นปัญหาระดับชาติรวมถึงระหว่างประเทศด้วย

ประเทศไทยได้ตระหนักถึงปัญหานี้จึงได้มีการจัดหน่วยงานต่างๆ ขึ้นมาเพื่อรับมือกับปัญหาดังกล่าวข้างต้น กรมราชทัณฑ์เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ต้องรับมือกับผู้ต้องขังที่เข้าข่ายของอาชญากรรมองค์กร และอาชญากรรมข้ามชาติ ถึงแม้ว่าจะมีลักษณะที่ยังไม่ใช่อาชญากรรมองค์กรที่เต็มรูปแบบ ซึ่งอาจเกิดจากลักษณะการรวมกลุ่มของอาชญากรรมองค์กรนั้นๆ ที่ไม่ชัดเจน รวมถึงอาจจะมีการรวมตัวที่ชัดเจนในตัวเองอยู่แล้ว แต่มีความบกพร่องในเรื่องของการสืบทราบหรือการรายงานจากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่ขาดความชัดเจนแน่นอนก็เป็นได้ ในส่วนของกรมราชทัณฑ์นั้นได้เสนอแนะให้มีการจัดกลุ่มผู้ต้องขัง ดังนี้ ประเภทกลุ่มศูนย์กลาง (กลุ่มที่ 1) เช่น ผู้มีอิทธิพลหรือเจ้าพ่อในบางพื้นที่/ภูมิภาค ผู้ต้องขังรายใหญ่หรือรายสำคัญ จะเน้นในเรื่องการควบคุมอย่างเข้มงวดในแดนความมั่นคงสูง สำหรับผู้ต้องขังกลุ่มแรงงาน (กลุ่มที่ 2) เช่น มือปิ่นรับจ้าง ผู้ล่าเหยี่ยวยาเสพติด และกลุ่มสนับสนุน (กลุ่มที่ 3) เช่น ผู้เลพที่เป็นผู้ค้ายาเสพติดรายย่อย จะได้รับการปฏิบัติด้านการควบคุมควบคุมกับโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูเฉพาะประเภท สำหรับการควบคุมผู้ต้องขังในแดนความมั่นคงสูงเพื่อควบคุมและติดตามพฤติกรรมอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมองค์กรและผู้มีอิทธิพล จะมีการเสริมระบบการควบคุมเป็นกรณีพิเศษด้วยอุปกรณ์เทคโนโลยีต่างๆ เช่น กล้องวงจรปิด การใช้เครื่องบล็อกสัญญาณโทรศัพท์มือถือ รวมถึงการเฝ้าระวังในเรื่องการเยี่ยมญาติ และระบบเงินฝาก เป็นต้น ซึ่งปัจจุบันยังมีข้อจำกัดด้านอาคารสถานที่ บุคลากร และงบประมาณ นอกจากนั้นเรือนจำ/ทัณฑสถาน ส่วนใหญ่ของประเทศกระจายอยู่ในส่วนภูมิภาค แต่ละแห่งก่อสร้างมาเป็นเวลานาน มีรูปแบบและโครงสร้างทางกายภาพแตกต่างกัน ซึ่งต้องมียุทธวิธีการปรับปรุงสภาพสถาปัตยกรรมเรือนจำ (Re-built) ให้เหมาะสมตามลักษณะของเรือนจำนั้นๆ

ในการที่จะปฏิบัติต่อผู้ต้องขังกลุ่มดังกล่าวนี้ ศักยภาพของบุคลากรในหน่วยงานคือสิ่งสำคัญ ดังนั้นกรมราชทัณฑ์จึงต้องมีการเสริมสร้างความรู้และพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ให้ทันต่อรูปแบบพฤติกรรมของอาชญากรรมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องมีการสร้างจิตสำนึกต่อวิชาชีพราชทัณฑ์ที่มีความสอดคล้องเป็นหนึ่งเดียวกัน (Spirit of Corporation) รวมถึงต้องสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานทำให้เกิดความรักองค์กรและป้องกันมิให้ผู้ต้องขังเข้ามามีอิทธิพลเหนือเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานสูงสุด

ABSTRACT

Unlimited technological development and globalization in contemporary era have prominently urged many criminal types. One characteristic of crime which many scholars are interested in called “organized crime and transnational organized crime”. Currently, these crimes have been increasingly related and cooperated among them and are a problem both nation and worldwide.

Thailand has intentionally realized these problems and also originated special agents to deal with these crimes. The Department of Corrections is an agent which works on prisoners who concerned with organized and transnational organized crime as well. Nevertheless, organized crime in Thailand was still indicated with an incompleted structure of organized crime according to criminological theory in term of its definition during the second national symposium of justice administration on Sep 6 - 7, 2004 at Impact Convention Center. Even though the structural description of organized crime, in reality, is incomplete, the blurred structure, indicated above, may be resulted from unaccountability or incompleteness of data collecting through investigated and reported process within the work of police and concerned agents in criminal justice system.

The Department of corrections of Thailand has proposed to group concerned prisoner which is mentioned earlier by 3 groups. First group (center group) is a prisoner who concerned with organized crime as being godfathers or racketeers (head criminal/key man) in each local area. Second group (labor group) is difference from the first one in term of its activity within criminal organization as if he/she is a member of the family (family-like member) such as gunman or hit man, or drug trafficker. Third group (Support group) is likely related to offenders who are outside the realm of core criminal organization: neither head criminal nor family-like member, such as organized crime’s customer whom, this case, we focus on drug addicted or insignificant drug dealer. Consequently, in the first group, we emphasize initially on security purpose such as segregating those prisoners into a maximum security area. Next, we also give an attention on the second group in term of security as well but we will observe and assess the progressive behavior while incarcerated. If their behaviors reach all satisfied criteria, prisoners will be allocated to the area for rehabilitative propose. The third group will be relatively treated in term of rehabilitative sense with variety of suitably particular programs along way while incarcerated. The maximum security area as mentioned above has enhanced with high technological security system and equipments such as closed-circuit

television, block phone, and etc. In case of observatory purpose, we have monitored all records such as visitation, deposit account and etc. Simultaneously, the distinct obstructions of Thai prisons have been manifested with the form of limited physical plant, inadequate of prison staffs, and lack of national budget. Prisons, for example, have scattered and been located in most regions around country. Some are old and have difference type of physical plants. Thus, rebuilt strategy has to be implemented in order to be relevance with their prison types and characteristics.

Efficiency of prison staff has tremendously effected the corrective operation also. Thus, the department of corrections endeavors to strengthen staff's knowledge and skills including contribute updated criminal development at all time. Especially, the department must create the realization of corrective profession as a spirit of corporation within institution, including convince staff's willpower in order to reinforce unity of organization and prevent an influence of bully to control our staffs. ๕

บทนำ

ปัญหาอาชญากรรมปัจจุบัน มีการพัฒนาและมีความสลับซับซ้อนเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก โดยเห็นได้จาก รูปแบบหรือลักษณะของอาชญากรรมที่มีความหลากหลาย ซึ่งรูปแบบเหล่านี้มีผลมาจากการปรับตัวของ อาชญากรเพื่อหลบเลี่ยงระบบกฎหมายและระบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญา การปรับตัวดังกล่าว อาชญากรได้นำประโยชน์จากช่องว่างของกฎหมาย การพัฒนาของเทคโนโลยีที่ไม่มีขีดจำกัด ความเป็นโลกาภิวัตน์ (Globalization) ของกระแสสังคมโลกปัจจุบัน มาใช้เป็นช่องทางในการดำเนินกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย ดังนั้น กระบวนการยุติธรรมทางอาญาและฝ่ายนิติบัญญัติจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการพัฒนาและรู้เท่าทัน การพัฒนาของอาชญากรรมดังกล่าว

รูปแบบของอาชญากรรมรูปแบบหนึ่งที่กระทบต่อสังคมเป็นอย่างมาก และถือได้ว่าเป็น อาชญากรรมในประเภทที่หาตัวจับได้ยากอย่างหนึ่งในปัจจุบัน คือ อาชญากรรมองค์กร (Organized Crime) ซึ่งในทางวิชาการมีคำอีกคำหนึ่งเรียกว่า Criminal Organization อาชญากรรมลักษณะดังกล่าวหากมี การขยายเครือข่ายเชื่อมโยงการกระทำความผิดกฎหมายทั้งภายในประเทศและนอกประเทศก็จะมีลักษณะเป็น อาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational Crime) ซึ่งมีการประมาณการว่าองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ มีรายได้จากการกระทำความผิดกฎหมายในประเทศไทยไม่น้อยกว่า 200,000 ล้านบาท ต่อปี¹ อาชญากรที่ เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมองค์กรเหล่านี้ส่วนหนึ่งได้เข้าสู่ระบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญามาเป็นผู้ต้องขัง ในเรือนจำ/ทัณฑสถานของประเทศไทยและมีแนวโน้มที่จะเพิ่มจำนวนมากยิ่งขึ้น กรมราชทัณฑ์ประเทศไทย จะมีมาตรการรับมือกับผู้ต้องขังประเภทนี้อย่างไรเพื่อพัฒนาให้ก้าวทันกับรูปแบบอาชญากรรมที่เปลี่ยนแปลงไป

การนำเสนอเอกสารทางวิชาการฉบับนี้ มุ่งเน้นถึงลักษณะพฤติกรรมของตัวอาชญากรที่มี ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมองค์กร (Organized Crime) องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational-Organized Crime) และมาตรการในการปฏิบัติต่ออาชญากร ซึ่งเกี่ยวข้องกับอาชญากรรม องค์กรหรือองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่เข้ามาเป็นผู้ต้องขังในเรือนจำ/ทัณฑสถานของประเทศไทยเท่านั้น โดยเอกสารฉบับนี้มุ่งเน้นที่กลุ่มของอาชญากรที่รวมตัวกันเป็นองค์กร (Organized Criminal Group)² ซึ่งหมายถึง “กลุ่มบุคคลตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ไม่จำเป็นต้องเป็นองค์กรใหญ่ มีการจัดตั้งรวมกลุ่มกันมา ระยะเวลาหนึ่ง มีจุดประสงค์เพื่อการกระทำความผิดอุกฉกรรจ์ เพื่อให้ได้ประโยชน์ทางการเงิน วัตถุ หรือโอกาสต่างๆ ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม” ตามอนุสัญญาขององค์การสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ ที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ปี ค.ศ. 2000

การนำเสนอเอกสารทางวิชาการฉบับนี้ เริ่มตั้งแต่บทที่ 1 ลักษณะของอาชญากรรมองค์กร (Organized Crime) อาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational Crime) และประเภทของอาชญากรรมดังกล่าว บทที่ 2 เป็นปรากฏการณ์ของอาชญากรรมองค์กรและอาชญากรรมข้ามชาติที่เกิดขึ้นในประเทศไทย รวมถึง

¹ คู่มือสืบสวนกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด ที่ อส 0035/34 ลงวันที่ 22 มีนาคม 2544 สิ่งที่ส่งมาด้วย 1 หน้า 2

² Organized criminal groups defined as structured groups of three or more people acting in concert to commit one or more serious crimes for material benefit.

ผู้มีอิทธิพล บทที่ 3 เน้นเรื่องลักษณะของผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถานของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับ
อาชญากรรมองค์กรและองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและผู้มีอิทธิพล บทที่ 4 เป็นมาตรการป้องกันปราบปราม
และการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมองค์กรและองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในเรือนจำ/
ทัณฑสถานของประเทศไทย รวมทั้งกรณีศึกษา และบทสุดท้ายเป็นมุมมองเสนอแนะ ๕

บทที่ 1

อาชญากรรมองค์กร และอาชญากรรมข้ามชาติ

1. อาชญากรรมองค์กร (Organized Crime)

หากจะกล่าวถึงคำว่า Criminal Organization³ หลายคนอาจมีความสับสนกับคำว่า “อาชญากรรมองค์กร” (Organized Crime) ซึ่งถ้ามองโดยผิวเผินแล้วแทบจะกล่าวได้ว่าไม่มีความแตกต่างกัน แต่หากมองอย่างละเอียดถี่ถ้วนแล้วจะพบข้อแตกต่างในรายละเอียดของทั้งสองคำดังกล่าว⁴

คำว่า องค์กร ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน มีความหมายว่า “เป็นหน่วยย่อยของคำว่า องค์กร”⁵ ซึ่งเห็นได้ว่าถ้ามองคำว่า Criminal Organization จะหมายถึง “อาชญากรรมที่มีลักษณะของการมีศูนย์กลางในการกระทำกิจกรรมที่ผิดกฎหมายที่รวมประกอบขึ้นกันเป็นหน่วย” ซึ่งในทางวิชาการไม่ปรากฏบ่อยครั้งนัก แต่จะมีการกล่าวถึงคำว่า Organized Crime มากกว่า ทั้งนี้ อาจเกิดจากคำว่า Criminal Organization เป็นคำดั้งเดิม มุ่งเน้นถึงตัวอาชญากรหรืออาชญากรรมที่รวมตัวกันในการทำความผิดเท่านั้น (ซึ่งเป็นความหมายกว้างๆ) แต่คำว่า Organized Crime จะมุ่งเน้นถึงลักษณะอาชญากรรม ซึ่งเกิดขึ้นจากอาชญากรที่รวมตัวกันเป็นองค์กรอย่างเป็นระเบียบเด่นชัดและสลับซับซ้อนมากขึ้น ดังนั้น นักอาชญาวิทยาจึงมีความสนใจในการศึกษาลักษณะของ Organized Crime มากกว่า และจะเป็นคำที่ปรากฏบ่อยครั้งในวงวิชาการของนักอาชญาวิทยา

สหประชาชาติได้ให้ความหมายกลุ่มของอาชญากรที่รวมตัวกันเป็นองค์กร (Organized Criminal Group)⁶ ไว้ว่า “กลุ่มบุคคลตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ไม่จำเป็นต้องเป็นองค์กรใหญ่ มีการจัดตั้งรวมกลุ่มกันมาระยะหนึ่ง

³ คำว่า “Criminal Organization” หากจะแปลเป็นภาษาไทย อาจจะทำให้ความหมายสับสนกับคำว่า “Organized Crime” หรือนักวิชาการส่วนมากแปลว่า เป็นอาชญากรรมที่มีการรวมตัวเป็นองค์กรหรือองค์กร หากดูจากความหมายตามพจนานุกรมภาษาอังกฤษให้ความหมายของคำดังกล่าวไว้ดังนี้

“Organization” หมายความว่า การจัดระเบียบองค์กร หรือ องค์กร

“Organize” หมายความว่า รวบรวมขึ้นเป็นองค์กรหรือคณะ องค์กร

ถ้าแปลตามความหมายดังกล่าวนี้ คำว่า Criminal Organization จะหมายความว่า การจัดระเบียบองค์กรของอาชญากร คำว่า Organized Crime จะหมายถึง อาชญากรรมที่เกิดขึ้นโดยการรวบรวมตัวขึ้นเป็นคณะ องค์กร เห็นได้ว่าหากแปลเป็นภาษาไทยแล้วจะเกิดการสับสนเป็นอย่างมาก ดังนั้น เพื่อป้องกันการสับสนผู้เขียนจึงไม่ทำการแปลในเอกสารทางวิชาการฉบับนี้

⁴ Robert P. Rhodes กล่าวว่ามีความแตกต่างกันระหว่าง 2 คำนี้ และยกตัวอย่างให้เห็นว่าไม่ใช่แก๊งอาชญากรรมทุกแก๊งจะเป็นอาชญากรรมองค์กร แม้ว่าจะมีการรวมตัวเป็นลักษณะขององค์กรก็ตาม

ศ.ดร.เสริม ปุณณะพิธานนท์ มีความเห็นว่า เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในการใช้คำ “Organized Crime” และ “Criminal Organization” ควรจะระบุเจาะจงลงไปว่า Criminal Organization เป็นผลผลิตของการจัดระเบียบจนสำเร็จลงอย่างเป็นรูปธรรมในลักษณะขององค์กร/องค์กร เพื่อดำเนินการ/กิจกรรมที่เข้าลักษณะอาชญากรรมองค์กร หรือ Organized Crime (Organized Crime operates along corporate lines)

⁵ “องค์กร” หมายความว่า ศูนย์กลางของกิจการที่รวมประกอบกันขึ้นเป็นหน่วย

“องค์กร” หมายความว่า ส่วนประกอบย่อยของหน่วยใหญ่ทำหน้าที่สัมพันธ์กันหรือขึ้นต่อกันและกัน

⁶ Organized Criminal groups defined as structured groups of three or more people acting in concert to commit one or more serious crimes for material benefit.

มีจุดประสงค์เพื่อการกระทำความผิดอาชญากรรมเพื่อให้ได้ประโยชน์ทางการเงิน วัตถุ หรือโอกาสต่างๆ ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม” นิยามโดยสรุปดังกล่าวเป็นผลมาจากอนุสัญญาขององค์การสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์การในปี ค.ศ. 2000

สภาองเกรสของสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ. 1968 ได้ให้คำจำกัดความของอาชญากรรมองค์การ หมายถึง การประกอบกิจกรรมที่ผิดกฎหมายโดยคนบุคคลที่รวมตัวกันเป็นองค์การอย่างมั่นคง และเคร่งครัด ค่อนข้างบริบูรณ์ โดยเข้าไปเกี่ยวข้องกับจัดหาสินค้าและบริการที่ผิดกฎหมายครอบคลุมธุรกิจไม่ว่าทางรวมทั้งการพนัน โสเภณี การให้กู้ยืมโดยคิดดอกเบี้ยสูง ตลอดจนกิจกรรมอื่นๆ ที่ผิดกฎหมายที่กระทำโดยสมาชิกขององค์การ¹

นักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิให้คำนิยามขององค์การอาชญากรรมไว้อย่างหลากหลาย เช่น ศ.ดร.ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ ได้ให้ความหมายไว้ว่า

“อาชญากรรมองค์การ หมายถึง อาชญากรรมซึ่งอาชญากรได้รวมตัวเข้าด้วยกันตามสายการบังคับบัญชาในรูปขององค์การ โดยจัดวางแผนและดำเนินงานเพื่อประกอบธุรกิจผิดกฎหมายประเภทต่างๆ และบ่อยครั้งที่องค์การอาชญากรรมจะอาศัยอำนาจทางเศรษฐกิจ และการเมือง เพื่อผูกขาดการค้าดำเนินงานที่ผิดกฎหมายนั้นๆ”²

รศ.นวลจันทร์ ทัดคนชัยกุล เป็นอีกท่านที่ให้ความหมายว่า “องค์การอาชญากรรม คือ การที่คณะบุคคลรวมตัวกันกระทำความผิดเกี่ยวกับธุรกิจการเงิน โดยในการรวมตัวกันจะมีการบริหารจัดการอย่างเป็นทางการและมีประสิทธิภาพ การกระทำความผิดที่เป็นองค์การนี้จึงยากแก่การจับกุม ปราบปราม”³

ศ.ดร.เสรีน ปุณณะพิธานนท์ ให้ความเห็นว่า “เพื่อให้เห็นลักษณะอันเด่นชัดว่า Organized Crime ในปัจจุบันเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจที่ถูกต้องชอบธรรมและถูกกฎหมาย จึงอาจนิยามคำว่า องค์การอาชญากรรมเป็นองค์การธุรกิจที่มุ่งแสวงหาผลกำไรทางเศรษฐกิจ โดยอาศัยวิถีทางและกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย” ซึ่งต้องอาศัยปรากฏการณ์อย่างน้อย 3 อย่างที่มีความเกี่ยวโยงหรือสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน จึงจะสามารถดำรงอยู่อย่างต่อเนื่องได้ตลอดเวลา คือ

- 1) ความต้องการของผู้บริโภคเกี่ยวกับสินค้า บริการ และกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย
- 2) องค์การที่สามารถผลิตและจัดหาจัดจำหน่ายสินค้า บริการ และกิจกรรมเหล่านั้นได้อย่างไม่ขาดสาย
- 3) การจู่โจมหรือบงการหลวง ทูจริตต่อหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมาย และเจ้าหน้าที่ฝ่ายการเมือง ผู้ซึ่งให้ความคุ้มครองป้องกันองค์การอาชญากรรมและการดำเนินกิจการที่ผิดกฎหมาย

โดยสรุป อาชญากรรมองค์การ เป็นลักษณะของกิจกรรมที่ผิดกฎหมายของกลุ่มอาชญากรที่รวมตัวเป็นองค์การซึ่งดำเนินกิจกรรมหรือธุรกิจที่ผิดกฎหมาย การรวมกลุ่มจะมีลักษณะของความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงในลักษณะใดลักษณะหนึ่งหรือหลายลักษณะผสมกัน อาทิเช่น มีผลประโยชน์เดียวกัน/ร่วมกัน มีความเชื่อ

¹ สภาองเกรสของสหรัฐอเมริกา ปี ค.ศ. 1968

² ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, อาชญาวิทยา, อาชญากรรมเป็นฐานในการวางแผนการยุติธรรม, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ราชบัณฑิตยสถาน ปี ค.ศ. 2531, หน้า 111

³ นวลจันทร์ ทัดคนชัยกุล, อาชญากรรม (การป้องกัน : การควบคุม), กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปี ค.ศ. 2542 หน้า 234

เดียวกัน เป็นต้น บางครั้งอาจมีการกระทำกิจกรรมหรือธุรกิจที่ถูกกฎหมายเพื่ออำพรางกิจกรรมที่ผิดกฎหมายก็ได้¹⁰

อาชญากรรมองค์กรมีได้หลากหลายประเภทและลักษณะ มีความเป็นพลวัต ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นผลมาจากการพัฒนารูปแบบเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและกฎหมายต่างๆ ส่วนมากจะต้องเป็นการพัฒนาเพื่อหลบเลี่ยงกฎหมายต่างๆ ที่มีอยู่¹¹

1. ลักษณะของอาชญากรรมองค์กร

อาชญากรรมองค์กร¹² มีลักษณะเป็นคณะบุคคลที่รวมเป็นองค์การอย่างมั่นคง แน่นแฟ้น จัดตั้งเป็นองค์การโดยหวังผลประโยชน์ร่วมกัน เป็นอาชญากรรมที่ยึดเป็นอาชีพและจะพยายามขยายธุรกิจกว้างขึ้นในเขตแดน และ/หรือมีการทำธุรกิจข้ามชาติด้วย มีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ สามารถประสานงานได้พร้อมเพรียงกันและเคร่งครัดต่อระเบียบวินัย มีการจัดการแบ่งงานกันรับผิดชอบโดยมีประสิทธิภาพ หวังผลจริงจัง มีการวางแผน กำหนดนโยบาย และนำมาตรการต่างๆ มาใช้เพื่อป้องกันอุปสรรคความชะงักงันในการประกอบกิจการ

บุคคลที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าของอาชญากรรมองค์กรอาจเป็นผู้ที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจ และการเมือง อีกทั้งมีสถานภาพทางสังคมสูงเป็นที่ยอมรับทั่วไป จะมีการดึงข้าราชการ นักการเมืองเข้ามาร่วมเป็นสมาชิกขององค์กรด้วย หรืออาจจัดหาเงินทุนที่จะให้ผลประโยชน์และการดูแลแก่ข้าราชการและนักการเมือง เพื่อแลกเปลี่ยนให้องค์กรทำงานได้สะดวก รวมถึงจะใช้บุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางเข้ามาร่วมทำงานด้วย องค์กรจะมีการจัดสรรเงินพิเศษในการดูแลพรรคพวก บริวาร รวมทั้งครอบครัวไม่ให้เดือดร้อน เนื่องจากสมาชิกบางคนถูกจับและดำเนินคดี ถูกบังคับใช้ทางกฎหมายต้องโทษจำคุก ภรรยาและลูกของเขาจะไม่ถูกทอดทิ้ง จะมีการจัดสรรเงินเป็นค่าใช้จ่าย ค่าจัดหาเครื่องมือ ค่าจ้างสมุนมือป็นรับจ้าง และค่าสินบนแก่เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม เช่น ตำรวจ อัยการ หนายความ นักการเมือง และทหาร เป็นต้น โดยใช้เงินในการวิ่งเต้นเป็นจำนวนมาก

อาชญากรรมองค์กรมักใช้ความรุนแรงในการดำเนินธุรกิจผิดกฎหมาย เช่น การข่มขู่ การทำร้ายร่างกาย และการฆ่าบุคคลผู้ขัดผลประโยชน์ รวมทั้งสมาชิกขององค์กรเอง ถ้าทำผิดกฎระเบียบก็จะถูกจัดการทันที เช่น แก๊งอาชญากรรม (Criminal Gangs) เจ้าพ่อ (Overlord Crime) ขบวนการใต้ดิน (Underworld Economy) พวกเก็บค่าคุ้มครอง ริดไถ ข่มขู่ เช่น Car Watcher กลุ่มออกเงินกู้ (Racket) กลุ่มคนี่รวมตัวกันประกอบอาชญากรรม (Crime Syndicate) และมีศูนย์กลางหรือกองบัญชาการที่จะประกอบอาชญากรรม (Headquarter for Criminal Activities)

The Second
National
Symposium
of Justice
Administration

¹⁰ นายวันชัย รุจนวงศ์ อธิบดีกรมศุลกากรและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กล่าวว่า อาชญากรรมองค์กรไม่ได้หมายความว่ามีความเพียงแค้นมาเพียงหรือผู้มีอิทธิพลเท่านั้น แม้แต่ขบวนการตัดไม้ที่จังหวัดสุโขทัย พวกรับจ้างทวงหนี้แล้วพาไปอุ้มฆ่า หรือกระทั่งพวกที่รื้อบาร์เบียร์ที่ซอยสุขุมวิท 10 พวกนี้เข้าลักษณะของอาชญากรรมองค์กรด้วย

¹¹ ผศ.ดร.นวลน้อย ศิริรัตน์ อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวว่าพฤติกรรมของกลุ่มอาชญากรที่มีการรวมตัวเป็นองค์กรข้ามชาติมีความเป็นพลวัต มีการเปลี่ยนแปลง เกิดกิจกรรมนอกกฎหมายใหม่ๆ ตามเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปจนกฎหมายตามไม่ทัน ซึ่งนั่นก็หมายความว่า มีแรงจูงใจต่อเนื่องจากผลกำไรมหาศาล เมื่อใดก็ตามที่กฎหมายมีช่องว่างหรือผู้บังคับใช้กฎหมายบังคับใช้กฎหมายหย่อนยานจะกลายเป็นช่องทางให้องค์กรเหล่านี้ขยายตัว

¹² นวลจันทร์ หัตถชัยกุล, อาชญากรรม (การป้องกัน : การควบคุม), กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. 2542 หน้า 235 - 236

อาชญากรรมองค์กร เป็นเรื่องที่ต้องอาศัยอาชญากรรมโดยปราศจากเหยื่อเป็นอันมาก (As victimless crimes remain or increasingly criminalized, organized crime flourishes.) เช่น ยาเสพติด (selling to victims) และการค้าประเวณี (the sale of the victim) นอกจากนี้การเกิดอาชญากรรมองค์กร ยังมีความเกี่ยวข้องกับการนำเทคนิคทางธุรกิจขนาดใหญ่มาใช้ คือ มีการรวมตัว (Consolidation) เป็นองค์กรระดับชาติ/ระดับท้องถิ่น (National/Regional Organization) การแข่งขัน (The Elimination of Competition) ความทันสมัย (Modern) กฎหมาย (Legal) ความร่วมมือกับระบบราชการ (Bureaucratic Corporation) และอาชญากรรมองค์กรจะมีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้เกิดความเหมาะสมทั้งผู้นำและสภาพทางเศรษฐกิจ (Organized crime adapted to changes in both leadership and economic conditions.)¹³

ดังที่กล่าวมาแล้วว่า อาชญากรรมองค์กรเป็นการรวมตัวของอาชญากรอย่างมีระเบียบแบบแผน จึงมีลักษณะเด่นพอสรุป ดังนี้¹⁴

1.1 การทำงานร่วมกันและมีสายการบังคับบัญชา (Conspiracy & Hierarchy)

อาชญากรรมประเภทนี้จะมีการวางแผน มีลำดับชั้นที่ถาวรในการสั่งงานโดยมีมากกว่า 3 ลำดับชั้น มีหน่วยของผู้เชี่ยวชาญพิเศษในเรื่องเฉพาะเจาะจง และมีระดับหน่วยงานที่ใช้เฉพาะแรงงาน

1.2 การดำเนินงานที่ยาวนาน (Perpetuity)

มีการดำเนินงานเป็นชั่วอายุคนสืบต่อไปถ้าไม่โดนทำลายล้างไปเสียก่อน หรือเป็นการดำเนินการที่มีธุรกิจถูกกฎหมายบังหน้า

1.3 ศูนย์บัญชาการเบ็ดเสร็จ (Monopoly)

มีศูนย์กลางที่เบ็ดเสร็จเพื่อการวางแผนและกำหนดแนวทางการปฏิบัติ

1.4 วินัยเคร่งครัด (Stricted discipline)

มีกฎที่เคร่งครัดและเด็ดขาดในการดำเนินการและลงโทษกับผู้ที่กระด้างกระเดื่องหรือผู้ขัดขวางส่วนมากจะใช้วิธีการที่ทารุณโหดร้ายซึ่งมีผลถึงแก่ชีวิต

1.5 ความเป็นสมาชิกที่ถูกจำกัดวง (Restricted membership)

สมาชิกที่เข้าร่วมขบวนการส่วนมากต้องมีความสัมพันธ์ทางชาติพันธุ์ ความเป็นญาติพี่น้อง มีประวัติอาชญากรรมคล้ายๆ กัน หรือมีพื้นฐานเหมือนกัน ไม่ใช่ทุกคนจะสามารถเข้าร่วมองค์กรอาชญากรรมได้ง่าย

1.6 สามารถหลีกเลี่ยงการถูกดำเนินคดี (Immunity from prosecution)

มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับเรื่องการคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐที่สามารถให้ผลประโยชน์ต่อการดำเนินงาน ดังนั้น การถูกจับกุมดำเนินคดีก็จะได้รับการช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐกลุ่มดังกล่าว

2. ประเภทของอาชญากรรมองค์กร

อาชญากรรมองค์กรอาจแบ่งตามรูปแบบของการรวมกลุ่ม ได้ดังนี้¹⁵

1. อาชญากรรมองค์กรที่เกิดจากการรวมตัวตามประเพณี เช่น ยาสูบ อัลคาโฮล

¹³ ศ.ดร.เสรีน บุณณะศิริตานนท์

¹⁴ Abadinsky, H.(2002). *Organized Crime*, 7e. Belmont, CA : Wadsworth

¹⁵ นายกุลพล พลวัน กล่าวในการประชุมกลุ่มย่อยที่ 10 หัวข้อ พฤติกรรมและการปฏิบัติขององค์กรอาชญากรรมและผู้มีอิทธิพล ในการประชุมทางวิชาการระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรม ครั้งที่ 2 : มาตรการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมและผู้มีอิทธิพล วันที่ 6 กันยายน 2547

2. อาชญากรรมองค์กรที่ไม่ใช่การรวมกลุ่มตามประเพณี เป็นองค์กรที่ไม่กว้างขวางนัก เช่น การพนัน แก๊งริคโด

3. ลักษณะทั้งอาชญากรรมองค์กรไม่มีการรวมกลุ่มอย่างมั่นคงแต่เป็นการรวมกลุ่มเฉพาะกิจ เช่น แก๊งขามูไรไล่ฟันคนที่ จ. เชียงใหม่ มีการรวมกลุ่มอย่างคึกคะนอง

4. อาชญากรรมที่รวมกลุ่มเพื่อควบคุมท้องถิ่น

5. อาชญากรรมในการเมืองระดับชาติ โดยมีต่างชาติเข้ามาร่วมเพื่อผลทางการเมือง

นอกจากนั้น อาชญากรรมองค์กรยังสามารถแบ่งเป็นกลุ่มๆ ตามลักษณะการกระทำความผิด ได้ดังนี้

- อาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติด เช่น การค้า การผลิต การขนถ่ายยาเสพติด
- อาชญากรรมเกี่ยวกับของผิดกฎหมาย เช่น การลักลอบขน/ขายของหนีภาษี การค้า/ลักลอบขนอาวุธเถื่อน

- อาชญากรรมเกี่ยวกับความรุนแรง เช่น การก่อการร้าย การขู่เอาเงิน การเรียกค่าคุ้มครอง การจี้เครื่องบิน การเรียกค่าไถ่ การปล้น การบังคับขู่เข็ญ มือปืนรับจ้าง

- อาชญากรรมเกี่ยวกับการเงิน เช่น การปล่อยเงินกู้และเรียกดอกเบี้ยสูง การปลอมแปลงธนบัตรหรือตราสารทางการเงิน การฉ้อฉล การฟอกเงิน

- อาชญากรรมเกี่ยวกับธุรกิจผิดศีลธรรมหรือผิดกฎหมายอื่นๆ เช่น บ่อนการพนัน การค้าผู้หญิงและเด็กเพื่อการค้าประเวณี การจัดทาวีดีโอสื่อลามก

อาชญากรรมเหล่านี้มีขอบเขตของการดำเนินงาน ทั้งในพื้นที่ท้องถิ่นเองและอาจขยายไปสู่ระดับจังหวัด ระดับประเทศ หรือระหว่างประเทศ ซึ่งถ้ามีการดำเนินงานในพื้นที่มากกว่า 1 ประเทศ และมีความเชื่อมโยงกัน จะเรียกลักษณะของอาชญากรรมประเภทนี้ว่าอาชญากรรมข้ามชาตินั้นเอง

2. อาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational Crime)

อาชญากรรมองค์กรมีการพัฒนาอย่างมากมาย เนื่องจากความเป็นโลกาภิวัตน์ และเทคโนโลยี การสื่อสารที่ไร้ขีดจำกัดในศตวรรษที่ 21 ทำให้โลกของเราเล็กลงในมิติของการสื่อสารอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งเอื้อประโยชน์ให้อาชญากรรมประเภทนี้มีการขยายเครือข่ายไปทั่วโลก เกิดรูปแบบอาชญากรรมที่เรียกว่า **อาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational crime)** ที่ส่วนมากจะมีการดำเนินงานกันเป็นกลุ่มองค์กร ดังนั้น ในทางวิชาการส่วนใหญ่จะใช้คำว่า **องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational-Organized Crime)**

องค์การสหประชาชาติได้ให้คำจำกัดความของ “อาชญากรรมข้ามชาติ” ไว้ว่าต้องเป็นลักษณะของอาชญากรรม (ความผิด) ที่มีการลงมือกระทำความผิด ความผิดเกิด และ/หรือมีผลของการกระทำความผิด ทั้งโดยตรงหรือโดยอ้อมซึ่งเกี่ยวข้องกับมากกว่า 1 ประเทศ¹⁰

จากคำจำกัดความของคำว่าอาชญากรรมข้ามชาติหรือ Transnational Crime ที่องค์การสหประชาชาติ กำหนดไว้ จะเห็นได้ว่าการกระทำความผิดไม่ว่าจะขั้นตอนใด เช่น ขึ้นเตรียมการ ลงมือ กระทำความผิดสำเร็จ

¹⁰ นำมาจาก The Fourth United Nations Survey of Crime Trends and Operations of Criminal Justice System ซึ่งมีความเป็นภาษาอังกฤษว่า “Offences, whose inception, perpetration and/or direct effect or indirect effects involved more than one country.”

มีการกระทำในชั้นตอนใดชั้นตอนหนึ่งหรือทุกชั้นตอนในดินแดนมากกว่า 1 ประเทศ ก็สามารถเรียกว่า เป็นอาชญากรรมข้ามชาติได้แล้ว ในประเทศไทย มีนักวิชาการให้ความหมายของอาชญากรรมข้ามชาติไว้ว่า หมายถึง “การกระทำความผิดโดยละเมิดกฎหมายอาญา เป็นอาชญากรรมที่ผู้ก่อกระทำขึ้นในประเทศหนึ่ง อาจมีความเกี่ยวพันด้วยการเดินทางติดต่อกับอีกประเทศหนึ่ง โดยมีผลเสียหายจากการกระทำความผิด เชื่อมโยงหรือต่อเนื่องกัน บางรายอาจเป็นได้ว่าการก่ออาชญากรรมในประเทศหนึ่งแล้วหลบหนีการจับกุมข้ามไป ในอีกประเทศหนึ่ง และก่ออาชญากรรมขึ้นอีก”¹⁷

อาชญากรรมข้ามชาติ โดยส่วนใหญ่จะกระทำในรูปของกลุ่มองค์กร จึงเรียกว่า Transnational-Organized Crime การกระทำกันเป็นกลุ่มจะขยายกิจกรรมการกระทำผิดไปยังประเทศอื่นๆ หรือที่เรียกว่า เป็นอาชญากรรมไร้พรมแดน รูปแบบของอาชญากรรมเหล่านี้ เช่น การค้ายาเสพติดข้ามชาติ การค้ามนุษย์ และเด็กข้ามชาติ อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ การก่อการร้ายข้ามชาติ ลักษณะของอาชญากรรมประเภทนี้มีลักษณะพิเศษที่เป็นเครือข่าย และอาจจะเป็นเครือข่ายของการสร้างอิทธิพลได้ด้วย

อาชญากรรมข้ามชาติเป็นอาชญากรรมที่เกิดขึ้นมากกว่า 1 ประเทศ ดังนั้น จึงไม่ใช่เป็นปัญหาของประเทศใดประเทศหนึ่งเท่านั้นแต่เป็นปัญหาในระดับโลก ซึ่งเป็นผลให้แต่ละประเทศและองค์การระหว่างประเทศ เกิดความตื่นตัว และมีการถกเถียงกันในหัวข้อดังกล่าวเป็นอย่างมาก จะเห็นได้จากการประชุมระดับชาติหลายครั้ง และการจัดตั้งหน่วยงานในระดับโลกหลายหน่วยงาน เช่น

1. การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด (United Nations Congress on the Prevention and the Treatment of Offenders)
2. การตั้งคณะกรรมการว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Commission on Crime Prevention and Criminal Justice)
3. การประชุมระดับรัฐมนตรีว่าด้วยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ (World Ministerial Conference on Organized Transnational Crime) ในปี พ. ศ. 2537 ประเทศอิตาลี¹⁸
4. การประชุมจัดทำอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่กระทำโดยอาชญากรรมองค์กร¹⁹

¹⁷ นวลจันทร์ หัสนริกุล, อาชญากรรม (การป้องกัน : การควบคุม), กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. 2542 หน้า 263

¹⁸ จากการประชุมครั้งนี้ ทำให้เกิดแผนการดำเนินการระดับโลกที่ว่าด้วยการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ (Naples Political Declaration and Global Action Plan Against Organized Transnational Crime) และต่อมาองค์การสหประชาชาติได้ลงมติรับ จึงทำให้แผนการดำเนินการเป็นงานมีความเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

¹⁹ ผลจากการลงมติของสมัชชาสหประชาชาติในวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2541 เป็นข้อมติที่ 53/111 ให้มีการตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจ (Ad hoc Committee) เพื่อพิจารณาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ

- การลักลอบค้ามนุษย์ที่เป็นผู้หญิงและเด็ก (Trafficking in Persons Especially Women and Children)
- การลักลอบค้าและการผลิตอาวุธที่ผิดกฎหมาย (Illicit Manufacturing of and Trafficking in Firearms)
- การลักลอบย้ายถิ่นที่อยู่ (Illegal Trafficking in and Transporting of Migrants)

ในปี พ.ศ. 2544 ได้มีการจัดทำอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่กระทำโดยองค์การอาชญากรรม (United Nations Convention against Transnational Organized Crime)

ประเภทของอาชญากรรมข้ามชาติ²⁰

องค์การสหประชาชาติแบ่งลักษณะของอาชญากรรมข้ามชาติออกเป็น 10 ลักษณะ ได้แก่

1. การลักลอบค้ายาเสพติด (Illicit Trafficking in Drugs)
2. การลักลอบนำคนเข้าเมือง (Smuggling of Illegal Migrants)
3. การค้าอาวุธ (Arms Trafficking)
4. การลักลอบค้าอุปกรณ์นิวเคลียร์ (Trafficking in Nuclear Material)
5. กลุ่มองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและการก่อการร้าย (Transnational Criminal Organization and Terrorism)
6. การค้าหญิงและเด็ก (Trafficking in Women and Children)
7. การลักลอบค้าชิ้นส่วนมนุษย์ (Trafficking in Body Parts)
8. การโจรกรรมและการลักลอบค้ายานพาหนะ (Theft and Smuggling of Vehicles)
9. การฟอกเงิน (Money Laundering)
10. การกระทำอื่นๆ (Other Activities) ได้แก่ การโจรกรรมศิลปวัตถุ การให้สินบนเจ้าหน้าที่ตำรวจ และข้าราชการอื่น อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ อาชญากรรมสิ่งแวดล้อม อาชญากรรมทรัพย์สินทางปัญญา การฉ้อโกงประกันภัยทางทะเล การแทรกซึมและการครอบงำธุรกิจถูกกฎหมาย

²⁰ นำมาจากเอกสารวิจัย เรื่อง “อาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทย : รูปแบบ ขอบเขต ความรุนแรงและแนวทางแก้ไขปัญหา” ของ พล.ต.ต. วัชรพล ประสารราชกิจ ปี พ.ศ. 2541

บทที่ 2 อาชญากรรมองค์กร ผู้มีอิทธิพล และอาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทย

1. อาชญากรรมองค์กรในประเทศไทย

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 รัฐบาลไทยโดยการนำของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้ประกาศสงครามกับยาเสพติดอย่างจริงจัง จากนโยบายดังกล่าวมีผลทำให้เกิดการตื่นตัวของระบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายทั้งหลาย ทำให้ตัวเลขของผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมีเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก และผู้กระทำความผิดเหล่านี้ได้ถูกส่งต่อมาัยระบบงานราชทัณฑ์ ซึ่งก็คือเรือนจำและทัณฑสถาน

ในขณะที่อาชญากรรมประเภทอื่นๆ ได้ก่อตัวและพัฒนาขึ้น ซึ่งอาจเป็นผลโดยตรงหรือโดยอ้อมจากอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เช่น การฟอกเงิน การคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่ของรัฐ การค้าผู้หญิง และเด็ก บ่อนการพนัน สื่อสิ่งพิมพ์และวีดิทัศน์ลามก ค้าอาวุธเถื่อน เป็นต้น

ลักษณะหนึ่งของรูปแบบอาชญากรรมที่ปรากฏ คือ อาชญากรรมองค์กร มีลักษณะเป็นกลุ่มที่มีความสัมพันธ์เหนียวแน่น หรือเป็นในรูปของเครือข่ายเชื่อมโยงกันทางผลประโยชน์ ลักษณะรูปแบบอาชญากรรมประเภทนี้จะมีความมั่นคงมากกว่าอาชญากรรมแบบอื่น ซึ่งประโยชน์ของอาชญากรรมนี้ คือ การมีอำนาจทั้งทางด้านการเงิน เศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ที่สามารถส่งเสริมและสนับสนุนให้การก่ออาชญากรรมมีความสมบูรณ์และสามารถหลบเลี่ยงกฎหมายบ้านเมืองได้ง่าย

จุดเริ่มต้นของอาชญากรรมประเภทนี้อาจจะเกิดจากความเชื่อถือเป็นการส่วนบุคคลต่อกัน หรือหัวหน้ากลุ่ม เช่น ระบบอุปถัมภ์ ทุนนิยม รวมถึงระบบของการมีบุญคุณต่อกัน หรืออาจเกิดจากการข่มขู่ทำร้าย การล่อให้ติดยาเสพติด การล่อลวงให้ค้าประเวณี ซึ่งอยู่ภายใต้ภาวะของการบังคับทำให้ต้องเข้าร่วมขบวนการ เป็นต้น ทั้งหมดนี้จะสามารถขยายผลไปสู่การดำเนินการที่ผิดกฎหมาย จะเห็นได้ว่าการกระทำผิดกฎหมายของบุคคลที่อยู่ในกลุ่มหรือเป็นเครือข่าย อาจเป็นการกระทำทั้งที่เป็นความสมัครใจและไม่สมัครใจ

ลักษณะของอาชญากรรมองค์กรในประเทศไทยนั้น มีความแตกต่างจากที่ปรากฏในต่างประเทศ หากจะกล่าวถึงอาชญากรรมองค์กรในประเทศต่างๆ แล้วก็น่าจะนึกถึงกลุ่มคนเหล่านี้ เช่น จีน คือ พวก Tongts และ Triad ญี่ปุ่น คือ พวกยาคุซ่า อิตาลี คือ พวกมาเฟีย เป็นต้น ซึ่งกลุ่มแก๊งเหล่านี้สามารถเชื่อมโยงไปสู่อาชญากรรมข้ามชาติต่อไปได้ สำหรับในประเทศไทย เมื่อกล่าวถึง “อาชญากรรมองค์กร” คนจำนวนมากจะให้ความสนใจไปยังกลุ่มของ “เจ้าพ่อ” ในบางจังหวัด ซึ่งในสมัยก่อนมีลักษณะที่เรียกว่า “นักเลง” เป็นผู้มีอำนาจเป็นที่พึ่งของคนในท้องถิ่นของตนเอง ต่อมาในปัจจุบันจึงกลายเป็น “เจ้าพ่อ” ที่มีลักษณะเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงสัมพันธ์กับกลุ่มผู้มีอำนาจทางเศรษฐกิจ การเมืองในระดับท้องถิ่นหรือระดับประเทศ เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่รัฐ เอกชน เครือญาติ และนักเลงหัวไม้ ในการร่วมกันกระทำความผิดกฎหมายเพื่อประโยชน์ของตนเอง และพวกพ้องเป็นหลัก

นักวิชาการให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องเจ้าพ่อในสังคมไทยว่า “เจ้าพ่อ มีลักษณะเป็นนักธุรกิจท้องถิ่นที่มีอำนาจเงินและอิทธิพลระดับท้องถิ่นเพียงพอที่จะทำในสิ่งที่เหนือกฎหมายได้ในบางครั้งและช่วยพรรคพวกได้เมื่อถึงคราวจำเป็น อาจมีธุรกิจผิดกฎหมายและใช้ความรุนแรงหรือไม่ก็ได้ ประการสำคัญคือมีบทบาทสำคัญทางการเมืองในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติทั้งทางตรงและทางอ้อม”²¹

รศ.ศรีศักร วัลลิโภดม มีความเห็นว่า ในสังคมไทยแต่เดิมผู้มีอำนาจในท้องถิ่นจะมีลักษณะเป็นพวก “นักเลงโต” เพื่อเป็นที่พึ่งของคนในท้องถิ่นตนเอง ต่อมาเมื่อระบบสังคมซับซ้อนขึ้นโดยเฉพาะปัจจัยทางเศรษฐกิจจึงเกิดกลุ่มของ “เจ้าพ่อ” ซึ่งมุ่งรักษาผลประโยชน์ของตนเองและพวกพ้องเป็นหลักโดยไม่ค่อยคำนึงถึงคนท้องถิ่น และต่อมาภายหลังเจ้าพ่อในท้องถิ่นก็จะผันตัวเข้ามามีอิทธิพลทางการเมือง ซึ่งในปัจจุบันสังคมไทยยังมี “นักเลงโต” ที่ได้รับการยอมรับจากคนในท้องถิ่นแต่โครงสร้างสังคมส่วนอื่นๆ อาจไม่ยอมรับ “เจ้าพ่อ” ที่เริ่มจากกระทำผิดกฎหมาย เล่นการพนัน ฯลฯ “เจ้าพ่อ” จากคนนอกท้องถิ่นที่อาศัยระบบเศรษฐกิจเข้าไปจัดการแสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง และทำลายอิทธิพลท้องถิ่นเดิมรวมทั้ง “เจ้าพ่อ” ที่มีการพัฒนามาจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน²²

อย่างไรก็ตามลักษณะของ “เจ้าพ่อ” ในสังคมไทยตามที่กล่าวมาข้างต้นยังไม่สามารถจะสรุปได้ว่าเป็นรูปแบบของเจ้าพ่อในสังคมไทยอย่างชัดเจนและหากจะพิจารณาเทียบเคียงกับลักษณะของอาชญากรรมองค์กรที่มีการดำเนินการในต่างประเทศอย่างเช่นแก๊งมาเฟียในประเทศอิตาลี ก็จะต้องพิจารณาถึงลักษณะดังต่อไปนี้ด้วยการทำงานร่วมกันโดยมีสายบังคับบัญชา (Conspiracy & Hierarchy) คุนย์บัญชาการเบ็ดเสร็จ (Monopoly) ความเป็นสมาชิกที่ถูกจำกัดวง (Restricted membership) การดำเนินงานที่ยาวนาน (Perpetuity) วินัยที่เคร่งครัดเด็ดขาด (Stricted discipline) และความสามารถหลีกเลี่ยงการถูกดำเนินคดี (Immunity from prosecution) ซึ่งจะต้องมีการพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบและพินิจพิเคราะห์ว่ารูปแบบของเจ้าพ่อในสังคมไทยมีลักษณะดังกล่าวอย่างชัดเจนหรือไม่ และมากน้อยเพียงใด

สำหรับประเทศไทย อาชญากรรมองค์กรที่น่าจับตามองในปัจจุบัน คือ อาชญากรรมทางการเมืองที่เกี่ยวกับความขัดแย้งทางการเมือง ศาสนา สืผิว และอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งได้มีการปรับปรุงการแก้ไขกฎหมายหลายฉบับเพื่อรองรับอาชญากรรมประเภทนี้

ลักษณะการกระทำความผิดที่เป็นอาชญากรรมองค์กร

ลักษณะพฤติการณ์การกระทำความผิดที่เป็นลักษณะเป็นขบวนการ หรือมีการดำเนินการเป็นเครือข่าย²³ ต้องประกอบด้วย

1. ตัวการหรือแกนนำแก๊งผู้มีอิทธิพล
2. กองกำลังหรือเครื่องมือ ได้แก่ มือปืนรับจ้าง นักเลงหัวไม้ ผู้ประสานงานการทำผิดกฎหมาย
3. แนวร่วมหรือผู้สนับสนุน ได้แก่ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ นักการเมือง หรือบุคคลที่สมคบ

สนับสนุน หรือช่วยเหลือการกระทำความผิดดังกล่าว

²¹ ดร.ผาสุก พงษ์ไพจิตร และ ดร.สังคิต ศิริประเสริฐสรค์ งานวิจัยเรื่อง “คอร์รัปชันกับประชาธิปไตย” แห่งศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ 2536

²² รศ.ศรีศักร วัลลิโภดม การศึกษาเรื่อง “เจ้าพ่อภาคตะวันออก”

²³ คำสั่งศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดแห่งชาติ ที่ 47/2546 เรื่อง กำกับการปฏิบัติในการจัดทำข้อมูลข่าวสารและการข่าวเกี่ยวกับแก๊งผู้มีอิทธิพล

2. ผู้มีอิทธิพลในประเทศไทย

รัฐบาลไทย โดยสำนักนายกรัฐมนตรี ได้ให้ความหมายของผู้มีอิทธิพลและพฤติกรรมที่เข้าข่ายผู้มีอิทธิพล²⁴ ไว้ดังนี้ ผู้มีอิทธิพล²⁵ หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ดำรงตนด้วยการกระทำการด้วยตนเองหรือใช้จำวนาน สนับสนุนการกระทำใดๆ ที่ผิดกฎหมายหรืออยู่เหนือกฎหมาย ซึ่งโดยปกติพฤติกรรมดังกล่าวเป็นความผิดอาญาอยู่แล้ว แต่ผลของการกระทำนั้นเป็นการศึกษาค้นกรองผลกระทบในวงกว้าง ต่อสังคม ก่อให้เกิดความรำคาญ ความเสียหาย ความหวาดกลัว หรือการสร้างเครือข่ายขยายผลซึ่งบ่อนทำลายเศรษฐกิจ สังคม การเมือง หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ผู้ซึ่งมีอิทธิพล อาจมีการดำเนินการเป็นเครือข่าย ประกอบด้วยผู้มีอิทธิพลที่อยู่เบื้องหลัง กองกำลังหรือเครื่องมือ (มือปืนรับจ้าง บริวาร) แนวร่วมหรือผู้สนับสนุน (ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ นักการเมืองระดับต่างๆ) พฤติกรรมที่เข้าข่ายผู้มีอิทธิพลที่สำคัญ ได้แก่

1. ผู้มีอิทธิพลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด
2. ผู้มีอิทธิพลในการฮั้วประมูลและขัดขวางการเสนอ/แข่งขันราคาในการประมูลงานของทางราชการ
3. ผู้มีอิทธิพลเรียกรับผลประโยชน์จากคิวรถจักรยานยนต์ และรถยนต์รับจ้างผิดกฎหมาย
4. ผู้มีอิทธิพลเรียกรับผลประโยชน์จากโรงงาน ร้านค้า สถานบริการ และสถานประกอบการต่างๆ
5. ผู้มีอิทธิพลลักลอบขนสินค้าหนีภาษี น้ำมันเถื่อน น้ำมันปาล์มเถื่อน บุหรี่/สุราเถื่อน และรับใกล้เคียงการนำเข้าสินค้าผิดกฎหมาย
6. ผู้มีอิทธิพลลักลอบจัดให้มีบ่อนการพนัน โด่งพนันบอล หวยใต้ดิน จับยี่กี ตู๋ม้า ตู๋จักรกลไฟฟ้าผิดกฎหมาย
7. ผู้มีอิทธิพลค้าหญิงและเด็กบังคับค้าประเวณี โสเภณีเด็ก
8. ผู้มีอิทธิพลลักลอบนำคนเข้า-ออก และอยู่ในราชอาณาจักรโดยผิดกฎหมาย
9. ผู้มีอิทธิพลฉ้อโกงหลอกลวงประชาชนไปทำงานต่างประเทศ
10. ผู้มีอิทธิพลหลอกลวงต้มตุ๋นนักท่องเที่ยว
11. ผู้มีอิทธิพลมือปืนรับจ้าง
12. ผู้มีอิทธิพลรับจ้างทวงหนี้ด้วยการข่มขู่หรือใช้กำลัง
13. ผู้มีอิทธิพลลักลอบค้าอาวุธ
14. ผู้มีอิทธิพลที่บุกรุกที่ดินสาธารณะ และหรือทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
15. ผู้มีอิทธิพลเรียกรับผลประโยชน์จากการรับใกล้เคียง หรือคุ้มครองการกระทำผิดบนเส้นทางหลวงและหรือสาธารณะ

จากลักษณะของประเภทต่างๆ ที่กำหนด จะเห็นได้ว่าจะต้องมีการดำเนินการเป็นกลุ่มขบวนการ ดังนั้นผู้มีอิทธิพลโดยส่วนมากจะมีลักษณะเป็นอาชญากรรมองค์กรนั่นเอง

²⁴ คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 139/2546 ลงวันที่ 8 กรกฎาคม 2546

²⁵ ศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดแห่งชาติ (ศตจ.) ได้มีคำสั่งที่ 47/2546 ได้กำหนดกลุ่มผู้มีอิทธิพลไว้ 8 ประเภท ได้แก่ การเรียกรับผลประโยชน์กับรถรับจ้าง การจัดให้มีบ่อนการพนัน การค้าผู้หญิงและเด็ก การต้มตุ๋นนักท่องเที่ยว มือปืนรับจ้าง การหลอกลวงประชาชนไปทำงานต่างประเทศ การฮั้วการประมูล ผู้ปล่อยเงินกู้ยืมบังคับลูกหนี้

3. อาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทย

กลุ่มของอาชญากรรมองค์กรมีแนวโน้มอย่างมากที่จะเกี่ยวข้องกับกลุ่มก่อการร้ายหรือกลุ่มธุรกิจผิดกฎหมายข้ามชาติที่มีปัจจัยในการสร้างกลุ่มให้เป็นระบบโครงสร้าง และมีการเตรียมพร้อมที่ดีเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กร กลุ่มเหล่านี้ส่วนมากจะมีการเชื่อมโยงในหลายพื้นที่มากกว่า 1 ประเทศ เป็นลักษณะ “อาชญากรรมข้ามชาติ” (Transnational Crime)

งานวิจัย²⁶ เรื่องหนึ่งสรุปว่า องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่เข้ามาในเมืองไทยส่วนมากแล้วมีรูปแบบที่เหมือนกัน คือ เข้ามาดำเนินธุรกิจบังหน้า เช่น ร้านอาหาร สถานบันเทิง หรือดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยมีอาชญากรรมอยู่เบื้องหลัง ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับยาเสพติด การค้าแรงงานข้ามชาติ ค้าประเวณี ปลอมแปลงเอกสาร ค้าเงิน หรือความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน อีกทั้งยังมีความพยายามในการขยายรูปแบบการก่ออาชญากรรมครบวงจร

ในปัจจุบัน ปัญหาเรื่องบ่อนการพนันก็เป็นสิ่งที่กระตุ้นการก่ออาชญากรรมประเภทอื่นๆ ด้วย บ่อนการพนันมีเครือข่ายเติบโตส่งต่อเป็นชั้นๆ จากบ่อนที่ผิดกฎหมายในประเทศไทยขยายไปสู่บ่อนที่ถูกกฎหมายที่มีชายแดนติดต่อกัน หรือแม้กระทั่งกระจายไปสู่บ่อนในประเทศที่ไกลออกไปอีก ผ.ศ.ดร. นวลน้อย ตรีรัตน์²⁷ กล่าวว่า กฎหมายไทยกำหนดโทษการพนันต่ำมากทำให้คนเล่นพนันเพิ่มมากขึ้น แทะต่อกันเป็นทอดๆ ผ่านหลายประเทศ สร้างขึ้นนอกระบบในระดับสูง ก่อให้เกิดการทวงหนี้ อึดฆ่า ข้อมูลเมื่อ 2 ปีก่อนพบว่ามีคนเล่นพนันบอล 2 ล้านคน เข้าบ่อน 10 ล้านคน แทะห่วยได้ดิน 20 ล้านคน ตัวเลขนี้สะท้อนว่าเราน่าจะเอากฎหมายฟอกเงินมาจัดการกับองค์กรอาชญากรรม บ่อนการพนัน แต่ก็ต้องพิจารณาให้ดีเพราะเกี่ยวข้องกับคนจำนวนมาก

ส่วนที่เกี่ยวกับปัญหายาเสพติด พบว่า ก่อนที่รัฐบาลไทยจะมีนโยบายในการต่อสู้กับยาเสพติดอย่างจริงจังในปี พ.ศ. 2546 องค์กรที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดข้ามชาติเคยเข้มแข็งและเติบโตมากในประเทศไทย เนื่องจากประเทศไทยมีเขตชายแดนติดต่อกับประเทศที่มีความขัดแย้งทางการเมืองมาก รวมถึงประเทศไทยมีระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย จึงทำให้กลายเป็นศูนย์กลางในการพักและกระจายยาเสพติด ซึ่งเดิมมีเป้าหมายในการขายให้แก่กลุ่มผู้ใช้แรงงาน และต่อมาแพร่ระบาดมาถึงกลุ่มเยาวชน นักเรียน และนักศึกษา

อาชญากรรมข้ามชาติที่มีความรุนแรงและน่ากลัวที่สุดในปัจจุบันพบว่า ได้แก่ การค้ามนุษย์และแรงงานข้ามชาติ โดยการนำคนมาค้าแรงงานขั้นต่ำ รวมถึงเอามาเป็นสินค้าส่งออก การค้าโสเภณี การขอทาน ซึ่งต้นเหตุของปัญหาเหล่านี้ส่วนหนึ่งเกิดมาจากปัญหาคนไร้สัญชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาแรงงานข้ามชาติที่เป็นกลุ่มของชาวพม่า ลาว เขมร ซึ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น น.พ.ประดิษฐ์ เจริญไทยทวี กล่าวถึงปัญหาดังกล่าว²⁸ เนื่องมาจากสาเหตุที่กฎหมายแรงงานไทยไม่ทันสมัยและรัฐบาลไม่ยอมรับรองกติกาสันธิสัญญาระหว่างประเทศเกี่ยวกับแรงงานต่างชาติ จึงส่งผลให้เกิดอุปสรรคในนโยบายบริหารแรงงานต่างด้าว นอกจากนี้ แรงงานต่างด้าวในไทยถูกเอารัดเอาเปรียบได้ค่าจ้างแรงงานต่ำ ไม่ได้รับความยุติธรรม ปัจจุบันแรงงานที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมในไทยมีประมาณ 1.32 ล้านคน และมีสถานะทางสังคมไม่ชัดเจน

²⁶ งานวิจัย เรื่อง “สถานภาพความรุนแรงของปัญหาองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทย” โดย ผ.ศ.ดร.นวลจันทร์ ตรีรัตน์

²⁷ กล่าวในงานสัมมนาโดย สถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2547

²⁸ กล่าวในงานสัมมนาเรื่อง “แนวทางการจัดการบริหารและคุ้มครองแรงงานข้ามชาติ” วันที่ 6 กรกฎาคม 2547

ทำให้ไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิตามกฎหมายต่างๆ

ดังนั้น ไม่ว่าจะเป็นปัญหาคนไร้สัญชาติ หรือ ปัญหาแรงงานไม่ได้รับความเป็นธรรม ถือได้ว่าเป็นต้นเหตุอย่างหนึ่งในการก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมประเภทอื่นๆ ตามมา รวมถึงเป็นปัจจัยให้เกิดอาชญากรรมข้ามชาติที่ต้องการหาโอกาสความไม่เท่าเทียมในสังคมมาเป็นเงื่อนไขในการก่ออาชญากรรมอีกด้วย

ปัญหาที่คนส่วนใหญ่คาดไม่ถึงว่าเป็นปัญหาที่เกิดจากอาชญากรรมข้ามชาติ คือ การคอร์รัปชัน ซึ่งพบว่า²⁹ ปัจจุบันมีการขายโครงการต่างๆ ที่ได้มาจากการทุจริต นำไปลงทุนกับการดำเนินงานอาชญากรรมข้ามชาติ

กลุ่มอาชญากรข้ามชาติที่สำคัญส่วนมากมาจากประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ลาว พม่า มาเลเซีย รองลงมาคือกลุ่มประเทศเอเชีย ตามด้วยกลุ่มยุโรป อเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ และโอเชียเนีย กลุ่มต่อมาเป็นกลุ่มจากประเทศแอฟริกาใต้ สุดท้ายเป็นกลุ่มประเทศในแถบแอฟริกา และกลุ่มสุดท้ายนี้มีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้น³⁰

อย่างไรก็ตาม เราสามารถแบ่งกลุ่มของอาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทย ได้ดังนี้

1. การลักลอบค้ายาเสพติด (Drug Trafficking) ประเภทของยาเสพติด เช่น ฝิ่น กัญชา เฮโรอีน ยาบ้า (แอมเฟตามีน) สารระเหย
2. การลักลอบนำคนเข้าเมือง (Smuggling of Illegal Migrants) มีตัวอย่างจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น ขบวนการส่งคนจีนแผ่นดินใหญ่ไปยังประเทศที่สาม (ลูกหมู) หรือขบวนการส่งแขกไปประเทศที่สาม (ลูกแพะ)
3. การโจรกรรมและการลักลอบค้ายานพาหนะ (Theft and Smuggling of Vehicles)
4. การค้าอาวุธ (Arms Trafficking)
5. การฟอกเงิน (Money Laundering) เป็นอาชญากรรมที่เป็นผลจากการกระทำผิดกฎหมายอย่างอื่น เช่น การค้ายาเสพติด การฉ้อโกง การค้าสินค้าเถื่อน การลักพาตัว การค้าอาวุธเถื่อน การก่อการร้าย และการหลีกเลี่ยงภาษี
6. อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ และอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ (Economic Crime and Cyber Crime) เช่น การกระทำความผิดเกี่ยวกับภาษีอากร การเงินการธนาคาร การปลอมแปลงเงินตราและฉ้อโกง บัตรเครดิต ทรัพย์สินทางปัญญา (เครื่องหมายการค้า ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร)
7. การค้าผู้หญิงและเด็ก (Trafficking in Women and Children)

4. ลักษณะความสัมพันธ์ของอาชญากรในอาชญากรรมองค์กร

การรวมตัวกันเป็นกลุ่มเป็นธรรมชาติของคนซึ่งเป็นสัตว์สังคม ซึ่งการรวมกลุ่มจะทำให้เกิดความรู้สึกปลอดภัยของปัจเจกบุคคลแต่ในทางกลับกันหากการรวมกลุ่มนั้นมีจุดประสงค์เพื่อการกระทำความผิด ครรลองครองธรรมหรือผิดกฎหมายก็จะทำให้เกิดอาชญากรรมองค์กร

²⁹ ผ.ศ.ดร.นวลจันทร์ ตริรัตน์ กล่าวในงานสัมมนาโดย สถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด วันที่ 2 กรกฎาคม 2547

³⁰ ข้อมูลจากสำนักข่าวกรองแห่งชาติ

องค์การอาชญากรรมที่พบเห็นเด่นชัดในประเทศไทย เช่น กลุ่มผู้มีอิทธิพล กลุ่มการลักลอบค้ายาเสพติด กลุ่มจัดหาเพื่อการค้าเด็กและสตรี ซึ่งจะเห็นได้ว่าลักษณะความสัมพันธ์หรือความเชื่อมโยงของอาชญากรแต่ละคน หรือกลุ่มอาชญากรแต่ละกลุ่ม จะมีความแตกต่างกันในหน้าที่ **หากเปรียบเทียบอาชญากรรมองค์กรเป็นร่างกายมนุษย์จะแบ่งหน้าที่การดำเนินงานและความสัมพันธ์ได้เป็น 3 ประเภท** ดังนี้

1. กลุ่มศูนย์กลาง (Center/Internal Group)

กลุ่มนี้เปรียบเสมือนเป็นหัวสมอง ลักษณะเด่นของกลุ่มนี้คือ **การวางแผนในการดำเนินกิจกรรมหลักที่ผิดครรลองคลองธรรมหรือผิดกฎหมายซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเกิดจากกลุ่มนี้ มีการจัดลำดับชั้นการบังคับบัญชาอย่างชัดเจนที่สุด**

อาชญากรในกลุ่มนี้ เช่น นักธุรกิจหรือผู้นำท้องถิ่นที่เป็นเจ้าพ่อ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ และนักการเมือง**ที่เป็นแกนนำ**ในการก่ออาชญากรรม เป็นต้น

2. กลุ่มแรงงาน (Labor Group)

กลุ่มนี้เปรียบเสมือนเป็นแขน ขา ของกลุ่มแรก ลักษณะเด่นของกลุ่มนี้จะเน้นการทำงานที่ก่อให้เกิด**การดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม**เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หลักของกลุ่มแรก อีกทั้งการดำเนินการของอาชญากรในกลุ่มนี้จะต้อง**สัมผัสหรือเผชิญหน้ากับบุคคลภายนอกหรือเหยื่อในสังคมมากที่สุด**

อาชญากรในกลุ่มนี้ เช่น กลุ่มมือปืน กลุ่มบุคคลที่ไปเรียกเก็บค่าคุ้มครองกับประชาชนผู้ลำเลียงยาเสพติดหรือของผิดกฎหมาย เป็นต้น

3. กลุ่มสนับสนุน (Support Group)

กลุ่มนี้เปรียบเสมือนเป็นกระแสรองตัวภูมิคุ้มกันในร่างกายมนุษย์ ลักษณะเด่นของกลุ่มนี้ จะเน้น**ที่การให้การสนับสนุนจากสถานะของตนที่มีอำนาจหน้าที่ต่างๆ** เพื่อให้การดำเนินงานของอาชญากรรมองค์กรเป็นไปด้วยความเรียบร้อย **ไม่มีอุปสรรค** หรืออาจจะหมายถึงลูกค้าที่เข้ามาร่วมในองค์กรก็ได้

อาชญากรในกลุ่มนี้ เช่น ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ นักการเมือง หรือบุคคลที่**สมคบ สนับสนุน หรือช่วยเหลือ**การกระทำผิดดังกล่าว และผู้เสพที่เป็นผู้ค้ายาเสพติดรายย่อย เป็นต้น **๕**

บทที่ 3

กลุ่มผู้ต้องขังที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมองค์กร ในเรือนจำและทัณฑสถานของไทย

1. ลักษณะผู้ต้องขังที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมองค์กรภายใต้การควบคุมดูแลของ กรมราชทัณฑ์³¹

ปัจจุบันกรมราชทัณฑ์ประสบปัญหาในการควบคุมผู้ต้องขังที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมองค์กรและผู้มีอิทธิพล เนื่องจากผู้ต้องขังดังกล่าวมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นซึ่งจนถึงขณะนี้ประมาณ 20% ของจำนวนผู้ต้องขังทั้งหมด สาเหตุที่ทำให้ผู้ต้องขังลักษณะดังกล่าวมีจำนวนเพิ่มขึ้นเนื่องจาก

- การประกาศใช้พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 และโครงการโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง ทำให้ผู้ค้ายาเสพติดรายย่อยถูกตัดออกจากกระบวนการราชทัณฑ์
- การที่รัฐบาลให้ความสำคัญกับการปราบปรามผู้มีอิทธิพลและยาเสพติด รวมถึงกลุ่มเครือข่ายอาชญากรรม ทำให้คนเหล่านี้เข้ามาอยู่ในกระบวนการราชทัณฑ์มากขึ้น
- การใช้โทษจำคุกระยะยาวเพิ่มมากขึ้น
- การมีมาตรการในการใช้ทางเลือกมากขึ้น เช่น การคุมประพฤติ การเปียงเบนผู้ต้องขังโทษจำคุกในคดีความผิดเล็กน้อยออกจากกระบวนการราชทัณฑ์ ทำให้ผู้ที่กระทำความผิดโดยพลั้งพลาดออกไปจากระบบ จึงเหลือผู้ต้องขังรายสำคัญและมีอิทธิพลมากขึ้น

1. ผู้ต้องขังที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมองค์กรและผู้มีอิทธิพล แบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม ดังนี้

1) ผู้ต้องขังที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมข้ามชาติ

จากจำนวนผู้ต้องขังต่างชาติที่อยู่ในเรือนจำ/ทัณฑสถานต่างๆ ซึ่งปัจจุบันมีประมาณ 10,000 คน สะท้อนให้เห็นภาพของอาชญากรรมข้ามชาติในประเทศ โดยแยกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1. **ลักษณะเป็นแก๊ง** เช่น แก๊งลูกหมู แก๊งชาวจีน เป็นแก๊งที่รวมตัวกันประกอบอาชญากรรมในประเทศไทย รวมถึงจะมีญาติอยู่ในประเทศไทย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด การค้าหญิง และการฉ้อโกง มีอยู่หลายกลุ่ม คือ

- 1) ชาวจีน มีจำนวนประมาณ 500 คน
- 2) มาเลเซีย มีจำนวน 367 คน เป็นแก๊งเกี่ยวกับการล่อลวงหญิงไทยไปขายชองโสเภณี ยาเสพติด ทรัพย์สิน เรียกค่าไถ่ จี้ปล้น
- 3) ยองกงและไต้หวัน เป็นแก๊งเกี่ยวกับยาเสพติด ค้าหญิง
- 4) อิหร่าน เป็นแก๊งแซกขาว มีลักษณะท่าทางดี แต่งตัวภูมิฐาน จะกระทำความผิดเกี่ยวกับ

³¹ สรุปจากการบรรยายพิเศษของนายนิติ จิตสว่าง อธิบดีกรมราชทัณฑ์ ในงานการสัมมนาทางวิชาการ ในหัวข้อพฤติกรรมและการปฏิบัติต่ออาชญากรในองค์กรอาชญากรรมและผู้มีอิทธิพล วันที่ 16 มิถุนายน 2547

การฉกทรัพย์หรือฉกเพชร จ้อโกง กลุ่มนี้จะมีเทคนิคชั้นเชิงสูงและมีเครือข่าย เมื่อกระทำความผิดแล้วสามารถหลบหนีไปได้อย่างรวดเร็ว ตามจับตัวได้ยาก

5) ไนจีเรีย มีจำนวนประมาณ 1,000 คน แก๊งยาเสพติดจะใช้พวกไนจีเรียในการขนยาเสพติดไปจำหน่าย ต่อมาไนจีเรียเป็นกลุ่มที่ถูกจับตามองจึงเปลี่ยนเป็นเนปาล และกาน่า

6) เยอรมัน เข้ามาทำธุรกิจย่านพัทยา กระทำความผิดเกี่ยวกับคดียาเสพติด ค้าหญิง การพนัน รวมถึงการฉ้อโกง

7) ญี่ปุ่น เป็นพวกแก๊งยาเสพติด กระทำความผิดเกี่ยวกับการค้าหญิง ยาเสพติด

8) อินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ เป็นแก๊งลักทรัพย์ จ้อโกง โดยมีความชำนาญในการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์มากกว่ายาเสพติด

2. **ทำความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด** จากจำนวนผู้ต้องขังต่างชาติประมาณ 10,000 คน เป็นผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติดประมาณ 5,000 คน นอกจากนั้นยังมีคดีอื่นที่สามารถเชื่อมโยงกับคดียาเสพติดได้ เช่น การปลอมแปลงเอกสาร การลักลอบเข้าเมือง

3. **ผู้ต้องขังจากประเทศเพื่อนบ้านที่ลักลอบเข้าเมือง** มีประมาณ 8,500 คน โดยแยกเป็นพม่า 5,000 คน ลาว 1,000 คน กัมพูชา 853 คน จีน 500 คน เวียดนาม 165 คน อินโดนีเซีย 138 คน มาเลเซีย 367 คน และชนกลุ่มน้อย 200 คน

2) ผู้ค้ายาเสพติด

เป็นนักค้ายาเสพติดรายใหญ่ จากผู้ต้องขังคดีเด็ดขาดทั้งหมด 150,000 คน เป็นคดียาเสพติดถึง 62% ซึ่งในจำนวนนี้เป็นคดียาบ้า 88% จากคดียาเสพติดทั้งหมด ผู้ต้องขังเหล่านี้เพิ่มจำนวนมากขึ้นเนื่องจากได้รับโทษระยะยาว คือ ประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต จำคุก 30 ปีขึ้นไปสำหรับผู้ค้ารายใหญ่ และไม่ได้รับการพิจารณาลดหย่อนโทษ ทำให้ต้องโทษอยู่ในเรือนจำ/ทัณฑสถาน ระยะยาวและสะสมจำนวนมากขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดความกดดันและก่อความวุ่นวายภายในเรือนจำ/ทัณฑสถาน ในขณะเดียวกัน ผู้ต้องขังเหล่านี้เป็นผู้ที่มีอำนาจทางการเงิน มีการจ้างทนายความ จ้างคนมาเยี่ยม จ้างหรือวานให้ผู้มีอิทธิพลให้การดูแล คับครอง หรือมีการฝากฝังกับเจ้าหน้าที่

3) ผู้ที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ

มีลักษณะเป็นนักธุรกิจ กระทำความผิดเกี่ยวกับเช็ค จ้อโกงทรัพย์ ธนาการ ซึ่งมีจำนวนมากขึ้น เป็นกลุ่มที่มีลักษณะต่างจากกลุ่มอื่น

4) ผู้ที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมความมั่นคงของรัฐ

เช่น การก่อการร้าย ซึ่งในอนาคตคาดว่าจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น จึงอาจต้องมีการสร้างเรือนจำพิเศษขึ้นเพื่อรองรับคนกลุ่มนี้โดยเฉพาะ เช่นในประเทศสหรัฐอเมริกา เนื่องจากคนกลุ่มนี้มีลักษณะพิเศษเฉพาะที่จะต้องมีการควบคุมดูแลแตกต่างออกไป

5) กลุ่มที่เป็นมิจฉาชีพต่างๆ

เช่น มิจฉาชีพรับจ้าง พวกจัดแวง เป็นผู้ต้องขังที่มีความชำนาญในการประกอบอาชญากรรม และเป็นกลุ่มที่สร้างปัญหาให้กับเรือนจำ/ทัณฑสถาน

6) อดีตนักการเมืองและอดีตข้าราชการ

มีผู้ให้การคุ้มครองดูแลและมีการใช้อิทธิพลเพื่อความสะดวกสบายในเรือนจำ เช่น กลุ่มของอดีตข้าราชการ นักการเมืองท้องถิ่น

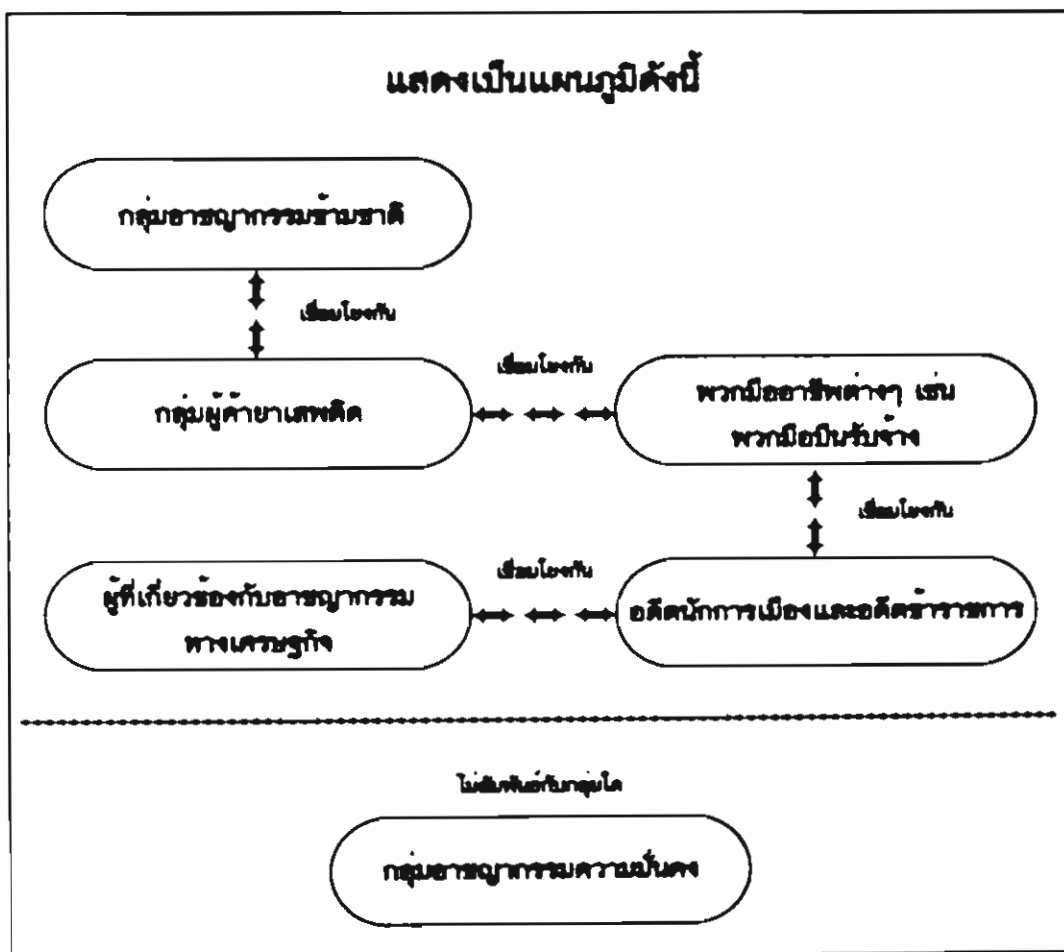
2. ความสัมพันธ์ระหว่างอาชญากรรมองค์การประเภทต่างๆ และผู้มีอิทธิพล

การที่ในเรือนจำ/ทัณฑสถาน มีผู้ต้องขังถูกคุมขังอยู่เป็นจำนวนมาก ประกอบกับข้อจำกัดเรื่องอาคารสถานที่ ทำให้เกิดความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างกลุ่มอาชญากรรมประเภทต่างๆ ดังนี้

- อดีตนักการเมืองและอดีตข้าราชการจะมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ และพวกมืออาชีพต่างๆ
- ผู้ค้ายาเสพติดจะมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับพวกมืออาชีพ และยังมีความเชื่อมโยงกับกลุ่มอาชญากรรมข้ามชาติด้วย

สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมความมั่นคง จะไม่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับกลุ่มอื่น

แสดงเป็นแผนภูมิดังนี้

ที่มา จากการป่าเถื่อนของกลุ่มย่อยของนายนิธิ จิตสว่าง อธิบดีกรมราชทัณฑ์ ในงานการเสวนาทางวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 2 หัวข้อพฤติกรรมและการปฏิบัติของอาชญากรในองค์การอาชญากรรมและผู้มีอิทธิพล วันที่ 6 กันยายน 2547

ผู้มีอิทธิพล

เป็นกลุ่มที่มีผู้มีอิทธิพลให้การคุ้มครองดูแล เช่น กลุ่มอดีตข้าราชการ นักการเมืองท้องถิ่น พวกมือปืนรับจ้าง และผู้ค้ายาเสพติด มีการใช้อิทธิพลและให้ผลประโยชน์ตอบแทนแก่เจ้าหน้าที่เพื่อแลกความสะดวกสบายและการกระทำความผิดในเรือนจำ เช่น เปิดบ่อน ออกเงินกู้ ทำตัวเป็นนายหน้าคนกลางติดต่อกับบุคคลภายนอก รวมไปถึงการติดต่อเชื่อมโยงเครือข่ายภายนอกเรือนจำเพื่อกระทำความผิดในลักษณะอาชญากรรมองค์กรอย่างต่อเนื่อง เช่น ผู้ต้องขังคดียาเสพติดอาจใช้ทรัพย์สินเงินทองหรือผลประโยชน์จูงใจอย่างอื่นเพื่อให้เจ้าหน้าที่จัดหาโทรศัพท์มือถือสำหรับการติดต่อซื้อ-ขายยาเสพติด หรือเข้าร่วมอาชญากรรมองค์กรเป็นตัวกลางหรือผู้ลำเลียงยาเสพติดเสียเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ยังมีเครือข่ายอาชญากรรมองค์กรยาเสพติดอยู่ภายนอกเรือนจำ/ทัณฑสถาน และมีความต้องการใช้เงินจำนวนมากเพื่อต่อสู้คดีหรือใช้จ่ายอื่นๆ จึงมีความพยายามส่งซื้อ-ขายยาเสพติดระหว่างที่ถูกคุมขัง โดยอาจใช้วิธีการข่มขู่ ทำร้าย ทำให้เกิดความหวาดกลัวเพื่อกระทำความผิดนั้นก็ได้

จากข้อมูลการสอบสวนข้าราชการ³² มีกรณีที่แสดงให้เห็นถึงการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์เพื่อการกระทำผิด โดยมีลักษณะเป็นเครือข่าย ดังนี้

เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2546 เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรแห่งหนึ่งได้เข้าทำการจับกุม นาง ก. และ นาย ข. ซึ่งเป็นสามีภรรยาด้วยกัน พร้อมกับยึดยาบ้าเป็นของกลางจำนวน 111 เม็ด และดำเนินคดีในความผิดฐานร่วมกันมียาเสพติดให้โทษประเภท 1 (ยาบ้า) ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายโดยผิดกฎหมาย นาง ก. ให้การต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจว่า รับจ้างขนยาบ้าให้กับ น.ช.แดง ที่อยู่ระหว่างต้องโทษจำคุกในเรือนจำแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ในความผิด พ.ร.บ.ยาเสพติดฯ (ร่วมกันมีเอโรอินเพื่อจำหน่าย 3.870 กิโลกรัม) และ พ.ร.บ.คนเข้าเมืองฯ มีกำหนดโทษจำคุก 44 ปีเศษ โดยระหว่างที่ น.ช.แดง ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำมีความสนิทสนมกับ นาย ค. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของเรือนจำแห่งนั้น นาย ค. มีพฤติการณ์คอยอำนวยความสะดวกสบายให้กับ น.ช.แดง และมีการรับเงินจากญาติของ น.ช.แดง ที่มาเยี่ยมมาไปซื้อสิ่งของ เช่น สมูท ยาสีฟัน ฯลฯ ส่งเข้าไปให้ น.ช.แดง ใช้และจำหน่ายให้กับผู้ต้องขังอื่นภายในเรือนจำ โดย นาย ค. จะได้รับผลประโยชน์ตอบแทน นอกจากนี้ นาย ค. ยังเป็นผู้ทำการเบิก-ถอนเงินที่ นาง ก. โอนเข้ามาในบัญชีธนาคารของ นาย ค. เพื่อนำไปให้กับบุคคลต่างๆ ตามประสงค์ของ น.ช.แดง เช่น ตัว น.ช.แดง เอง หรือผู้ต้องขังที่เล่นพนันฟุตบอลกับ น.ช.แดง เป็นต้น

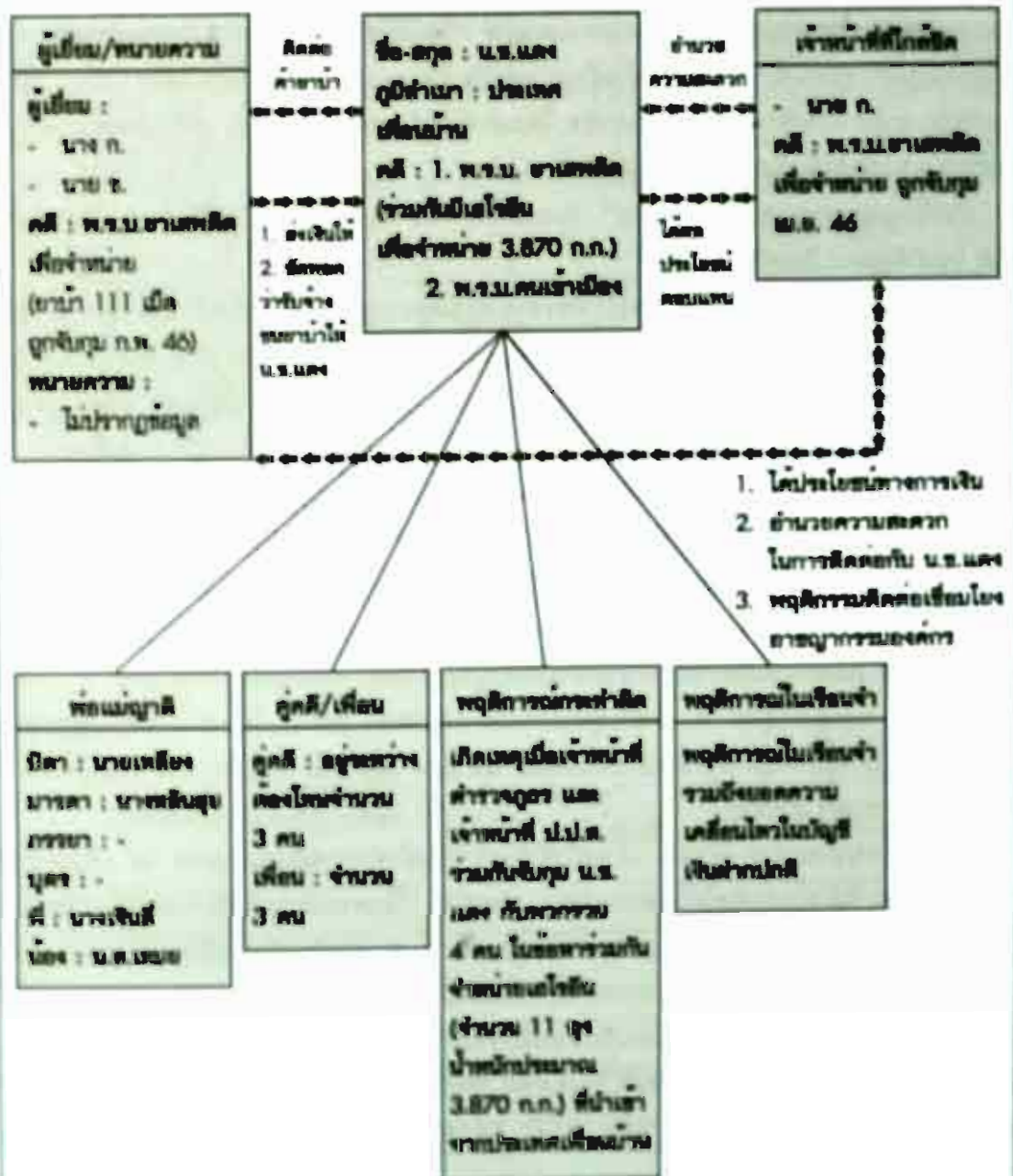
ต่อมาเดือนเมษายน 2546 เจ้าหน้าที่ตำรวจได้เข้าทำการจับกุม นาย ค. เพื่อดำเนินคดีในความผิดฐานร่วมกันมียาเสพติดให้โทษประเภท 1 (ยาบ้า) ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายโดยผิดกฎหมาย (ยังไม่มีผลคดี) จากการตรวจสอบฐานทางการเงินของ นาย ค. พบว่า มีการเปิดบัญชีในธนาคารต่างๆ รวม 4 บัญชี และมีความเคลื่อนไหวทางการเงินในบัญชีดังกล่าว รวมประมาณ 1,000,000 บาท จากการสอบสวนชี้ให้เห็นว่า นาย ค. มีพฤติการณ์ติดต่อกับและอำนวยความสะดวกสบายให้กับ น.ช.แดง ซึ่งเป็นผู้ต้องขังสำคัญในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มีพฤติการณ์ผิดระเบียบเรือนจำ เช่น เล่นการพนันฟุตบอล และจำหน่ายสิ่งของเครื่องใช้ภายในเรือนจำ นอกจากนี้ยังมีพฤติกรรมเป็นเครือข่ายอาชญากรรมองค์กรยาเสพติดอีกด้วย

³² เอกสารการดำเนินการทางวินัยข้าราชการ กลุ่มงานวินัยและเสริมสร้างสมรรถภาพข้าราชการ กองการเจ้าหน้าที่ กรมราชทัณฑ์

กรณีนี้ นาย ค. ถูกคำสั่งลงโทษไล่ออกจากราชการและถูกดำเนินคดีอาญาสำหรับ น.ธ.แดง ปัจจุบันยังถูกคุมขังอยู่ในแดนความมั่นคงสูงทัณฑสถานจำนงค์พิเศษกลาง

แผนภูมิแสดงการติดต่อเชื่อมโยง

การเปิดเผย
ตามวิธีการ
และขั้นตอน
การดำเนินการ
คดีที่ 2

3. แนวทางการแบ่งกลุ่มผู้ต้องขังเพื่อรองรับกับมาตรการการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมองค์กรและการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง³³

จากลักษณะของอาชญากรรมองค์กรดังที่ได้กล่าวในท้ายของบทที่ 2 นั้นสามารถนำมาจัดกลุ่มผู้ต้องขัง เพื่อประโยชน์ในการวางมาตรการในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในองค์กรอาชญากรรมและผู้มีอิทธิพลในเรือนจำและทัณฑสถาน ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คือ ผู้ต้องขังที่เป็นสมาชิกในกลุ่มศูนย์กลาง (Center/Internal Group)

กลุ่มที่ 2 คือ ผู้ต้องขังที่เป็นสมาชิกในกลุ่มแรงงาน (Labor Group)

กลุ่มที่ 3 คือ ผู้ต้องขังที่เป็นสมาชิกกลุ่มสนับสนุน (Support Group)

อย่างไรก็ตามในปัจจุบัน กรมราชทัณฑ์ได้ดำเนินการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังดังนี้

1. กลุ่มผู้ต้องขังเพื่อการควบคุม ซึ่งมี 4 กลุ่ม คือ กลุ่มการควบคุมมั่นคงสูงสุด กลุ่มการควบคุมมั่นคงสูง กลุ่มการควบคุมปานกลาง และกลุ่มการควบคุมต่ำ

2. กลุ่มผู้ต้องขังเพื่อการแก้ไขมี 4 กลุ่มเช่นเดียวกัน คือ กลุ่มที่มีแนวโน้มไม่กระทำความผิดซ้ำ กลุ่มที่แก้ไขได้ กลุ่มที่ยากต่อการแก้ไข และกลุ่มพิเศษ เช่น ผู้ต้องขังต่างชาติ ผู้ต้องขังป่วย ผู้ต้องขังที่มีความบกพร่องทางจิต และผู้ต้องขังชรา

การนำเอาวิธีการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังในปัจจุบันมาปรับใช้กับการแบ่งกลุ่มผู้ต้องขังที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมองค์กรและอาชญากรรมข้ามชาติ

ปกติการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์มีจุดมุ่งหมายเพื่อการควบคุมและการแก้ไข โดยในส่วนของ การควบคุมจะจัดให้อยู่ในระบบการควบคุมในแต่ละระดับ กอปรกับกรมราชทัณฑ์ได้กำหนดให้จัดตั้งแดนความมั่นคงสูงขึ้นในเรือนจำและทัณฑสถาน จำนวน 14 แห่ง เพื่อเอื้อประโยชน์ในการควบคุมผู้ต้องขังที่มีความเสี่ยงสูง อีกส่วนหนึ่งเป็นโครงการแก้ไขฟื้นฟูพฤตินิสัย โดยปกติผู้ต้องขังจะถูกจำแนกลักษณะให้เข้าสู่โปรแกรมหลักเป็นเบื้องต้น เช่น การศึกษาและการฝึกวิชาชีพ หลังจากนั้นจะคัดเลือกเข้าสู่โปรแกรมเฉพาะ เช่น โปรแกรมการฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย เพศ ทรัพย์สิน ผู้ติดยาเสพติด และผู้ค้ารายย่อย เป็นต้น

การจำแนกลักษณะเพื่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมองค์กรและผู้มีอิทธิพล ก็มีพื้นฐานการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังจากหลักดังกล่าว แต่การนำหลักการจำแนกชั้นพื้นฐานมาปรับใช้เพื่อรองรับกับผู้ต้องขังที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมองค์กรหรืออาชญากรรมข้ามชาติได้นั้นต้องมีปัจจัยเพิ่มเติม เช่น ข้อมูลจากหน่วยงานในระบบกระบวนการยุติธรรมก่อนที่จะเข้ามาในระบบงานราชทัณฑ์ ประกอบกับในขณะที่อยู่ในเรือนจำ/ทัณฑสถาน จะต้องมีการบันทึกติดตามพฤติกรรมของผู้ต้องขังแต่ละคนอย่างละเอียด ดังนั้น จึงต้องมีมาตรการเป็นการเฉพาะขึ้นไปอีก ดังนี้

1. ผู้ต้องขังที่อยู่ในกลุ่มที่ 1 (กลุ่มศูนย์กลาง) ต้องเน้นในเรื่อง ดังต่อไปนี้

● การควบคุมที่เข้มงวด เนื่องจากผู้ต้องขังในกลุ่มนี้มีความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยมีกิจการที่ผิดกฎหมายอันเกี่ยวเนื่องกับอาชญากรรมองค์กร จึงต้องมีการควบคุมที่ใกล้ชิดเป็นอย่างมากมีการสอดส่อง

³³ การแบ่งกลุ่มประเภทนี้ยังไม่มีการดำเนินการเป็นรูปธรรมในประเทศไทย เป็นเพียงแต่ข้อเสนอแนะของผู้เขียนเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับการแบ่งกลุ่มประเภทของอาชญากรรมองค์กรในประเทศไทยในท้ายของบทที่ 2

ติดตามพฤติกรรมอยู่ตลอดเวลา โดยผ่านวิธีการของการข่าว (Intelligent Strategy) และการใช้กล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) การใช้เครื่องบันทึกและดักฟังเสียง อีกทั้ง ถ้าเรือนจำใดมีความมั่นคงสูงก็ควรจัดให้อยู่ในแดนความมั่นคงสูง

● **การตัดความสัมพันธ์กับสังคมภายนอก (Disconnecting)** วิธีการนี้เป็นการป้องกันการขยายความสามารถในการทำกิจกรรมที่ผิดกฎหมายที่จะเกิดขึ้นต่อไป โดยผ่านวิธีการทางการข่าว การเชื่อมโยงประสานข้อมูลกับหน่วยงานภายนอก การจำกัดการเยี่ยมญาติหรือการใช้โทรศัพท์ติดต่อกับญาติ การใช้เครื่องมือดักสัญญาณโทรศัพท์มือถือ (Blocked Phone) การดักฟังโทรศัพท์ การตรวจสอบจดหมาย แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของบุคคลด้วย

2. **ผู้ต้องขังในกลุ่มที่ 2 (กลุ่มแรงงาน)** ต้องเน้นการควบคุมเป็นเบื้องต้น ประกอบกับการแก้ไขฟื้นฟู แต่อย่างไรก็ตาม การจัดการในเรื่องของการแก้ไขต้องมีความระมัดระวังเป็นพิเศษ เพราะระบบใดก็ตามถ้าเน้นในเรื่องการแก้ไขมากเกินไปมีผลทำให้ระดับการควบคุมอ่อนลงเป็นเงาตามตัว ดังนั้น จึงต้องมีการติดตามพฤติกรรมเป็นระยะๆ แล้วมีการประเมินการพัฒนาพฤติกรรมในขณะที่อยู่ในเรือนจำและทัณฑสถาน ถ้าผู้ต้องขังคนใดมีแนวโน้มของภาวะพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแก้ไขได้ก็สามารถจัดให้ผู้ต้องขังคนนั้นเข้าสู่ระบบการแก้ไขฟื้นฟูเฉพาะด้านได้ ทั้งนี้ การพิจารณาต้องอาศัยวิธีการทางด้านการข่าวภายในเรือนจำด้านจิตวิทยา สังคมวิทยา รวมถึงหลักด้านอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยาประกอบกันเป็นสำคัญ เพื่อผลแห่งการประมวลผลในการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง

3. **ผู้ต้องขังในกลุ่มที่ 3 (กลุ่มสนับสนุน)** เป็นที่สมมติฐานได้ว่าผู้ต้องขังในกลุ่มนี้มีแนวโน้มเป็นอาชญากรโดยสันดานในความผิดหลักของอาชญากรรมองค์กรได้น้อยมาก ดังนั้น พวกนี้จัดได้ว่าเป็นกลุ่มที่แก้ไขได้ จึงสมควรที่ต้องเน้นในเรื่องของการแก้ไขเป็นหลัก ทั้งการแก้ไขเบื้องต้น เช่น การศึกษา ฝึกวิชาชีพ และโปรแกรมเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด

อาชญากรรมองค์กรในประเทศไทยมีลักษณะที่ไม่เด่นชัด และไม่เต็มรูปแบบดังเช่นประเทศแถบตะวันตก จึงไม่สามารถบอกได้อย่างแน่ชัดว่าผู้ต้องขังคนใดหรือกลุ่มใดเป็นสมาชิกของอาชญากรรมองค์กร ซึ่งอาจจะเกิดจากลักษณะการรวมกลุ่มของอาชญากรรมองค์กรนั้นๆ ที่ไม่ชัดเจน รวมถึงอาจจะมีการรวมตัวที่ชัดเจนในตัวเองอยู่แล้วแต่มีความบกพร่องในเรื่องของการสืบทราบหรือการรายงานจากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่ขาดความชัดเจนแน่นอนก็เป็นได้ สำหรับแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมองค์กรซึ่งอยู่ในประเภทกลุ่มศูนย์กลาง (กลุ่มที่ 1) เช่น ผู้มีอิทธิพลหรือเจ้าพ่อในบางพื้นที่/ภูมิภาค ผู้ต้องขังรายใหญ่หรือรายสำคัญจะเน้นในเรื่องการควบคุมอย่างเข้มงวดในแดนความมั่นคงสูง สำหรับผู้ต้องขังกลุ่มแรงงาน (กลุ่มที่ 2) เช่น มีอาชีพรับจ้าง ผู้ล่าเลี้ยงยาเสพติด และกลุ่มสนับสนุน (กลุ่มที่ 3) เช่น ผู้เสพที่เป็นผู้ค้ายาเสพติดรายย่อยจะได้รับการปฏิบัติด้านการควบคุมควบคุมควบคู่กับโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูเฉพาะประเภท อย่างไรก็ตามการจัดโปรแกรมต่างๆ อาจจะต้องจัดกิจกรรมในลักษณะร่วมกับผู้ต้องขังอื่น อันเนื่องมาจากข้อจำกัดด้านอาคารสถานที่ บุคลากร และงบประมาณของเรือนจำ/ทัณฑสถาน

บทที่ 4

มาตรการในการป้องกันและปราบปราม ที่เกี่ยวข้องกับงานราชทัณฑ์ในประเทศไทย

ในบทนี้จะกล่าวถึงมาตรการที่กรมราชทัณฑ์ได้ดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมในปัจจุบัน และกรณีศึกษาเรื่องการป้องกันปราบปรามและการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมองค์กรและผู้มีอิทธิพลของทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง

1. มาตรการที่กรมราชทัณฑ์ดำเนินการ

มาตรการที่กรมราชทัณฑ์ได้ดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมในปัจจุบัน ในทางปฏิบัตินั้นได้ดำเนินการอย่างสอดคล้องกับแนวคิดในการแบ่งกลุ่มอาชญากรรมองค์กร โดยมีการใช้มาตรการป้องกันและปราบปรามผู้ต้องขังที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมองค์กรทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มศูนย์กลาง กลุ่มแรงงาน และกลุ่มสนับสนุน ซึ่งมีการใช้วิธีการปฏิบัติที่ผสมผสานกันทั้งด้านการควบคุมและการแก้ไขฟื้นฟูสำหรับผู้ต้องขังบางกลุ่ม

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังกลุ่มศูนย์กลาง (กลุ่มที่ 1) จะใช้มาตรการด้านการป้องกันและปราบปรามมุ่งเน้นในเรื่องการควบคุมอย่างเข้มงวดในแดนความมั่นคงสูง เนื่องจากผู้ต้องขังกลุ่มนี้มีลักษณะเป็นผู้มีอิทธิพลมีอำนาจทางการเงินที่อาจใช้เป็นเครื่องมือในการหลบหนีหรือเชื่อมโยงเครือข่ายอาชญากรรมองค์กรภายนอกเรือนจำ กระทำความผิดหรือสร้างความไม่ปลอดภัยให้กับสังคม สำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังกลุ่มแรงงาน (กลุ่มที่ 2) จะใช้มาตรการด้านการป้องกันและปราบปรามและมาตรการแก้ไขฟื้นฟูเฉพาะประเภทผสมผสานกัน โดยจะควบคุมในแดนความมั่นคงสูงและจัดให้มีการแก้ไขฟื้นฟูตามโปรแกรมเฉพาะประเภทพร้อมด้วยเพื่อไม่ให้ผู้ต้องขังกลับมาก่อทำผิดซ้ำอีก ส่วนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังกลุ่มสนับสนุน (กลุ่มที่ 3) นั้นจะใช้มาตรการด้านการแก้ไขฟื้นฟูเฉพาะประเภท โดยเน้นการแก้ไขฟื้นฟูตามโปรแกรมเฉพาะ เนื่องจากผู้ต้องขังกลุ่มนี้มีลักษณะการกระทำความผิดเล็กน้อยซึ่งอาจเกิดจากการหลงผิด พลังพลาด สามารถแก้ไขไม่ให้หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำได้

การปฏิบัติกับผู้ต้องขังที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมองค์กรและผู้ต้องขังที่มีอิทธิพล

1. แยกคนเหล่านี้ออกจากผู้ต้องขังอื่น
2. จัดระบบทางกายภาพใหม่
3. นำเทคโนโลยีเข้ามาใช้เพื่อให้สามารถเฝ้าดูพฤติกรรมได้โดยผ่านทางอุปกรณ์เทคโนโลยี รวมถึงการใช้เทคโนโลยีในการติดสัญญาณโทรศัพท์มือถือ การดักฟัง การเคลื่อนไหวต่างๆ ป้องกันการหลบหนี และการติดต่อเชื่อมโยงกับเครือข่ายอาชญากรรมองค์กร
4. ปฏิบัติให้มีมาตรฐานเดียวกัน ผู้มีอิทธิพลจะต้องการความแตกต่างจากผู้ต้องขังอื่น ดังนั้นจึงต้องจัดให้มีมาตรฐานเดียวกัน รวมถึงมีกฎระเบียบที่แน่ชัด เพื่อให้เจ้าหน้าที่มีหลักในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเช่นเดียวกัน ไม่ต้องกลัวการอุทธรณ์เรียนต่างๆ

โดยแบ่งออกเป็น 4 มาตรการดังนี้

1. มาตรการด้านการป้องกันและปราบปราม

- 1) การจัดตั้งแดนความมั่นคงสูง
- 2) การข่าว
- 3) การใช้เทคโนโลยี
- 4) การจัดทำเครือข่าย
- 5) การจับกุมตรวจค้น
- 6) การลงโทษ

2. มาตรการด้านการแก้ไขฟื้นฟูเฉพาะประเภท

- 1) โปรแกรมฟื้นฟูผู้ค้ายาเสพติดรายย่อย
- 2) โปรแกรมฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย
- 3) โปรแกรมฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน
- 4) โปรแกรมฟื้นฟูผู้กระทำความผิดทางเพศ

3. มาตรการด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ

- 1) การส่งผู้ร้ายข้ามแดน
- 2) การโอนบุคคลที่ถูกคุมขังเพื่อสืบพยาน
- 3) การโอนนักโทษ

4. มาตรการด้านบุคลากร

- 1) การจัดทำแผนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในแดนความมั่นคงสูง
- 2) การฝึกอบรมบุคลากรในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในแดนความมั่นคงสูง
- 3) การฝึกอบรมบุคลากรด้านการจัดทำเครือข่ายผู้ต้องขังคดียาเสพติดรายสำคัญ
- 4) สร้างขวัญและกำลังใจให้กับข้าราชการราชทัณฑ์
- 5) การสับเปลี่ยนเจ้าหน้าที่

1. มาตรการด้านการป้องกันและปราบปราม

1) การจัดตั้งแดนความมั่นคงสูง³⁴

ปัจจุบันกรมราชทัณฑ์ได้ควบคุมผู้ต้องขังรายสำคัญ ผู้ต้องขังที่กระทำความผิดคดียาเสพติดรายใหญ่ และผู้ต้องขังที่มีอิทธิพลทางการเงินไว้เป็นจำนวนมาก โดยผู้ต้องขังเหล่านี้ยังมีเครือข่ายโยงใย ติดต่อกันระหว่างผู้ต้องขังกับบุคคลภายนอก ทำให้เกิดปัญหาในการควบคุม อีกทั้งทำให้ผู้ต้องขังสามารถติดต่อในการก่ออาชญากรรมในลักษณะอาชญากรรมองค์กรได้ดังที่ปรากฏเป็นข่าว เช่น ผู้ต้องขังใช้โทรศัพท์มือถือส่งคำยาเสพติดจากภายในเรือนจำ ผู้ต้องขังส่งคำยาเสพติดจากอินเทอร์เน็ต ผู้ต้องขังใช้โทรศัพท์มือถือข่มขู่พยาน เป็นต้น ดังนั้นเพื่อประสิทธิภาพในการควบคุม เป็นการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมองค์กร กรมราชทัณฑ์จึงมีนโยบายในการจัดตั้งแดนความมั่นคงสูงในเรือนจำขึ้นเพื่อแยกผู้ต้องขังกลุ่มนี้ออกมาควบคุมอย่างเข้มงวด

³⁴ นำมาจากโครงการของสำนักทัณฑ์วิทยา กรมราชทัณฑ์

เป็นกรณีพิเศษเพื่อป้องกันการหลบหนี การก่อเหตุร้าย รวมทั้งการกระทำผิดกฎหมายในลักษณะอาชญากรรม องค์กร รวมถึงป้องกันมิให้เจ้าหน้าที่เข้าไปคลุกคลีกับผู้ต้องขังอีกด้วย

ลักษณะของแดนความมั่นคงสูง

เรือนจำและทัณฑสถานจะเลือกแดนใดแดนหนึ่งเพื่อจัดตั้งเป็นแดนความมั่นคงสูง ภายในแดน จะประกอบด้วย เรือนนอน โรงงานฝึกวิชาชีพ ตู้เก็บของสำหรับผู้ต้องขังทุกคน ติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิด และศูนย์ควบคุมกลางซึ่งเป็นศูนย์ควบคุมระบบโทรทัศน์วงจรปิด ข้อมูลประวัติผู้ต้องขังภายในแดน และเสริม ลวดหนามหีบเพลงเพื่อช่วยในการควบคุม

การควบคุมผู้ต้องขัง จะคัดเลือกเจ้าหน้าที่ที่มีสมรรถภาพและมีประสบการณ์ในด้านการควบคุมผู้ต้องขัง มีประวัติการทำงานดี ไม่มีภาระหนี้สินมาก และผ่านการฝึกอบรมในการควบคุมต่างๆ เช่น การใช้อาวุธปืน การต่อสู้ป้องกันตัว และความรู้เกี่ยวกับวัตถุระเบิด เป็นต้น โดยจำนวนเจ้าหน้าที่ภายในแดนจะต้องเพียงพอ กับการปฏิบัติงาน จะไม่ใช่เจ้าหน้าที่ปะปนกับเจ้าหน้าที่แดนอื่น หรือเจ้าหน้าที่แดนอื่นเข้ามาปะปนในแดน ความมั่นคงสูง ซึ่งเรือนจำจะต้องจัดสวัสดิการให้แก่เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานภายในแดนความมั่นคงสูงด้วย

ผู้ต้องขังในแดนความมั่นคงสูง จะแต่งกายตามเครื่องแบบที่กรมราชทัณฑ์กำหนดไว้เพื่อเป็นสัญลักษณ์ แยกจากผู้ต้องขังอื่น

การฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังภายในแดนความมั่นคงสูงจะไม่เน้นเชิงพาณิชย์ งานที่ทำจะไม่เป็น อันตรายต่อการควบคุม

การเยี่ยมญาติของผู้ต้องขังภายในแดนความมั่นคงสูง จะเยี่ยมญาติได้วันใดวันหนึ่งในรอบสัปดาห์ ซึ่งแตกต่างหากจากผู้ต้องขังอื่น โดยเจ้าหน้าที่จะต้องควบคุมอย่างใกล้ชิด ของเยี่ยม พัสดุ จะต้องตรวจค้น ให้ละเอียด ซึ่งจะเยี่ยมได้สัปดาห์ละ 1 ครั้ง บุคคลที่จะเข้าเยี่ยมจำกัดไม่เกิน 5 คน ต่อผู้ต้องขัง 1 คน โดยต้องแสดง บัตรประจำตัวประชาชนให้เจ้าหน้าที่บันทึกรายละเอียด ชื่อ-ที่อยู่และหมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้ รวมทั้งระบุความสัมพันธ์เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตรวจสอบ

2) การข่าว

การข่าว (Intelligence) ต้องมีการข่าวที่ดี โดยการนำผู้ต้องขังที่มีความผิดเล็กน้อยเข้าไปปะปน เพื่อทราบความเคลื่อนไหวของผู้ต้องขังและเจ้าหน้าที่ที่ให้ความร่วมมือกับผู้ต้องขัง และถือว่าการข่าวเป็น เครื่องมือที่สำคัญมากในการวางแผน การป้องกันและปราบปราม รวมถึงการควบคุมผู้ต้องขังไม่ให้ ก่อความไม่สงบหรือก่ออาชญากรรมอีกได้ การที่ผู้ต้องขังก่อความไม่สงบ หรือมีการลักลอบติดต่อกับบุคคล ภายนอกในการก่ออาชญากรรมได้นั้น หมายถึงเรือนจำและทัณฑสถานขาดการสืบสวนเสาะแสวงหาข่าว ความเคลื่อนไหวและพฤติกรรมของผู้ต้องขัง³⁵ ดังนั้นจึงต้องมีมาตรการในการหาข่าวในเรือนจำ และทัณฑสถานอย่างถูกต้อง

มาตรการในการหาข่าวในเรือนจำและทัณฑสถาน³⁶

1. ตั้งเจ้าหน้าที่หน่วยเฉพาะกิจขึ้นทำงาน
2. สายลับ มีความสำคัญมาก เพราะจะต้องสืบสวนเสาะแสวงหาข่าวในรูปแบบต่างๆ และต้อง รับผิดชอบรักษาความลับ

³⁵ นำมาจากการบรรยายของ นายประยัด โลหะรัตน์ (2544)

³⁶ นำมาจากการบรรยายของ นายประยัด โลหะรัตน์ (2544)

3. วิธีการส่งสายลับออกสืบสวนหาข่าว (Undercover) คือ ติดตามพฤติการณ์ความเคลื่อนไหวของบุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคล เผชิญเหตุการณ์ สืบค้นรับฟังในที่ลับ หรือจุดที่เป็นเป้าหมายหรือปะปนอยู่ทั่วไปในหมู่ผู้ต้องขังทุกส่วนของเรือนจำและทัณฑสถาน สิ่งที่สำคัญคือสายลับสำหรับการหาข่าวต้องทำหน้าที่ระยะเวลาไม่นานจนเกินไป

4. วิธีการรับรายงานและการวิเคราะห์ข่าว

5. ประสานกับแหล่งข่าวอื่น เช่น สำนักของตำรวจ อัยการ ศาล ประวัติการต้องโทษ ญาติมิตรข่าวจากหนังสือพิมพ์ เป็นต้น

6. ต้องปฏิบัติการป้องกัน ระวังยับยั้ง มิให้เกิดเหตุการณ์ร้ายแรงหรือเกิดความเสียหายด้วยวิธีการที่แบบแผน รอบคอบรัดกุม และรวดเร็ว

3) การใช้เทคโนโลยี^{๒๗}

เทคโนโลยี ถือว่าเป็นเครื่องมือช่วยในการทำงานของเจ้าหน้าที่ และถือว่าการแบ่งเบาภาระการทำงานด้วย เทคโนโลยีที่กรมราชทัณฑ์นำมาใช้ เช่น การใช้กล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) เพื่อติดตามดูพฤติการณ์ ความผิดปกติ และความเคลื่อนไหวภายในเรือนจำ/ทัณฑสถาน โดยจะติดตั้งตามจุดต่างๆ และส่งสัญญาณไปปรากฏยังศูนย์กลางการควบคุมตลอด การบล็อกสัญญาณโทรศัพท์มือถือภายในเรือนจำ (Block Phone) เพื่อตัดสัญญาณโทรศัพท์มือถือภายในเรือนจำ/ทัณฑสถาน ทั้งนี้เป็นการตัดโอกาสในการติดต่อส่งข้อหาเสพติดจากเครือข่ายภายนอก

4) การจัดทำเครือข่าย

นอกจากมาตรการการข่าวแล้ว ยังต้องมีการจัดทำเครือข่ายเพื่อศึกษาถึงการเชื่อมโยงและความสัมพันธ์ระหว่างผู้ต้องขัง และผู้ที่เข้ามาติดต่อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เพื่อเฝ้าระวังพฤติกรรมของผู้ต้องขัง ไม่ว่าจะเป็นความเคลื่อนไหวภายในเรือนจำและทัณฑสถาน หรือการติดต่อกับกลุ่มองค์กรอาชญากรรมภายนอก

การจัดทำเครือข่ายของกรมราชทัณฑ์ สามารถแยกออกได้เป็น 2 ระดับ คือ ระดับเรือนจำและทัณฑสถานแต่ละแห่งและระดับกรมราชทัณฑ์ ซึ่งการจัดทำมีแหล่งข้อมูลมาจาก ทะเบียนประวัติผู้ต้องขัง (รท.101) แบบจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง ทะเบียนการเยี่ยม บัญชีรับฝากเงินและสิ่งของ การข่าวและสายลับภายในเรือนจำ ข้อมูลจากหน่วยงานภายในพื้นที่ เช่น จังหวัด และหน่วยงานกลาง เช่น ป.ป.ส., ป.ป.ช. หรือสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักต่างๆ จากศาล สื่อมวลชน

การจัดทำเครือข่ายจะมีการจัดทำเชิงวิเคราะห์ เพื่อประโยชน์ในการเชื่อมเครือข่ายให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุดและข้อมูลเครือข่ายจะมีการประสานข้อมูลกับหน่วยงานภายนอกในระบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

5) มาตรการจู่โจมตรวจค้น

มีการนำหน่วยปฏิบัติการพิเศษเข้าจู่โจมตรวจค้นตามเรือนจำต่างๆ เพื่อจู่โจมตรวจค้นสิ่งของต้องห้ามภายในเรือนจำเป็นการทำงานเชิงรุกของเจ้าหน้าที่ทำให้เกิดความตื่นตัวในการปฏิบัติงาน

^{๒๗} กรมราชทัณฑ์ได้นำเสนอในเรื่องเทคโนโลยีไว้ในเอกสารทางวิชาการ เรื่อง “นวัตกรรมและการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารทัณฑ์” ในการประชุมทางวิชาการระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรม ครั้งที่ 1 วันที่ 17 - 18 กรกฎาคม 2546

6) การลงโทษ

เมื่อมีการกระทำความผิดภายในเรือนจำ/ทัณฑสถาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมองค์กร จะมีการดำเนินการทั้งทางวินัยและทางอาญาอย่างเฉียบขาด

2. มาตรการแก้ไขฟื้นฟูเฉพาะประเภท

1) โปรแกรมสำหรับผู้ต้องขังคดียาเสพติด (ผู้ค้ารายย่อย)³⁸

ในปีงบประมาณ 2545 กรมราชทัณฑ์ได้กำหนดนโยบายเน้นหนักในการพัฒนาแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้ได้ผลอย่างจริงจัง โดยให้เรือนจำและทัณฑสถานดำเนินการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเพื่อการแก้ไข และแยกกลุ่มผู้ต้องขังเป้าหมายซึ่งมีแนวโน้มสามารถแก้ไขได้นำมาจัดทำแผนการเฉพาะ (Program) และผู้ต้องขังคดียาเสพติดเป็นผู้ต้องขังประเภทหนึ่งที่กรมราชทัณฑ์กำหนดนโยบายเน้นหนักในการแก้ไขฟื้นฟู โดยจำแนกผู้ต้องขังคดียาเสพติดเป็น 3 ประเภท คือ ผู้ต้องขังคดีค้ายาเสพติด ผู้ต้องขังคดีเสพยาเสพติด และผู้ต้องขังคดีอื่นแต่มีพฤติกรรมเสพยาเสพติด จะได้รับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูแก้ไขที่ทัณฑสถานบำบัดพิเศษตามแนวทางชุมชนบำบัด เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นเลิกยาเสพติดและไม่กลับไปเสพยาเสพติดอีก ส่วนผู้ต้องขังคดีค้ายาเสพติดก็จะได้รับการปฏิบัติอย่างเข้มงวด โดยเฉพาะผู้ค้าที่เป็นผู้ผลิต จำหน่าย หรือผู้รัยรายสำคัญก็จะนำไปควบคุมไว้ในเรือนจำความมั่นคงสูง สำหรับผู้ค้ารายย่อยก็จะควบคุมไว้ในเรือนจำทั่วไป และผู้ต้องขังหญิงก็จะควบคุมไว้ในทัณฑสถานหญิงและในเรือนจำที่มีแดนหญิง ทั้งนี้ ควรนำกลุ่มผู้ต้องขังที่ 2 และ 3 มาแก้ไขเพื่อเป้าหมายของการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมองค์กรไปในตัวด้วย

การจัดทำโปรแกรม

แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลผู้ต้องขังเพื่อคัดเลือกผู้ต้องขังกลุ่มเป้าหมาย

1. การกำหนดหลักเกณฑ์โดยทั่วไปในการคัดเลือกผู้ต้องขังคดียาเสพติด โดยพิจารณาจำแนกลักษณะและแยกประเภทผู้ต้องขัง เป็น 3 กลุ่มย่อยๆ ลงไปอีก คือ

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่ โดยมีธุรกิจบ้งหน้าหรือทำเป็นเครือข่าย หรือเป็นมืออาชีพ มีพฤติการณ์กระทำความผิดในลักษณะซื้อมาและขายเอง หรือติดต่อให้บุคคลไปหาแหล่งลูกค้า

กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้ค้ายาเสพติดรายย่อย โดยมีพฤติการณ์กระทำความผิด หรือมีเหตุจูงใจในการกระทำความผิดจากสาเหตุสภาวะทางเศรษฐกิจ เช่น ตกงาน รายได้น้อย ต้องรับภาระเลี้ยงดูครอบครัวหรือสภาพแวดล้อมในครอบครัวมีส่วนผลักดันให้ค้ายาเสพติด เช่น สามี ลูกติดยาเสพติด หรือรับผิดแทนสมาชิกในครอบครัว เป็นต้น

กลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้ค้ายาเสพติดที่พัฒนามาจากผู้เสพยาเสพติด

นอกจากนี้ได้กำหนดหลักเกณฑ์อื่นๆ ประกอบการพิจารณาคัดเลือกผู้ต้องขังกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่

- 1) กระทำความผิดครั้งแรก
- 2) กำหนดโทษเหลือจำต่อไป ไม่เกิน 5 ปี

³⁸ สรุปจากรายงานการวิจัย “การจัดทำหลักสูตรเฉพาะสำหรับปฏิบัติกับผู้ต้องขังคดียาเสพติด (ผู้ค้ารายย่อย)” โดยคณะทำงานกรมราชทัณฑ์ และทัณฑสถานหญิงกลาง (2546)

3) อายุระหว่าง 18-45 ปี

4) ไม่มีประวัติการเสพยาเสพติด

2. คัดเลือกผู้ต้องขังจากทะเบียนประวัติ (รท.101) ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ได้ผู้ต้องขังจำนวนตามที่กำหนดแล้วจะดำเนินการสัมภาษณ์สอบประวัติผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล (Case Study) เพื่อสังเกตพฤติกรรม ทักษะคิด และทำที่การกระทำความผิด

3. การพิจารณาคัดเลือกแยกประเภทผู้ต้องขังกลุ่มเป้าหมาย (Conference Case) โดยพิจารณาเลือกผู้ต้องขังที่เป็นผู้ค้ารายย่อย (กลุ่มที่ 2 และ 3 ของขั้นตอนที่ 1) และจัดประชุมกลุ่มผู้ต้องขังเป้าหมายเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจ และมีความสมัครใจยอมรับที่จะเข้าร่วมและรับการปฏิบัติตามแผน

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนและกำหนดแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง

1. การกำหนดกรอบวัตถุประสงค์ก่อนการกำหนดกิจกรรมและจัดทำหลักสูตร

การจัดทำหลักสูตรและกิจกรรมการพัฒนาแก้ไขผู้ต้องขังมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1) เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยม และแนวคิดเกี่ยวกับการค้ายาเสพติดของผู้ต้องขัง (ผู้ค้ารายย่อย) ให้เกิดความตระหนักถึงปัญหาเสพยาเสพติด

2) เพื่อพัฒนาจิตใจและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้มีทักษะชีวิต ความสุข ความพอใจ การแบ่งปัน การอยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยความสุข ฯลฯ

3) เพื่อเพิ่มทักษะทางชีวิต มีแนวทางในการประกอบอาชีพที่สุจริตภายหลังพ้นโทษ และไม่หันไปค้ายาเสพติดอีก

2. ลักษณะการดำเนินกิจกรรมในการพัฒนาแก้ไขผู้ต้องขังคดียาเสพติด (ผู้ค้ารายย่อย)

การดำเนินกิจกรรม ในการพัฒนาแก้ไขผู้ต้องขังคดียาเสพติด (ผู้ค้ารายย่อย) มุ่งเน้นในด้านการจัดทำกิจกรรมกลุ่ม และกิจกรรมการอบรมให้ความรู้ในด้านต่างๆ การพัฒนาทักษะชีวิต ทักษะทางสังคม ทักษะในการประกอบอาชีพ ความรู้เกี่ยวกับปัญหาและผลกระทบจากยาเสพติด กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดในคดียาเสพติด การขอรับความช่วยเหลือหรือการสงเคราะห์ภายหลังพ้นโทษ การส่งเสริมและพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติในทางที่ถูกต้อง ให้สามารถกลับตนเป็นพลเมืองดี มีแนวทางในการประกอบอาชีพที่สุจริตภายหลังพ้นโทษและไม่หวนกลับไปกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ทำให้วงจรการค้ายาเสพติดถูกตัดช่วงวงจร

ขั้นตอนที่ 3 การติดตามและการประเมินผล

1. การประเมินผลก่อนเข้าหลักสูตร

1) การทดสอบบุคลิกภาพตามแบบทดสอบทางจิตวิทยา ได้แก่ แบบประเมินความเครียด แบบประเมินความสุข และแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ เป็นต้น

2) การให้ผู้ต้องขังเขียนเรียงความเกี่ยวกับประวัติส่วนตัว จุดมุ่งหมายในชีวิต การวาดภาพบ้านในฝัน

2. การประเมินผลหลังจบกิจกรรมแต่ละครั้ง โดยให้ผู้ต้องขังเขียนเกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองได้รับในการร่วมกิจกรรมแต่ละครั้ง

3. การประเมินผลหลังจบหลักสูตร โดยให้ผู้ต้องขังตอบแบบประเมินผลเมื่อจบหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 4 การทดสอบบุคลิกภาพตามแบบทดสอบทางจิตวิทยา

ตัวอย่างผลการทดสอบบุคลิกภาพของผู้ต้องขังที่เข้ารับการอบรมหลักสูตร ในการแก้ไขผู้ต้องขัง

คดีอาชญากรรม (ผู้ค้ารายย่อย) โดยใช้แบบทดสอบความมีมนุษยสัมพันธ์ พบว่าผู้ต้องขังที่เข้ารับการอบรมจำนวน 154 คน ส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพปกติ โดยมีเพียง 4 รายที่ไม่ปกติ และควรได้รับการแก้ไข และมีจำนวน 3 รายที่ตอบไม่ตรงความจริง ขาดแรงจูงใจในการดำเนินชีวิต นอกจากนี้มีอีก 1 รายที่มีปัญหาในการดำเนินชีวิต คือ การดำเนินชีวิตไม่มีความสุข

2) โปรแกรมสำหรับความผิดเกี่ยวกับความรุนแรงในชีวิตและร่างกาย³⁹

อาชญากรรมองค์กรส่วนใหญ่มีความเกี่ยวข้องกับปัญหาอาชญากรรมที่เกี่ยวกับความรุนแรงในชีวิตและร่างกาย เช่น ข่มขืน ทำร้ายร่างกาย ข่มขืน กระทำชำเรา เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้ได้เป็นปัญหาสังคมที่สำคัญยิ่งปัญหาหนึ่ง ซึ่งได้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและต่อไปในอนาคต ประกอบกับเป็นอาชญากรรมที่ถือได้ว่าเป็นภัยคุกคามต่อชีวิตทรัพย์สินของมนุษย์ เป็นสิ่งบั่นทอนความเจริญของประเทศชาติ และเป็นตัวทำลายความสงบสุขและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคม หรืออาจกล่าวได้ว่าอาชญากรรมที่เปรียบเสมือนกาฝากหรือเชื้อโรคร้ายของสังคม ซึ่งเป็นตัวบั่นทอนสังคมให้เสื่อมโทรมลง

อาชญากรรมประเภทนี้ก่อให้เกิดความเสียหาย ความสูญเสียในปีหนึ่งๆ อย่างมากมายมหาศาล ทั้งในด้านทรัพย์สินเงินทอง ชีวิตร่างกายและความสุขของมนุษย์ เพราะไม่เพียงแต่มีความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำและผลของอาชญากรรมโดยตรงเท่านั้น ยังมีความเสียหายที่เกิดขึ้นโดยทางอ้อมอีกนานัปการ เช่น รัฐบาลต้องสูญเสียเงินงบประมาณไปเป็นจำนวนมากในกิจการของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งได้แก่ ตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์ การที่รัฐต้องเสียงบประมาณเป็นจำนวนมากในกิจการเหล่านี้ก็เพื่อใช้ในการป้องกันปราบปรามและดำเนินการกับผู้ประกอบอาชญากรรม หากรัฐนำเงินดังกล่าวไปใช้พัฒนาประเทศในด้านอื่นๆ ก็จะเป็นประโยชน์มหาศาล ประกอบกับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ส่งผลกระทบโดยตรงต่อกรมราชทัณฑ์เป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากสถิติผู้ต้องขังคดีกระทำผิดต่อชีวิตและร่างกายในช่วง 7 ปี ดังนี้

จำนวนผู้ต้องขังคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกาย ปี พ.ศ. 2541-2547⁴⁰

ปี พ.ศ.	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม
2541	10,492	379	10,871
2542	11,631	428	12,059
2543	9,988	418	10,406
2544	10,688	510	11,198
2545	23,011	871	23,882
2546	12,543	459	13,002
2547	13,139	454	13,593

³⁹ ปามาจากรายงานการวิจัย “การจัดทำหลักสูตรเฉพาะในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกาย” โดย คณะทำงาน กรมราชทัณฑ์และเรือนจำกลางคลองเปรม (2546)

⁴⁰ ที่มา : กองแผนงาน กรมราชทัณฑ์

กระบวนการทำแผนงาน (Program) เฉพาะสำหรับผู้ต้องขังคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกาย
ระยะที่ 1 กำหนดกลุ่มเป้าหมาย ระยะเวลา 1 เดือน

1. คัดเลือกนักโทษเด็ดขาด อายุไม่เกิน 45 ปี
2. มีแนวโน้มปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้

ระยะที่ 2 จัดทำแผนงานปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง (Program) และนำผู้ต้องขังกลุ่มเป้าหมายเข้ารับการ
ปฏิบัติตามแผนงานที่กำหนดไว้ ระยะเวลา 4 เดือน

นำกลุ่มเป้าหมายเข้ารับการอบรมตามโปรแกรม เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและทัศนคติ

1. ทักษะในการแก้ไขปัญา
2. ทักษะในการตัดสินใจ
3. ทักษะในการตระหนักรู้ในตนเอง
4. ทักษะในการเอาใจเขามาใส่ใจเรา
5. ทักษะในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ
6. ทักษะในการมีมนุษยสัมพันธ์
7. ทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
8. ทักษะในการมีความผิดอย่างสร้างสรรค์
9. ทักษะในการจัดการกับอารมณ์ต่างๆ
10. ทักษะในการจัดการกับความเครียด

ระยะที่ 3 ประเมินผลโดยทำการทดสอบ (Post-Test) ผู้ต้องขังกลุ่มที่ถูกคัดเลือกหลังเข้ารับการ
ปฏิบัติตามแผนงานที่กำหนดไว้ ระยะเวลา 1 เดือน

1. ประเมินผลหลังการเข้าโปรแกรม
2. จัดทำแผนงานการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกาย
- 3) โปรแกรมสำหรับความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน⁴¹

อาชญากรรมความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินก็สามารถมีความเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมองค์กร ซึ่ง
อาชญากรรมประเภทนี้ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในทรัพย์สิน เช่น ลักทรัพย์ รังราวทรัพย์ ชิงทรัพย์
และปล้นทรัพย์ เป็นต้น รูปแบบและวิธีการประกอบอาชญากรรมได้รุดหน้าไปตามความเจริญของวัตถุ ตลอดจน
ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ภาวะความยากจน ขาดแคลนปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต การว่างงาน อีกทั้งสถาบัน
ทางสังคมซึ่งได้แก่ครอบครัวทำหน้าที่ไม่สมบูรณ์ในการอบรมสั่งสอนสมาชิกในครอบครัวให้รู้จักผิดชอบชั่วดี
และประพฤติตนอยู่ในกฎระเบียบของสังคม ประกอบกับอิทธิพลของสื่อมวลชนในการถ่ายทอดพฤติกรรม
อาชญากรรม ทำให้เกิดการเลียนแบบถ่ายทอดการเรียนรู้อาชญากรรมโดยไม่รู้ตัว สิ่งเหล่านี้ล้วนมีส่วนผลักดัน
ให้อัตราการเกิดอาชญากรรมค่อนข้างสูง

การที่สังคมต้องประสบปัญหาต่างๆ เหล่านี้ทำให้เกิดการกระทำความผิดคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินเพิ่มมากขึ้น
เป็นลำดับ จะเห็นได้จากสถิติผู้ต้องขังคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินในช่วง 8 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2540-2547 ดังนี้

⁴¹ นำมาจากเอกสารประกอบการอบรม เรื่อง การจัดทำหลักสูตรเฉพาะในการพัฒนาแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังคดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน โดย คณะทำงาน
แผนงานเฉพาะสำหรับผู้ต้องขังคดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนผู้ต้องขังคดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน ปี พ.ศ. 2540-2547⁴²

ปี พ.ศ.	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม
2540	22,706	1,226	23,932
2541	26,922	1,707	28,629
2542	29,807	2,258	32,065
2543	24,526	2,341	26,867
2544	26,808	2,423	29,231
2545	26,812	2,295	29,107
2546	26,743	2,201	28,944
2547	27,213	2,223	29,436

กระบวนการทำงานแผนงานเฉพาะสำหรับผู้ต้องขังคดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน

ระยะที่ 1 การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายที่มีคุณสมบัติเหมาะสม ระยะเวลา 1 เดือน

จัดเก็บข้อมูลประวัติผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล (Case Study) โดยการสัมภาษณ์ เพื่อจะได้ทราบภูมิหลัง สาเหตุในการกระทำความผิด เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขฟื้นฟูและกำหนดแผนงานในการบำบัดต่อไป มีการคัดเลือกนักโทษเด็ดขาดที่มีคุณสมบัติเหมาะสม ดังนี้

1. อายุไม่เกิน 45 ปี
2. อ่านออกเขียนได้
3. กระทำความผิดเป็นครั้งแรก
4. ไม่มีประวัติการเสพยาเสพติด
5. มีอาชีพก่อนต้องโทษ
6. เต็มใจสมัครเข้าร่วมโครงการ

ระยะที่ 2 การกำหนดแผนงานเพื่อแก้ไขปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ระยะเวลา 5 เดือน

พัฒนาบุคลิกภาพ การปรับตัว ความรู้สึก ความคิด ทักษะชีวิต โดยเชิญวิทยากรภายในหน่วยงาน และภายนอกหน่วยงานเข้ามาอบรมผู้ต้องขัง และใช้การบำบัดในรูปแบบต่างๆ เช่น กายบำบัด จิตบำบัด ศิลปะบำบัด ดนตรีบำบัด ชุมชนบำบัด ธรรมบำบัด การทดสอบ E.Q. การสร้างขวัญกำลังใจ เป็นต้น รวมถึงการวางแผนและการประเมินผลขณะอยู่ในโปรแกรม และดำเนินการตามโปรแกรม สัปดาห์ละ 3 วัน

ระยะที่ 3 ประเมินผลและสรุปเป็นแผนงานในการแก้ไขผู้กระทำความผิดคดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน เพื่อให้เรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศปฏิบัติ ระยะเวลา 1 เดือน

มีการสรุปผลการศึกษา ติดตามผล และจัดทำแผนงานในการแก้ไขผู้ต้องขังคดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน

⁴² ที่มา : กองแผนงาน กรมราชทัณฑ์

4) โปรแกรมสำหรับความรุนแรงทางเพศ⁴⁾

อาชญากรรมองค์กรที่มีความเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางเพศ แบ่งได้เป็น 2 รูปแบบคือ การกระทำความผิดโดยตรง เช่น ธุรกรรมลักลอบค้าเด็กและผู้หญิงเพื่อจุดประสงค์ของการบริการทางเพศ และการกระทำผิดต่อเนื่อง เช่น การข่มขืนกระทำชำเราเพื่อการยินยอมในการค้าบริการทางเพศของผู้หญิงต่อไป

กรมราชทัณฑ์ได้มีโปรแกรมเฉพาะตัวบุคคลที่ก่ออาชญากรรมเกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศซึ่งไม่มีจุดมุ่งหมายหลักด้านธุรกิจทางเพศ แต่อย่างไรก็ตามโปรแกรมนี้อาจมีประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมองค์กรโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับกลุ่มที่ 3 (กลุ่มสนับสนุน หรือ Support Group) เพราะเป็นผู้กระทำความผิดที่มีแนวโน้มในการแก้ไขได้ อีกทั้งยังสามารถเป็นการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมองค์กรได้ทางหนึ่ง

เมื่อจะกล่าวถึงการกระทำผิดทางเพศปัจจุบันในประเทศไทยมีแนวโน้มสูงขึ้น และเกิดขึ้นในหลายพื้นที่ ซึ่งสังเกตได้จากสื่อมวลชนต่างๆ อาทิ สื่อสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ ฯลฯ มีการเสนอข่าวเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดทางเพศ นักจิตวิทยาบางท่านเห็นว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีลักษณะเลียนแบบ เกิดจากสาเหตุ 3 ประการ คือ

1. ตัวผู้กระทำความผิดมีความผิดปกติทางอารมณ์ สามารถทำได้ทุกอย่างถึงขั้นเป็นโรคจิต
2. ผู้กระทำความผิดมีความเก็บกดรุนแรงทางเพศ เนื่องจากสภาวะปัญหาความรุนแรงในครอบครัว
3. สิ่งแวดล้อมและสื่อลามกอลวน

กรมราชทัณฑ์ได้จัดทำโปรแกรมการแก้ไขผู้ต้องขังกระทำผิดทางเพศขึ้น โดยให้เรือนจำกลางนครปฐมเป็นเรือนจำนำร่องในการดำเนินการตามโปรแกรมเพื่อเป็นการแก้ไข บำบัด พื้นฟู และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้กระทำความผิดทางเพศให้สามารถได้เข้าใจชีวิต รู้จักคุณค่าตนเองและผู้อื่น การรับรู้ถึงความรู้สึกของเหยื่อ ให้พวกเขาเหล่านั้นสำนึกในการกระทำผิดของตนเอง รวมทั้งการจัดการกับอารมณ์ทางเพศของตนเอง โดยออกมาในรูปของการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมกลุ่มเรื่องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและทัศนคติเกี่ยวกับเพศอย่างถูกต้อง ทั้งนี้ จะส่งผลให้เหยื่อและสังคมได้รับความมั่นคงและปลอดภัยจากผู้กระทำความผิดทางเพศ

ขั้นตอนการจัดทำโปรแกรมแก้ไขผู้กระทำความผิดทางเพศ

โปรแกรมในการดำเนินการมีระยะเวลา 40 สัปดาห์ โดยแบ่งเป็นทั้งหมด 5 ขั้นตอน

1. การฝึกวินัยอย่างหนัก เพื่อให้เกิดสำนึกถึงการกระทำผิด (Shock Therapy) ระยะเวลา 4 สัปดาห์
2. การจูงใจและการสร้างสัมพันธภาพ การจำแนกลักษณะ การประเมินบุคลิกภาพและพฤติกรรม ระยะเวลา 4 สัปดาห์
3. การแก้ไขฟื้นฟู การสร้างบรรทัดฐานของกลุ่ม การเรียนและการเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศ การเข้าใจในการกระทำผิดของตน การเข้าใจในผลกระทบต่อนักเหยื่อ การจัดการกับอารมณ์ การพัฒนาทักษะในความสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม ระยะเวลา 26 สัปดาห์

⁴⁾ หมายเหตุโครงการ “โปรแกรมการแก้ไขผู้กระทำความผิดทางเพศ” โดย เรือนจำกลางนครปฐม

4. การกลับสู่สังคม มีการเตรียมการปลดปล่อย การฝึกวิชาชีพ ครอบครัวสัมพันธ์ ระยะเวลา 5 ปีถัดไป

5. การประเมินและติดตามผล มีการติดตามทั้งระหว่างที่อยู่ในโปรแกรม และภายหลังพ้นโทษไปแล้ว

3. มาตรการด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ

อาชญากรรมองค์กร บางครั้งอาจมีลักษณะการก่ออาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับหลายประเทศ ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากช่องว่างของกฎหมายในแต่ละประเทศ ความต้องการยาเสพติดหรือสินค้าผิดกฎหมาย หรือเรียกว่าเป็น อาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational Crime) ดังนั้น การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมดังกล่าวได้ตีประการหนึ่ง คือ ความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมข้ามชาติ โดยในส่วนของการรื้อฟื้นคดีไทยมีมาตรการที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือระหว่างประเทศ⁴⁴ คือ มาตรการการส่งผู้ร้ายข้ามแดน การโอนบุคคลที่ถูกคุมขังเพื่อสืบพยาน และการโอนนักโทษเด็ดขาดระหว่างประเทศ

1) การส่งผู้ร้ายข้ามแดน

การดำเนินการตามข้อตกลงระหว่างรัฐเกี่ยวกับกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการส่งมอบตัวบุคคลอย่างเป็นทางการโดยรัฐหนึ่งให้แก่รัฐหนึ่งเพื่อการฟ้องคดี หรือเพื่อการลงโทษ โดยประเทศไทยมีการทำข้อตกลงสนธิสัญญาการส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับประเทศต่างๆ เพื่อส่งมอบตัวผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างกัน และกัน อันเป็นไปตามหลักการถ้อยทีถ้อยปฏิบัติต่อกัน ที่สำคัญลักษณะของอาชญากรรมข้ามชาติมีลักษณะของการดำเนินการที่ไม่ได้จำกัดวงอยู่ในประเทศใดประเทศหนึ่ง แต่มีการดำเนินการที่เชื่อมโยงและสัมพันธ์กันในหลายๆ ประเทศ การที่อาชญากรรมองค์กรหนึ่งๆ สามารถที่จะใช้ประเทศใดประเทศหนึ่งเป็นฐานแต่มีจุดหมายในการปฏิบัติการในอีกประเทศหนึ่ง หรือการเดินทางมาพำนักเพื่อการหลบซ่อนยังอีกประเทศหนึ่ง เพื่อการหลบหลีกการจับกุม หรือเพื่อการขยายแนวร่วม สร้างเครือข่ายขยายขอบเขตสมาชิกก็ตาม ย่อมมีผลกระทบต่อเสถียรภาพและความสงบของสังคมส่วนรวมเป็นอย่างยิ่ง

ดังนั้น การส่งผู้ร้ายข้ามแดนจึงเป็นวิธีการหนึ่งในการแสวงหาความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อผลในการติดตามและปราบปรามกลุ่มอาชญากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นการขัดขวางและป้องกันการขยายตัวของอาชญากรรมข้ามชาติได้ในระดับหนึ่ง ตัดความสัมพันธ์และการเชื่อมโยงของกลุ่มศูนย์กลาง กลุ่มแรงงาน และการแสวงหาแนวร่วมที่จะเข้ามาเป็นกลุ่มสนับสนุนให้เบาบางลงได้

2) การโอนบุคคลที่ถูกคุมขังเพื่อสืบพยาน

การโอนบุคคลที่ถูกคุมขังเพื่อสืบพยานในศาลต่างประเทศ ถือว่าเป็นความร่วมมือระหว่างประเทศที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ เพราะบางครั้งพยานสำคัญในการลงโทษผู้กระทำความผิดอาจย้ายถิ่นที่อยู่มาในประเทศไทย เพื่อหลบเลี่ยงการประส่งคดีร้ายจากกลุ่มองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational Organized Crime) หรือหลบเลี่ยงเขตบังคับใช้กฎหมายในแต่ละประเทศ (Jurisdiction)

⁴⁴ เป็นมาตรการที่นำมาจากจาก พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2472 และพระราชบัญญัติการปฏิบัติเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศในการดำเนินการตามคำพิพากษาคดีอาญา พ.ศ. 2527

3) การโอนนักโทษ

การโอนตัวนักโทษเด็ดขาดระหว่างประเทศ เป็นการแสดงถึงความร่วมมือระหว่างประเทศให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทำความผิดในต่างประเทศที่ต้องเผชิญกับปัญหาความยากลำบากในการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่แตกต่างจากสังคมและวัฒนธรรมที่ตนมีความคุ้นเคย ได้มีโอกาสกลับไปรับโทษต่อยังประเทศภูมิลำเนาได้รับการดูแลในสภาพแวดล้อมที่คุ้นเคยเหมาะสม และได้รับความอบอุ่นจากสมาชิกในครอบครัวมากขึ้น

ถึงแม้ว่าการโอนตัวนักโทษเด็ดขาดจะมีวัตถุประสงค์สำคัญดังได้กล่าวมาข้างต้นก็ตาม แต่ก็ยังเอื้อประโยชน์ในการป้องกันและยับยั้งการก่ออาชญากรรมด้วยในระดับหนึ่ง จะเห็นได้จากการที่นักโทษเด็ดขาดชาวต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นอาชญากรกลุ่มศูนย์กลาง กลุ่มแรงงาน หรือแม้กระทั่งกลุ่มสนับสนุนก็ตาม ที่ได้รับการโอนตัวกลับไปรับโทษต่อยังประเทศต้นสังกัดจะช่วยยับยั้งและตัดตอนเครือข่ายการเชื่อมโยงการดำเนินการของอาชญากรข้ามชาติให้เบาบางลงได้ในระดับหนึ่ง และยังผลให้การขยายตัวของอาชญากรข้ามชาติเป็นไปได้อย่างขึ้น ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการจัดทำสนธิสัญญาการโอนนักโทษกับประเทศต่างๆ โดยมีผลบังคับใช้แล้ว รวม 22 ประเทศ ได้แก่ ฝรั่งเศส, สเปน, แคนาดา, สหรัฐอเมริกา, อิตาลี, สวีเดน, อังกฤษ, ฟินแลนด์, เยอรมัน, โปรตุเกส, ออสเตรเลีย, อิสราเอล, โปแลนด์, เดนมาร์ก, เซดปกครองพิเศษฮ่องกง, สวิตเซอร์แลนด์, นอร์เวย์, ฟิลิปปินส์, เอสโตเนีย, สาธารณรัฐเช็ก ออสเตรเลีย และไนจีเรีย โดยมีจำนวนนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการโอนตัวไปแล้ว ประมาณ 643 คน จาก 18 ประเทศ

สถิติผู้ต้องขังชาวต่างประเทศที่ได้รับการโอนตัวไปรับโทษต่อยังประเทศที่มีสัญชาติอยู่⁴⁵

สัญชาติ	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม
แคนาดา	15	2	17
เดนมาร์ก	3	-	3
นอร์เวย์	1	-	1
ฝรั่งเศส	22	5	27
เยอรมัน	17	1	18
สเปน	26	7	33
สวิตเซอร์แลนด์	1	-	6
สวีเดน	12	1	13
อเมริกัน	41	34	75
ออสเตรเลีย	3	-	3
อังกฤษ	22	2	24

⁴⁵ ที่มา : ส่วนราชทัณฑ์ต่างประเทศ สำนักทัณฑ์หวา กรมราชทัณฑ์

สัญชาติ	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม
อิตาลี	5	2	7
ฮ่องกง	58	7	65
ไนจีเรีย	284	55	339
ออสเตรเลีย	1	2	3
อิสราเอล	2	-	2
เอสโตเนีย	2	3	5
สาธารณรัฐเชก	2	-	2
รวม	522	121	643

สำรวจ ณ วันที่ 31 มีนาคม 2547

สำหรับการไต่สวนนักโทษชาวไทยที่ต้องโทษอยู่ในต่างประเทศกลับมารับโทษยังประเทศไทยนั้น มีทั้งสิ้น 7 ราย จาก 4 ประเทศ

สถิติผู้ต้องขังชาวไทยที่ได้ไต่สวนกลับมารับโทษต่อในประเทศไทย⁴⁶

ประเทศที่ไต่สวน	จำนวน (คน)
สหรัฐอเมริกา	3
ฮ่องกง	2
สวีเดน	1
อิสราเอล	1
รวม	7

The Second
National
Symposium
of Justice
Administration

ทั้งนี้ ประเทศไทยยังได้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อขยายความร่วมมือกับประเทศต่างๆ โดยมีการเจรจาเพื่อจัดทำสนธิสัญญา รอบแรก กับประเทศเนเธอร์แลนด์ และเบลเยียมและมีแนวโน้มที่จะมีการเจรจาในเรื่องนี้กับอีก 14 ประเทศ ได้แก่ เม็กซิโก, แอฟริกาใต้, ศรีลังกา, กัมพูชา, อินโดนีเซีย, มาเลเซีย, สิงคโปร์, พม่า, เวียดนาม, ลาว, บรูไน, อินเดีย, อิหร่าน และเปรู

⁴⁶ ที่มา : ส่วนราชทัณฑ์ต่างประเทศ สำนักทัณฑวิทยา กรมราชทัณฑ์

4. มาตรการด้านบุคลากร

1) การจัดทำแผนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในแดนความมั่นคงสูง

กรมราชทัณฑ์ได้จัดตั้งแดนความมั่นคงสูงในเรือนจำ/ทัณฑสถาน จำนวน 14 แห่ง เพื่อควบคุมผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษสูง ผู้ร้ายรายสำคัญ ผู้ต้องขังที่มีอิทธิพลทางการเงิน และผู้ต้องขังคดียาเสพติดรายใหญ่ ดังนั้น จึงได้มีการจัดทำแผนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในแดนความมั่นคงสูงขึ้นเฉพาะ เพื่อเป็นเสมือนคู่มือในการปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่ในแดนความมั่นคงสูง และเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งนี้แผนดังกล่าวจะช่วยไม่ให้เกิดการดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ยังได้มีการจัดทำคู่มือแนวทางการควบคุมผู้ต้องขังรายสำคัญ เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานและแนวทางในการปฏิบัติงานในแดนความมั่นคงสูงต่อไปอีกด้วย

2) การฝึกอบรมบุคลากรในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในแดนความมั่นคงสูง

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในแดนความมั่นคงสูงจะต้องมีการปฏิบัติที่เข้มงวดเป็นการเป็นพิเศษ และมีการใช้เทคโนโลยีช่วยในการควบคุม เจ้าหน้าที่ในแดนความมั่นคงสูงจึงต้องเป็นผู้มีความรู้ความพร้อม และทักษะในการปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ จึงมีการจัดอบรมบุคลากรที่ปฏิบัติงานในแดนความมั่นคงสูงทั้งภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติและการศึกษาดูงาน รวมถึงศึกษาการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีในการควบคุมต่างๆ เช่น การใช้กล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) การใช้เครื่องบันทึก เป็นต้น สำหรับเรือนจำ/ทัณฑสถานที่มีการติดตั้งอุปกรณ์เทคโนโลยีเรียบร้อยแล้วจะมีวิทยากรเข้ามาให้การอบรม และให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีทั้งก่อนการใช้งานและขณะใช้งาน ซึ่งเป็นการอบรมพร้อมการใช้งานจริงไปด้วย ทำให้เกิดความชำนาญและสามารถใช้อุปกรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักสูตรการอบรมซึ่งจัดโดยสถาบันพัฒนาข้าราชการราชทัณฑ์ มีเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในแดนความมั่นคงสูงเข้ารับการอบรม ดังนี้

ภาคทฤษฎี⁴⁹

1. การจัดทำข้อมูลประวัติผู้ต้องขังรายสำคัญ เป็นระบบ One Stop Service
2. การข่าวและเครือข่ายผู้ต้องขังรายสำคัญ
3. จิตวิทยาด้านการควบคุม (การสร้างสัมพันธภาพ)
4. การป้องกันสาธารณภัยในเรือนจำ
5. การตรวจค้นวัตถุระเบิด
6. การเจรจาต่อรอง
7. การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโทษสูง
8. ประสานการณ์และวิธีการแก้ปัญหากับผู้ต้องขังรายสำคัญ
9. เจรจาต่อรอง

ภาคปฏิบัติ

1. กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์
2. นิเทศลักษณะการเป็นผู้เฝ้า
3. กายบริหาร

⁴⁹ โครงการฝึกอบรมหลักสูตร การเสริมสร้างประสิทธิภาพด้านการควบคุมผู้ต้องขังรายสำคัญ โดยสถาบันพัฒนาข้าราชการราชทัณฑ์

การศึกษาดูงาน เรือนจำ/ทัณฑสถาน ที่มีการจัดตั้งแดนความมั่นคงสูง

3) การฝึกอบรมบุคลากรด้านการจัดทำเครือข่ายผู้ต้องขังคดียาเสพติดรายสำคัญ

เจ้าหน้าที่ที่อยู่ในแดนความมั่นคงสูงหรือเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ร้ายรายสำคัญนั้น จำเป็นจะต้องมีการข่าวที่ตีทั้งจากภายในและภายนอกเรือนจำ โดยการรวบรวมจากสื่อต่างๆ จากแหล่งข่าวทางลับ และจากการประสานข่าวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ป.ป.ส., ป.ป.ง. กรมการปกครอง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นต้น และจะนำข้อมูลที่ได้รวบรวมมาวิเคราะห์ มาเชื่อมโยงพฤติการณ์กระทำความผิด และตัวบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยทำการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายและจัดทำรูปแบบเครือข่ายผู้ต้องขังคดียาเสพติดรายสำคัญ เพื่อเป็นฐานข้อมูลผู้ต้องขังคดียาเสพติดรายสำคัญของกรมราชทัณฑ์ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การอบรมบุคลากรด้านการจัดทำเครือข่ายผู้ต้องขังคดียาเสพติดรายสำคัญจัดโดยสถาบันพัฒนาข้าราชการราชทัณฑ์ โดยมีหัวข้อในการอบรมดังนี้

1. นโยบายและแผนงาน ในการเอาชนะปัญหาเสพติดของกรมราชทัณฑ์
2. การจัดตั้ง และการแบ่งหน่วยงานภายใน คป.ส.ท.
3. กระบวนการในการหาข่าวเครือข่ายยาเสพติดภายในเรือนจำและทัณฑสถาน
4. การนำข้อมูลมาจัดทำเครือข่ายผู้ต้องขังคดียาเสพติด
5. การศึกษาดูงาน “แดนความมั่นคงสูง” ที่ทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง

4) สร้างขวัญและกำลังใจให้กับข้าราชการราชทัณฑ์

การปฏิบัติงานภายในเรือนจำ/ทัณฑสถานนั้นย่อมมีความเสี่ยงเกิดขึ้นเสมอ โดยเฉพาะในแดนความมั่นคงสูงนั้นยังมีความเสี่ยงสูงมากเพราะควบคุมผู้ต้องขังรายสำคัญ และผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษสูง ดังนั้นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานจึงเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เรือนจำ/ทัณฑสถานจึงได้จัดสวัสดิการให้กับเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติงานในแดนความมั่นคงสูง เช่น เครื่องแต่งกาย การพิจารณาความดีความชอบ เป็นกรณีพิเศษ

5) การสับเปลี่ยนเจ้าหน้าที่

มีการสับเปลี่ยนเจ้าหน้าที่เป็นระยะ เพื่อป้องกันการทุจริตจากการคลุกคลีสนิทสนมกันระหว่างผู้ต้องขังและเจ้าหน้าที่ เป็นการตัดโอกาสในการเรียกรับผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน และเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดในการปฏิบัติหน้าที่

2. กรณีศึกษาเรื่อง “การป้องกัน ปราบปราม และการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมองค์กรและผู้มีอิทธิพล : ทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง”

1. สภาพทั่วไปของทัณฑสถาน

ทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลางเป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนกลาง สังกัดกรมราชทัณฑ์ ตั้งอยู่ที่ 33/2 ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ เป็นสถานที่ควบคุม อบรม ฝึกวิชาชีพ และให้การบำบัดรักษาแก่ผู้ต้องขังชายที่มีกำหนดโทษถึงตลอดชีวิตที่กระทำความผิดเกี่ยวกับพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 และพระราชบัญญัติกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. 2533 พื้นที่ภายในทัณฑสถานมีจำนวน 35 ไร่ 1 งาน 11 ตารางวา

แบ่งการควบคุมผู้ต้องขังภายในออกเป็น 10 แดน คือ แดน 1 - 10 และเนื่องจากปัจจุบันทัณฑสถานฯ ได้มีการปรับปรุงอาคารสถานที่และใช้เทคโนโลยีในการควบคุมผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพ จึงใช้เป็นสถานที่ควบคุมผู้ต้องขังคดีทั่วไปที่มีพฤติการณ์ไม่น่าไว้วางใจเป็นปัญหาต่อการควบคุมซึ่งย้ายมาจากเรือนจำ/ทัณฑสถานแห่งอื่นด้วย

สถิติผู้ต้องขังทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง⁴⁸

ประเภทผู้ต้องขัง	จำนวน/คน
1. ผู้ต้องขังคดีเด็ดขาด	2,668
2. ผู้ต้องขังคดีระหว่างอุทธรณ์ ฎีกา	428
3. ผู้ต้องขังคดีระหว่างพิจารณา	905
4. ผู้ต้องขังคดีระหว่างสอบสวน	274
รวมทั้งสิ้น	4,275

ข้อมูล ณ วันที่ 14 กันยายน 2547

2. การจำแนกผู้ต้องขังตามลักษณะความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมองค์กร

เมื่อพิจารณาการจัดการควบคุมและการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของทัณฑสถานฯ ปรากฏว่ามีความสอดคล้องกับแนวคิดในการแบ่งกลุ่มความสัมพันธ์ของอาชญากรรมองค์กร ซึ่งสามารถอธิบายได้ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่ ผู้ต้องขังคดียาเสพติดที่กำหนดโทษสูงหรือของกลางจำนวนมาก

กลุ่มที่ 2 ผู้ต้องขังคดียาเสพติดฯ ที่เป็นเครือข่ายอาชญากรรมองค์กรในลักษณะเป็นผู้ลำเลียงยาเสพติดของกลางจำนวนมาก และผู้ต้องขังคดีอื่นที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับอาชญากรรมองค์กรและผู้มีอิทธิพลที่เป็นปัญหาต่อการควบคุมภายในเรือนจำ เช่น ผู้ต้องขังคดีความผิดต่อชีวิตที่มีพฤติการณ์ทำร้ายผู้ต้องขังอื่น หรือลักลอบใช้โทรศัพท์ในเรือนจำติดต่อซื้อ-ขายยาเสพติด เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้ต้องขังที่ทัณฑสถานรับย้ายมาจากเรือนจำ/ทัณฑสถานแห่งอื่น

กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 เป็นผู้ต้องขังที่ต้องควบคุมอย่างเข้มงวดและติดตามพฤติการณ์อย่างใกล้ชิด เป็นกลุ่มผู้ต้องขังที่พยายามสร้างอิทธิพลเพื่อทำผิดกฎระเบียบของทัณฑสถานฯ รวมถึงการทำผิดกฎหมายในลักษณะอาชญากรรมองค์กรขึ้นอีก ทัณฑสถานฯ จึงได้ควบคุมตัวผู้ต้องขังเหล่านี้ไว้ในแดนความมั่นคงสูง คือแดน 9 - 10 มีจำนวน 869 คน คิดเป็น 20.33% ของผู้ต้องขังทั้งหมด

กลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มผู้ค้ารายย่อยและผู้เสพยาเสพติด ซึ่งควบคุมตัวไว้ในแดน 1 - 8 จำนวน 3,406 คน คิดเป็น 79.67% ของผู้ต้องขังทั้งหมด

⁴⁸ ศูนย์ข้อมูล ทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง

3. การปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง

3.1 การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในแดนความมั่นคงสูง

วัตถุประสงค์คือ เพื่อป้องกันการติดต่อกับเครือข่ายอาชญากรรมองค์กรภายนอก การสร้างอิทธิพลภายในเรือนจำ และการก่อปัญหาในการควบคุม เช่น การแหกหักหลบหนี เจ้าหน้าที่จะคอยสอดส่องพฤติกรรมผู้ต้องขังกลุ่มนี้อย่างเข้มงวด จึงมีการแยกการควบคุมออกจากผู้ต้องขังอื่นและมีมาตรการในการปฏิบัติ ดังนี้

1) มาตรการด้านการป้องกันและปราบปราม

การควบคุมในแดนความมั่นคงสูง

ทัณฑสถานได้จัดตั้งแดนความมั่นคงสูงที่แดน 9 และแดน 10 เพื่อควบคุมผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษสูงเป็นผู้ต้องขังรายสำคัญที่ต้องดูแลเป็นพิเศษ รวมทั้งผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมที่จำเป็นต้องควบคุมอย่างเข้มงวดสูงสุด มีการแยกผู้ต้องขังที่ต้องควบคุมอย่างเข้มงวดและเป็นผู้คดีไม่ให้คุมขังภายในแดนเดียวกัน จัดระบบการควบคุมไม่ให้ผู้ต้องขังแดนอื่นเข้า - ออกภายในแดนความมั่นคงสูงเพื่อป้องกันการติดต่อระหว่างผู้ต้องขังอื่นและการติดต่อกับเครือข่ายอาชญากรรมองค์กร มีการแต่งกายต่างจากผู้ต้องขังอื่นโดยให้ใส่เครื่องแบบผู้ต้องขังเป็นเสื้อสีลูกวัว แขนมีแถบสีเขียวหรือแดง ตามกำหนดโทษและปริมาณของกลาง

สถิติผู้ต้องขังในแดนความมั่นคงสูง⁴⁹

ที่	แดน/ประเภทผู้ต้องขัง	จำนวน
1	ผู้ต้องขังแดน 9	
	- ผู้ต้องขังคดียาเสพติด รายสำคัญ ปริมาณของกลางมาก	372
	- ผู้ต้องขังคดีอื่น ที่เป็นปัญหาต่อการควบคุม	4
	รวมผู้ต้องขังแดน 9 จำนวน	376
2	ผู้ต้องขังแดน 10	
	- ผู้ต้องขังคดียาเสพติด รายสำคัญ ปริมาณของกลางมาก	485
	- ผู้ต้องขังคดีอื่น ที่เป็นปัญหาต่อการควบคุม	8
	รวมผู้ต้องขังแดน 10 จำนวน	493

ข้อมูล ณ วันที่ 14 กันยายน 2547

การปรับปรุงอาคารสถานที่เสริมความมั่นคง และใช้เทคโนโลยี

มีการปรับปรุงอาคารสถานที่และใช้เทคโนโลยีช่วยในการควบคุมภายในแดนความมั่นคงสูง ดังนี้

- ปรับปรุงห้องนอนในอาคารเรือนนอนให้มีห้องขังเดี่ยวเพิ่มเติม และเสริมความมั่นคงของอาคาร

⁴⁹ ศูนย์ควบคุมกลาง ฝ่ายปกครองแดน 9, 10 ทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง

เรือนนอนและเพดานอาคารเรือนนอนด้วยลูกกรงเหล็ก

- ก่อสร้างอาคารศูนย์ควบคุมกลางงานปกครองแดน 10 ติดตั้งอุปกรณ์ควบคุมโทรทัศน์วงจรปิดเพื่อสังเกตการณ์อย่างทั่วถึง เช่น บริเวณระเบียงทางเดินแต่ละชั้น แนวรั้ว แนวกำแพง ระบบกล้องวงจรปิดที่สามารถติดตามความเคลื่อนไหวและสั่งการจากระบบเครื่องขยายเสียงจากศูนย์ควบคุมกลางภายในแดนได้
- ก่อสร้างอาคารเอนกประสงค์เพื่อใช้สำหรับกิจกรรมเฉพาะผู้ต้องขังส่วนน้อยแยกจากผู้ต้องขังส่วนใหญ่ เช่น เป็นสถานที่สำหรับเจ้าหน้าที่พยาบาลตรวจอาการผู้ต้องขังที่เจ็บป่วยและจำแนกลักษณะผู้ต้องขังภายในแดน เป็นต้น
- ก่อสร้างป้อมรักษาการณ์แนวกำแพงและป้อมรักษาการณ์ประตูแดนเพิ่มเติม
- ก่อสร้างแนวรั้วกันเขตอาคารที่ทำการศูนย์ควบคุมกลาง ติดตั้งประตูทางเข้า-ออก เพิ่มเติมพร้อมระบบล็อกประตูด้วยไฟฟ้า
- ติดตั้งลวดหนามทึบเพลง และระบบไฟฟ้าแรงสูงที่แนวกำแพงเรือนจำ
- ติดตั้งระบบส่งสัญญาณฉุกเฉินจากศูนย์ควบคุมกลางในแดนความมั่นคงสูงไปยังสถานีตำรวจนครบาลปทุมธานี

- จัดตู้เก็บสัมภาระผู้ต้องขังให้เพียงพอ เพื่อประโยชน์ในการควบคุมสิ่งของผู้ต้องขัง

ข้อมูล การข่าว และการติดตามพฤติการณ์

- ระบบทะเบียนประวัติ ข้อมูลผู้ต้องขัง และเครือข่าย

บันทึกข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ ชื่อ-สกุล อายุ ภาพถ่าย คดี จำนวนของกลาง ห้องนอน กองงาน การบันทึกพฤติกรรมการกระทำผิดตามบัญชีรายรายสำคัญ บัตรประจำตัวผู้ต้องขังประกอบบาร์โค้ด บันทึกข้อมูลการออกนอกแดนของผู้ต้องขัง จัดทำเครือข่ายค้ายาเสพติดของผู้ต้องขังรายสำคัญ ข้อมูลการใช้ชีวิตในเรือนจำของผู้ต้องขังกาละกลุ่มต่างๆ การเบิก-จ่ายของฝากจากญาติ และจัดทำประวัติผู้ต้องขังรายสำคัญเป็นรายบุคคล

- การติดตามพฤติการณ์

การติดตามพฤติการณ์ผู้ต้องขังกาละกลุ่มต่างๆ อย่างใกล้ชิด ได้แก่ ผู้ต้องขังกากลุ่มที่กินอยู่ร่วมกัน ผู้ต้องขังที่ก่อคดีเป็นข้าราชการ ทหาร ตำรวจ ขาวเขา ขาวไต่หวั่น ผู้ต้องขังกระทำความผิดภายในเรือนจำซึ่งย้ายมาจากแดนอื่นหรือเรือนจำแห่งอื่น ผู้ต้องขังที่เป็นผู้ร้ายรายสำคัญ ผู้ต้องขังที่มีพฤติการณ์แหกหักหลบหนี

นอกจากนี้ยังมีการติดตามพฤติกรรมและความเคลื่อนไหวของผู้ต้องขังในการจัดหาหนาย การเยี่ยมญาติกรณีที่มีการเยี่ยมญาติทางโทรศัพท์สำหรับผู้ต้องขัง ความเคลื่อนไหวทางการเงิน เข้า-ออก บัญชีผู้ต้องขัง การเคลื่อนไหว พுகุญ หรือจับกลุ่มขณะผู้ต้องขังอยู่ในห้องนอน นอกจากนี้ยังได้มีการกำหนดหมายเลขสัมภาระและจัดทำทะเบียนควบคุมการใช้ตู้เก็บสัมภาระหมายเลขเดียวกันเพื่อประโยชน์ในการควบคุมการจัดเก็บสัมภาระก่อน แปรงสิทธิ์ และเครื่องใช้อื่นๆ ตามหมายเลขผู้ต้องขัง จัดทำบัญชีควบคุมการเบิกจ่ายบุหรณ์ภายในแดน

การรู้เฝ้าตรวจค้น

มีการรู้เฝ้าตรวจค้นเพื่อค้นหายาเสพติดและสิ่งของผิดระเบียบ การระงับเหตุร้าย การเตรียมพร้อมเกี่ยวกับอุปกรณ์และเครื่องมือภายในแดน เช่น เสื้อกันกระสุน ตะบอง และหมวกปราบจลาจล เป็นต้น

2) มาตรการด้านการแก้ไขฟื้นฟูเฉพาะประเภท

การใช้กฎ ระเบียบ และมาตรการควบคุมอย่างเข้มงวดในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังกากลุ่มนี้เพียงด้านเดียวอาจทำให้ผู้ต้องขังเกิดความเครียดและก่อปัญหาการปกครองภายในแดนขึ้นได้ หันมตถาณา จึงจัดกิจกรรม

ด้านการแก้ไขฟื้นฟู พัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังในแดนความมั่นคงสูงเพื่อให้ผู้ต้องขังได้รับความผ่อนคลายทางจิตใจไม่ให้ฟุ้งซ่าน ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนและมาตรฐานขั้นต่ำในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังขององค์การสหประชาชาติ จากการศึกษาโดยนายมนตรี นุนนาค⁵⁰ พบว่าผู้ต้องขังในแดนความมั่นคงสูงทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลางส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 19-30 ปี การศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือสูงกว่า กระทำ ความผิดในคดีผิดกฎหมาย คดีอยู่ระหว่างพิจารณาและของกลางคือยาบ้าจำนวน 10,000 – 999,999 เม็ด ผู้ต้องขังในแดนความมั่นคงสูงส่วนใหญ่มีความต้องการได้รับกิจกรรมด้านการส่งเสริมสุขภาพ การฝึกวิชาชีพ การศึกษา และการใช้วิธีการทางจิตวิทยา อย่างไรก็ตาม การจัดกิจกรรมปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง กลุ่มที่ต้อง ควบคุมอย่างเข้มงวดนี้ต้องยึดหลักความปลอดภัยในการควบคุมเป็นประการสำคัญ

ในการจัดกิจกรรมด้านการแก้ไขฟื้นฟูส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นภาพรวม ยังไม่มีการจัดโปรแกรมเฉพาะ ดังนี้

- จัดการอบรมตามโครงการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังปีละ 12 รุ่นๆ ละ 30 คน
- เปิดหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยให้กับผู้ต้องขังที่มีความประสงค์จะเรียนวิชาภาษาไทย
- จัดการฝึกวิชาชีพเฉพาะที่ไม่มีเครื่องมือใช้เป็นอาวุธได้ ได้แก่ กองงานศิลปะปั้น วาดภาพ กองงานเลี้ยงปลาสวยงาม กองงานดอกไม้ประดิษฐ์ และกองงานพับถุงกระดาษ
- จัดกิจกรรมส่งเสริมการออกกำลังกายและสันทนาการให้แก่ผู้ต้องขังภายในแดน การเยี่ยมญาติ 1 ครั้ง/สัปดาห์ โดยมีเจ้าหน้าที่ควบคุมตรวจสอบการเยี่ยมญาติอย่างเข้มงวด

3) มาตรการอื่นๆ

มาตรการด้านเจ้าหน้าที่

มีการสับเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ทุก 3 เดือน ไม่ให้เจ้าหน้าที่เกิดความเคยชิน คัดเลือกเจ้าหน้าที่ซึ่งมีความรู้ความสามารถและมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านการควบคุม ผู้ต้องขังมีสภาพร่างกายแข็งแรง ใช้ทีวีวงจรปิดติดตามพฤติกรรมผู้ต้องขังเพื่อให้เจ้าหน้าที่คลุกคลีกับผู้ต้องขังน้อยที่สุด ห้ามเจ้าหน้าที่ที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปภายในแดนโดยไม่มีเหตุจำเป็นโดยจะมีการตรวจสอบรายงานผู้บังคับบัญชาหากมีการนิยัตินักล่า เกิดขึ้น และมีการจัดสวัสดิการเครื่องแต่งกายชุดปฏิบัติการให้แก่เจ้าหน้าที่

3.2 การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในแดนทั่วไป

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังกลุ่มนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในทัณฑสถาน การแก้ไขฟื้นฟูตามประเภทของผู้ต้องขัง เพื่อป้องกันการกลับไปกระทำความผิดหรือเกี่ยวข้องกับอาชญากรรม องค์การ ทั้งในฐานะผู้ให้การสนับสนุนช่วยเหลือผู้เสพ และผู้ค้ายาเสพติดรายย่อย

1) มาตรการด้านการป้องกันและปราบปราม

ทัณฑสถานฯ ได้จัดตั้งแดน 1 - 8 เพื่อควบคุมผู้ต้องขังกลุ่มนี้ ซึ่งเป็นเพียงผู้ให้การสนับสนุน ผู้เสพ หรือผู้ค้ายาเสพติดรายย่อย มีจำนวน 3,406 คน การควบคุมผู้ต้องขังกลุ่มนี้จะใช้มาตรการควบคุม เช่นเดียวกับผู้ต้องขังในเรือนจำ/ทัณฑสถานทั่วไป คือเพื่อป้องกันการแหกหักหลบหนีและฝ่าฝืนกฎระเบียบ

⁵⁰ นายมนตรี นุนนาค “การศึกษาความต้องการด้านการพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังในแดนความมั่นคงสูง ทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง” 2547

ของทัณฑสถานฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการป้องกันไม่ให้เกิดการติดต่อเชื่อมโยงกับกลุ่มต้องขังที่เป็นผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่ ผู้ล่าเหยื่อ และผู้มีอิทธิพลที่ถูกควบคุมอยู่ภายในแดนความมั่นคงสูง มีมาตรการในการป้องกันและปราบปราม เช่น การจับกุมตรวจค้น การตรวจนับผู้ต้องขัง การควบคุมผู้ต้องขังในวันหยุดราชการติดต่อกัน การควบคุมผู้ต้องขังไปศาล การควบคุมผู้ต้องขังภายนอกเรือนจำ/ทัณฑสถาน มีแผนการป้องกันและระงับเหตุร้ายภายในทัณฑสถาน และการติดตามพฤติกรรมผู้ต้องขังที่มีญาติหรือคู่คิดเป็นผู้ต้องขังรายสำคัญ เป็นต้น

2) มาตรการด้านการแก้ไขฟื้นฟูเฉพาะประเภท

ทัณฑสถานฯ ดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังเฉพาะประเภทตามโปรแกรมชุมชนบำบัด (Therapeutic Community) ซึ่งเป็นการแก้ไขฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ต้องขังที่ติดยาเสพติด เพื่อให้เกิดความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม สามารถกลับไปดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างถูกต้องเหมาะสมไม่กลับไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดภายหลังพ้นโทษ โดยมีการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน คือ

- ขั้นเตรียมการก่อนรักษา
- ขั้นการรักษา
- ขั้นดูแลหลังการรักษาและติดตามผล
- ขั้นการติดตามผล

สำหรับการฝึกและควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกชุมชนบำบัดจะใช้กิจกรรมต่างๆ เช่น การสัมมนา การประชุมตอนเช้า การสัมมนา การว่ากล่าวตักเตือน การเรียนรู้ประสบการณ์ การเผชิญหน้า การประชุม การลงข้อความ การสำรวจภาพความผิด การสอบสวน และการลงโทษ เป็นต้น โดยมีการดำเนินงานด้านชุมชนบำบัดของทัณฑสถานฯ ณ สิ้นเดือนมิถุนายน 2547 มีผลดังนี้⁵¹ หลักสูตร 1 ปี 6 เดือน จำนวนสมาชิก 207 คน หลักสูตรผสมผสานมีสมาชิกจำนวน 3,799 คน รวมมีผู้ต้องขังเข้ารับการแก้ไขฟื้นฟูตามโปรแกรมชุมชนบำบัดจำนวน 4,006 คน

นอกจากนั้น ทัณฑสถานฯ ได้ดำเนินการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเพื่อจัดกิจกรรมด้านการแก้ไขฟื้นฟูพัฒนาพฤติกรรมนิสัยให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเอง อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ โดยมีการจัดการศึกษาสายสามัญ สายอาชีพ ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต (การศึกษาตามอัธยาศัย) การอบรมพัฒนาจิตใจให้มีคุณธรรม จริยธรรม วินัย ความรับผิดชอบ และจิตสำนึกสาธารณะ การฝึกวิชาชีพ การจัดสวัสดิการ นันทนาการ สังคมสงเคราะห์ และการเตรียมการก่อนปล่อย

⁵¹ ที่มา : ส่วนประสานงานด้านยาเสพติด สำนักทัณฑวิทยา กรมราชทัณฑ์

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การป้องกัน ปราบปราม และการปฏิบัติต่ออาชญากรในอาชญากรรมองค์กรและผู้มีอิทธิพล เป็นเรื่องที่ต้องอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ เพราะลักษณะของอาชญากรรมประเภทนี้มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันเป็นเครือข่ายของกลุ่มอาชญากร และเป็นอาชญากรรมที่ส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างรุนแรงและกว้างขวาง หน่วยงานรัฐที่มีหน้าที่รับมือกับปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องมีวิธีการเชิงรุกในการทำงาน เพื่อให้ทันกับการขยายตัวและพัฒนาการของอาชญากรรมองค์กร การดำเนินงานเพื่อยับยั้งอาชญากรรมองค์กรดังกล่าวที่สำคัญคือ⁵² การจำกัดโอกาสของสิ่งกระตุ้นให้เกิดผลประโยชน์ (Reducing the profit incentive) ซึ่งหมายถึงการลดความต้องการของตลาดในสินค้าหรือบริการที่ผิดกฎหมาย รวมถึงการลดคุณค่าความเชื่อถือของหน่วยงานที่มีลักษณะเป็นอาชญากรรมองค์กร หากไม่มีการสนับสนุนสินค้าหรือบริการที่ผิดกฎหมายอาชญากรรมองค์กรก็จะไม่สามารถดำรงอยู่ได้ เพราะต้องอาศัยการหล่อเลี้ยงจากผลประโยชน์ของการกระทำผิดกฎหมาย จะต้องมีการรบกวนกิจกรรมของอาชญากร (Disrupting activities) เช่น การยึดทรัพย์สินที่เกิดจากการทำธุรกิจที่ผิดกฎหมาย ซึ่งจะเป็นเครื่องมือในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมองค์กรและอาชญากรรมข้ามชาติที่มีประสิทธิภาพ เช่น การใช้กฎหมายฟอกเงิน และนอกจากนั้น ควรมีมาตรการเพื่อเพิ่มความเสี่ยง (Increasing the risk) ของอาชญากรให้เข้าสู่ระบบกระบวนการยุติธรรมได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับกลุ่มศูนย์กลาง หรือกลุ่มที่เป็นตัวการใหญ่ (Center/Internal Group) หน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายจะต้องใช้มาตรการเด็ดขาดกับผู้ที่ยพยายามขัดขวาง หรือแทรกแซงงานยุติธรรมให้บิดเบือนไป เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมองค์กรและผู้มีอิทธิพลเป็นไปอย่างได้ผล

กรมราชทัณฑ์ถือเป็นหน่วยงานหลักหน่วยงานหนึ่ง ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมองค์กรและผู้มีอิทธิพล โดยธรรมชาติของลักษณะงานราชทัณฑ์แล้วเป็นในลักษณะการควบคุมมิให้ผู้ต้องขังไปทำอันตรายหรือก่ออาชญากรรมต่อสังคมภายนอก หรือ Public Safety ดังนั้น เมื่ออาชญากรที่มีความเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมองค์กรและผู้มีอิทธิพลเข้ามาสู่ระบบงานราชทัณฑ์เพิ่มมากขึ้น กรมราชทัณฑ์เองก็ต้องมีมาตรการ รวมถึงการพัฒนามาตรการในการป้องกันและปราบปรามในเรื่องดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและพัฒนาการของอาชญากรรมองค์กรและผู้มีอิทธิพล ซึ่งหากพิจารณาจากลักษณะของอาชญากรรมที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว มีข้อเสนอแนะดังนี้

The Second
National
Symposium
of Justice
Administration

1. กรมราชทัณฑ์ได้มีมาตรการป้องกันมิให้ผู้ต้องขังที่ไม่มีลักษณะเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมองค์กรไปติดต่อเชื่อมโยงสัมพันธ์กับกลุ่มอาชญากรดังกล่าว นอกจากนั้น ยังมีมาตรการเพื่อตัดการติดต่อเชื่อมโยงของเครือข่ายอาชญากรรมองค์กรด้วยตนเอง โดยได้ดำเนินการอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมด้วยการ

⁵² One Step Ahead : A 21st Century Strategy to Defeat Organized Crime, Home Office, March 2004, P.3

จัดแยก (Allocation) ซึ่งจากแนวทางการปฏิบัติแบบเดิมที่มีการแยกผู้ต้องขังที่เป็นคู่คี่ออกจากกันนั้น ขณะนี้ได้มีการพัฒนารูปแบบมาเป็นการจัดตั้งแดนความมั่นคงสูงภายในเรือนจำ เพื่อควบคุมและติดตามพฤติกรรมอาชญากรที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมองค์กรและผู้มีอิทธิพล โดยมีการเสริมระบบการควบคุม เป็นกรณีพิเศษด้วยอุปกรณ์เทคโนโลยีต่างๆ เช่น กล้องวงจรปิด การใช้เครื่องบล็อกสัญญาณโทรศัพท์มือถือ รวมถึงการเฝ้าระวังในเรื่องการเยี่ยมญาติ และระบบเงินฝาก เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การจัดตั้งแดนความมั่นคงสูงในเรือนจำ/ทัณฑสถานแห่งอื่นๆ ให้ทั่วถึงนั้นยังมีข้อจำกัดในเรื่องสถานที่และงบประมาณ เนื่องจากเรือนจำ/ทัณฑสถานส่วนใหญ่ของประเทศกระจายอยู่ในส่วนภูมิภาค แต่ละแห่งก่อสร้างมาเป็นเวลานาน มีรูปแบบ และโครงสร้างทางกายภาพแตกต่างกัน ซึ่งต้องมียุทธวิธีการปรับปรุงสภาพสถาปัตยกรรมเรือนจำ (Re-build) ให้เหมาะสมตามลักษณะของเรือนจำนั้น ภายใต้ข้อจำกัดดังกล่าวจึงจำเป็นต้องเร่งพัฒนามาตรการด้านอื่น เช่น ด้านการข่าว การเฝ้าระวังพฤติกรรม การเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากร ทั้งนี้ อาจต้องมีการปรับปรุงเรือนจำที่มีโครงสร้างทางกายภาพเหมาะสมให้เป็นเรือนจำพิเศษสำหรับการควบคุมผู้ต้องขังกลุ่มดังกล่าว เป็นการเฉพาะ เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมองค์กรและผู้มีอิทธิพลมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ต้องขังจะทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันในอาชญากรรมองค์กร เป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง ปัจจุบันข้อมูลที่มีอยู่เป็นข้อมูลในเชิงรับคือได้จากสำเนาคำพิพากษาของศาล แต่ยังมีข้อมูลอื่นๆ ที่ไม่ปรากฏในสำเนาคำพิพากษา ทำให้เกิดปัญหาในการแยกแยะเพื่อให้การปฏิบัติและติดตามพฤติกรรมผู้ต้องขังได้ตรงกลุ่มเป้าหมาย จึงต้องมีมาตรการในเชิงรุกคือการแสวงหาข้อมูลของผู้ต้องขังแต่ละคนว่าใครที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมองค์กรเดียวกันอย่างไร ซึ่งเมื่อได้รับทราบข้อมูลดังกล่าวเรือนจำและทัณฑสถานจะสามารถดำเนินการจัดแยกผู้ต้องขังเหล่านี้ออกจากกันได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ทั้งนี้ ควรมีการสร้างกลไกเพื่อบูรณาการงานข่าวและข้อมูลร่วมกันระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม

3. จะต้องใช้มาตรการปฏิบัติอย่างเข้มงวดกับอาชญากรที่เป็นกลุ่มศูนย์กลาง (Center/Internal Group) ซึ่งเป็นผู้วางแผน สั่งการ หรือเป็นแกนหลักในการดำเนินกิจกรรมลักษณะอาชญากรรมองค์กร เช่น การพิจารณาองค์ประกอบที่ประโยชน์จะได้รับจากการพักการลงโทษ การลดวันต้องโทษจำคุก สำหรับผู้ต้องขังที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมองค์กรในลักษณะกลุ่มแรงงาน (Labor Group) และกลุ่มสนับสนุน (Support Group) อาจต้องได้รับการปฏิบัติด้วยโปรแกรมการแก้ไขเฉพาะประเภท ซึ่งจะต้องมีการพัฒนารูปแบบ และสร้างโปรแกรมใหม่ๆ เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของลักษณะอาชญากรรม เพื่อผลในทางป้องกันการกลับไปเกี่ยวข้องกับเครือข่ายอาชญากรรมองค์กรและการกระทำความผิดซ้ำอีกภายหลังพ้นโทษ

4. บุคลากรถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการป้องกัน ปราบปราม และปฏิบัติต่ออาชญากรที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับอาชญากรรมองค์กร อันเนื่องมาจากลักษณะของอาชญากรเหล่านี้มักจะเป็นผู้ที่มีอำนาจทางการเงิน และมีอิทธิพลสูง สามารถโน้มน้าว จูงใจด้วยผลประโยชน์ รวมถึงการข่มขู่ บิบบังคับให้เจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกในเรื่องต่างๆ ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ แม้กระทั่งร่วมกระทำความผิดกลายเป็นส่วนหนึ่งของอาชญากรรมองค์กรเสียเอง จึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องเสริมสร้างความเข้มแข็งและศักยภาพให้กับเจ้าหน้าที่ โดยสมควรที่จะมีการพิจารณาถึงค่าตอบแทนสำหรับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมให้เพียงพอต่อการที่เจ้าหน้าที่ชั้นผู้น้อยจะสามารถครองชีพในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิ การคัดเลือกเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติงานที่มีลักษณะพิเศษและมีความยากลำบาก จะต้องคำนึงถึงวุฒิภาวะ ประสบการณ์ ประวัติการทำงานและฐานะทางการเงิน และจะต้องมีการติดตามพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่เป็นระยะ ควรคัดเลือก

เจ้าหน้าที่ที่มีความสมัครใจพร้อมรับมือกับงานลักษณะท้าทายดังกล่าว จะต้องมีการเสริมสร้างขวัญ กำลังใจ การจัดสวัสดิการพิเศษ และการพิจารณาความดีความชอบในการปฏิบัติหน้าที่สำหรับผู้ปฏิบัติงานดีเด่น ต้องมีการเสริมสร้างความรู้และพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ให้ทันต่อรูปแบบพฤติกรรมของอาชญากรที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องมีการสร้างจิตสำนึกต่อวิชาชีพราชทัณฑ์ที่มีความสอดคล้อง เป็นหนึ่งเดียวกัน (Spirit of Corporation) ซึ่งจะทำให้การป้องกัน ปราบปราม และการปฏิบัติต่ออาชญากร ที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมองค์กรและผู้มีอิทธิพลของระบบงานราชทัณฑ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสนองตอบความต้องการและความคาดหวังของสังคมได้

ในอนาคตการจัดทำโปรแกรมต่างๆ ควรเน้นผู้ต้องขังที่อยู่ในกลุ่มอาชญากรรมองค์กร เพราะขณะนี้ ยังไม่มีโปรแกรมที่เน้นกลุ่มดังกล่าวอย่างชัดเจน และควรมีการพัฒนากระบวนการเกี่ยวกับผู้ต้องขังที่อยู่ในกลุ่ม อาชญากรรมองค์กรร่วมด้วย นอกจากนี้ในการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์นั้นเป็นเพียง การคัดแยก (Classification) พื้นฐาน ซึ่งไม่ได้เน้นผู้ต้องขังที่เกี่ยวกับอาชญากรรมองค์กร ดังนั้น จึงต้องมีการพัฒนาการจำแนกผู้ต้องขังเหล่านี้โดยการลงลึกไปในรายละเอียด เพื่อจำแนกผู้ต้องขังที่เกี่ยวกับ อาชญากรรมองค์กรออกจากผู้ต้องขังทั่วไปและเข้าโปรแกรมเฉพาะต่อไป อย่างไรก็ตาม ควรมีการศึกษาวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องขังที่เป็นสมาชิกในอาชญากรรมองค์กร และมีการประเมินผลให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ๕

บรรณานุกรม

ภาษาอังกฤษ

Abadinsky, H.(2002). Organized Crime, 7e. Belmont, CA : Wadsworth

Block, Alan A.(edit) (1991) The Business of Crime, San Francisco, CA : Westview Press

Rhodes, Robert P.(1984). Organized Crime : Crime control VS Civil Liberties, USA

Ruggiero, V.(2002).Crime and Markets : Essays in Anti-Criminology, London : Oxford University Press

ภาษาไทย

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, อาชญวิทยา, อาชญากรรมพื้นฐานกับกระบวนการยุติธรรม, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2531

นวลจันทร์ หัตถชัยกุล, อาชญากรรม (การป้องกัน : การควบคุม), กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. 2542

พล.ต.ต. วัชรพล ประสารราชกิจ เอกสารวิจัย เรื่อง “อาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทย : รูปแบบ ขอบเขต ความรุนแรงและแนวทางแก้ไขปัญหา” พ.ศ. 2541

คณะกรรมการราชทัณฑ์ และทัณฑสถานหญิงกลาง สรุปรายงานการวิจัย “การจัดทำหลักสูตรเฉพาะสำหรับ ปฏิบัติต่อผู้ต้องขังคดียาเสพติด (ผู้ค้ารายย่อย)” พ.ศ. 2546

คณะกรรมการราชทัณฑ์และเรือนจำกลางคลองเปรม รายงานการวิจัย “การจัดทำหลักสูตรเฉพาะในการ แก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกาย” พ.ศ. 2546

ผาสุก พงษ์ไพจิตร, สังคิต พิริยะรังสรรค์ งานวิจัยเรื่อง “คอร์รัปชันกับประชาธิปไตย” แห่งศูนย์ศึกษา เศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ 2536

ศรีศักร วัลลิโภดม การศึกษาเรื่อง “เจ้าพ่อภาคตะวันออก”

มนตรี บุญนาค “การศึกษาความต้องการด้านการพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังในแดนความมั่นคงสูง
ทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง 2547”

The Second
National
Symposium
of Justice
Administration

นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปราม อาชญากรรมข้ามชาติ

จัดทำโดย
สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

เรียบเรียงโดย

รศ.ดร.สุทนต์ ศรีไธย์
ผศ.ดร.สมฤทธิ ยศสมศักดิ์

คำนำ

การศึกษาเรื่องนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติได้รวมรวบขึ้นเพื่อเสนอต่อที่ประชุมทางวิชาการระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรม ครั้งที่ 2 ซึ่งการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานโยบายของรัฐเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ

การศึกษาในเรื่องนี้ผู้ศึกษาได้ใช้นโยบายของรัฐคือนโยบายความมั่นคงแห่งชาติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2543 เป็นแนวทางในการศึกษา โดยการศึกษาดังกล่าวเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเอกสารลับของทางราชการและความมั่นคงแห่งชาติ รวมทั้งมีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ จำนวน 21 คน จากสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ กระทรวงการต่างประเทศ สำนักงานอัยการสูงสุด กระทรวงยุติธรรม และกระทรวงมหาดไทย โดยผู้ให้การสัมภาษณ์ไม่ประสงค์จะให้ปรากฏชื่อของตนปรากฏในรายงานฉบับนี้

ผู้ศึกษาขอขอบคุณ นายบรรจง ชื่นสุวรรณ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนระดับ 8 กองอำนวยการข่าวกรองความมั่นคง สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ที่ได้ประสานงานและอำนวยความสะดวกในเรื่องข้อมูล และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการให้ข้อมูลด้านความมั่นคงเพื่อประกอบการการศึกษาในทำนองเดียวกันผู้ศึกษาขอขอบคุณผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม และขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่ให้การสนับสนุนการศึกษาทางวิชาการในเรื่องนี้

นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปราม อาชญากรรมข้ามชาติ

1. บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

อาชญากรรมข้ามชาติเป็นภัยทางด้านความมั่นคงแห่งชาติที่เป็นเรื่องใหม่ในทุกประเทศต้องเผชิญ ไม่เพียงแต่ประเทศในภูมิภาคของเรา แต่เป็นภัยสำคัญของโลกที่ประชาคมโลกจะต้องร่วมกันแก้ไขปัญหาคือต้องมีความร่วมมือกันในหลายหน่วยงานเพื่อให้การแก้ไขปัญหามีเอกภาพ ในขณะเดียวกันสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและนโยบายความมั่นคงแห่งชาติได้มีการเสนอแนะนโยบายความมั่นคงแห่งชาติในการป้องกันและแก้ไขปัญหอาชญากรรมข้ามชาติไปยังรัฐบาล ในเรื่องปีได้รับความเห็นชอบจากสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและนโยบายความมั่นคงแห่งชาติเมื่อ 29 กันยายน 2543 และคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาคความมั่นคงแห่งชาติ เมื่อ 7 พฤศจิกายน 2543 แม้ว่าไทยจะมีนโยบายในการแก้ไขปัญหอาชญากรรมข้ามชาติแล้ว แต่เนื่องจากภัยดังกล่าวเป็นเรื่องใหม่ ดังนั้นการปฏิบัติตามนโยบายจึงจะต้องสอดคล้องและเป็นไปตามแนวนโยบายอย่างมีเอกภาพร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความคืบหน้าในการปฏิบัติตามนโยบายความมั่นคงแห่งชาติในการป้องกันและแก้ไขปัญหอาชญากรรมข้ามชาติ

2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามนโยบาย รวมทั้งแนวทางในการแก้ไขเพื่อให้นโยบายดังกล่าวมีผลในทางปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ขอบเขตในการศึกษา

การศึกษาทางวิชาการเรื่องนี้เป็นการศึกษานโยบายความมั่นคงแห่งชาติในการป้องกันและแก้ไขปัญหอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งเป็นนโยบายการของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหอาชญากรรมข้ามชาติ ด้วยการเสนอแนะจากสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและนโยบายความมั่นคงแห่งชาติเมื่อวันที่ 29 กันยายน 2543 และคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2543 ว่ามีความคืบหน้าไปเพียงใด มีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการอย่างไรบ้าง

1.4 วิธีการดำเนินการศึกษา

เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยสัมภาษณ์จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการปฏิบัติตามนโยบายจำนวน 21 คน รวมทั้งการรวบรวมและประมวลจากเอกสารและรายงานที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากการศึกษาทางวิชาการดังกล่าวเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง ผู้ศึกษาจึงไม่ขอนำรายชื่อผู้ที่ให้สัมภาษณ์บรรจุไว้ในรายงานการศึกษาค้างนี้

1.5 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

ผลการศึกษาทำให้ทราบถึงนโยบายในการแก้ไขปัญหอาชญากรรมข้ามชาติของไทย รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานที่จะสามารถนำไปปรับปรุงและพัฒนา นโยบายให้เหมาะสมรวมทั้งเป็นแนวทางในการศึกษาต่อของผู้ที่จะศึกษาในประเด็นที่ใกล้เคียงกับเรื่องนี้ต่อไป

2. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับอาชญากรรมข้ามชาติ

2.1 องค์กรอาชญากรรม (Organized Crime) เป็นการรวมตัวกันของอาชญากรอาชีพ มีโครงสร้างการปฏิบัติงานที่สลับซับซ้อน มีการควบคุมและมีกฎระเบียบในการบังคับบัญชา สมาชิกกิจกรรมที่สำคัญขององค์กรอาชญากรรมก็คือการตอบสนองความต้องการของสินค้าและบริการที่ผิดกฎหมาย องค์กรอาชญากรรมแผ่ขยายตัวเข้าไปเกี่ยวข้องกับควบคุมในธุรกิจที่ถูกต้องตามกฎหมายและผิดกฎหมายมีการให้สินบนแก่เจ้าพนักงานเพื่อให้รอดพ้นจากการจับกุมและสะดวกแก่การปฏิบัติการ

2.2 อาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational Crime)

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ให้คำจำกัดความหมายของอาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational Crime) ว่า หมายถึงการกระทำขององค์กรหรือกลุ่มบุคคลสมคบและร่วมมือกันกระทำความผิดต่อเนื่องจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่งหรือหลายประเทศ อันเป็นความผิดตามกฎหมายอาญาและบทลงโทษของประเทศที่องค์กรหรือกลุ่มบุคคลเหล่านั้นดำเนินการ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อมุ่งแสวงหาผลประโยชน์และอำนาจที่ขัดต่อหลักกฎหมายและศีลธรรม ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของความมั่นคงของบุคคล องค์กร เศรษฐกิจสังคม การเมือง และอื่นๆ รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

โดยสรุปอาชญากรรมข้ามชาติ หมายถึง การร่วมมือกันสมคบกระทำความผิด เพื่อแสวงหาประโยชน์ทางการเงิน และอำนาจโดยปราศจากการคำนึงถึงกฎหมายและเนื่องจากเป็นยุคโลกาภิวัตน์ อาชญากรรมข้ามชาติจึงไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแค่ขอบเขตของประเทศใดประเทศหนึ่งเท่านั้น ตรงกันข้ามได้ขยายขอบเขตและสามารถที่จะสร้างความเสียหายให้กับประเทศต่างๆ ได้ทั่วโลก

2.3 อาชญากรรมข้ามชาติกับภัยทางสังคม

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่าอาชญากรรมข้ามชาติเป็นปัญหาสำคัญ ประเทศหรือหน่วยงานหนึ่งไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ตามลำพัง ต้องอาศัยการประสานงานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกประเทศ ทั้งนี้เนื่องมาจาก

2.3.1 อาชญากรรมข้ามชาติมีเครือข่ายโยงใยทั่วโลก เกี่ยวข้องกับธุรกิจผิดกฎหมายทุกประเภท

2.3.2 พฤติกรรมของอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงของชาติ เพราะนอกจากส่งผลกระทบทางสังคมแล้วยังส่งผลกระทบทางการเมืองและเศรษฐกิจได้อีกด้วย

2.3.3 การดำเนินการของกลุ่มอาชญากรรมข้ามชาติจะดำเนินการได้โดยการช่วยเหลือและสนับสนุนจากกลุ่มผู้มีอิทธิพล เจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งส่วนกลางและในท้องถิ่น ส่งผลให้เกิดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในหมู่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ปัจจุบันอาชญากรรมข้ามชาติได้เข้ามามีอิทธิพลต่อข้าราชการระดับสูง นักธุรกิจตลอดจนนักการเมือง

2.3.4 การดำเนินการของอาชญากรรมข้ามชาตินอกจากจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงแล้วยังส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์โดยตรงของประเทศอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจุบันประเทศไทยถูกมองว่าเป็นแหล่งซ่องสุมของกลุ่มอาชญากรรมข้ามชาติทั่วโลก

2.4 กิจกรรม/พฤติกรรมขององค์การอาชญากรรมข้ามชาติ

ที่ประชุมครั้งที่ 2 ของสภาความร่วมมือด้านความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (Council for Security Cooperation in the Asia-Pacific/CSCAP) เมื่อวันที่ 10 - 11 ตุลาคม พ.ศ. 2540 ณ

กรุงเทพมหานครได้มีการศึกษาและแบ่งแยกกิจกรรมขององค์การอาชญากรรมที่ดำเนินการทั้งในระดับชาติ และระดับข้ามชาติ ดังนี้

1. การลักลอบค้าอาวุธ	(Arms Trafficking)
2. การโจรกรรมศิลปวัตถุ	(Art Theft)
3. การลักลอบวางเพลิง/วางระเบิด	(Arson/Bombings)
4. การหลอกลวงว่าเป็นบุคคลล้มละลาย	(Bankruptcy fraud Scamming)
5. การขู่เข็ญโดยอ้างว่าจะเปิดเผยความลับ วีดิโอหาทรัพย์สิน	(Blackmail)
6. การลักลอบเล่นการพนัน รวมทั้งโต๊ะเถื่อน	Bookmaking (including off-course betting and racing crime)
7. การติดสินบนของเจ้าหน้าที่ และเจ้าพนักงาน	(Bribery of Law Enforcement Officer and Other Officials)
8. อาชญากรรมทางด้านคอมพิวเตอร์	(Computer Crime)
9. อาชญากรรมทางธุรกิจการก่อสร้าง	(Construction Industry Crime)
10. การรับจ้างลอบสังหาร	(Contract Killing)
11. การฉ้อราษฎร์บังหลวงของนักธุรกิจ เจ้าพนักงาน และนักการเมือง	(Corruption of Businessmen, Officials And Politicians)
12. การปลอมแปลงเอกสาร	(Counterfeit Documentation)
13. การฉ้อโกงเกี่ยวกับบัตรเครดิต	(Credit card Fraud)

14. อาชญากรรมที่ใช้กำลังประทุษร้าย	(Crimes of violence) including Murder Including Contract Killings, Armed Hold-ups Muggings and Street Crime Often Ethnically Oriented
15. การซื้อขายใบทะเบียนหุ้นที่ถูกโจรกรรม	(Dealing in Stolen Securities Stocks and Bands, Letters of Credit, & Distribution)
16. การลักลอบค้ายาเสพติด	(Drug Trafficking) Covering Cultivation/ Manufacture, Importation and Distribution)
17. อาชญากรรมทางสิ่งแวดล้อม	(Ecological Crime)
18. กิจกรรมอั้งยี่ (การบังคับ/การกรรโชก)	(Enforcement/Extortion rackets)
19. การรับและจำหน่ายทรัพย์สินที่ถูกโจรกรรม	(Fencing of Stolen Property)
20. อาชญากรรมทางธุรกิจการประมง	(Fishing Industry Crime)
21. การฉ้อโกง	(Fraud Including VAT Social Security, Welfare, Medical, Insurance, Banking.)
22. การบุกรุกเคหะสถาน	(Home Invasions involving robbery, humiliation, intimidation, torture and murder)
23. การพนันที่ผิดกฎหมาย	(Illegal Gambling Covering the Illegal Members Games, Illicit fund raising gambling and private gambling clubs)
24. การฉ้อฉลเกี่ยวกับการเข้าเมือง	(Immigration Fraud), Involving Counterfeit Documentation, Stolen passports, Photo Substitution, False Qualifications False Legal Documentation Sham Marriages and Corruption of Officials

25. การลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย/ การลักลอบนำคนต่างด้าวเข้าประเทศ	(Illegal Immigration/Alien Smuggling)
26. การแทรกซึมและเข้าครอบงำธุรกิจ ที่ถูกกฎหมาย	(Infiltration and Take Over of Legitimate Businesses)
27. อาชญากรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน ทางปัญญา/การละเมิดลิขสิทธิ์	(Intellectual property Crime/Copyright Isolations)
28. การจับตัวเรียกค่าไถ่ (บางครั้งมีสาเหตุ มาจากการเมือง)	(Kidnapping) Sometimes Politically Motivated
29. กิจกรรมอั้งยี่เกี่ยวกับแรงงาน	(Labour racketeering) I.E. Infiltration of the Trade Union Pension and Health Funds etc.
30. การให้กู้ยืมเงินที่มีดอกเบี่ยสูง	(Loan Sharking/Usury)
31. อาชญากรรมทางทะเล	(Marine Crime) Including Charter Party Fraud, Phantom Ships, Cargo Deviations and Theft
32. อาชญากรรมทางธุรกิจการค้าเนื้อสัตว์	(Meat Industry Crime)
33. การฟอกเงิน	(Money Laundering, Using Currency Electronic Transfers, Gold Bullion, Jewelry, Trust Funds, Invoice Fraud, Property Purchases, Company Purchases, Underground (Unregulated Remittance and Hui/Hoi or Bawala Banking System
34. ขบวนการก่อการร้ายเกี่ยวกับยาเสพติด	(Narco-terrorism)
35. การละเมิดลิขสิทธิ์หรือสิทธิบัตรของคนอื่น	(Piracy)

36. ภาพถ่าย/สิ่งพิมพ์และศิลปะลามกอนาจาร	(Pornography)
37. การเผยแพร่อาวุธนิวเคลียร์ สารพิษและสารเคมี	(Proliferation of Nuclear, Biological and Chemical Weapons and Material)
38. การค้าประเวณี	(Prostitution (Including International Trafficking in Children and Women))
39. การให้ความคุ้มครองกิจกรรมอั้งยี่	(Protection Rackets)
40. อาชญากรรมทางธุรกิจการค้ากานิวเคลียร์	(Refuse Industry Crime)
41. การลักลอบนำสินค้าเข้าประเทศ โดยหลีกเลี่ยงภาษี	(Smuggling of dutiable goods)
42. การหลีกเลี่ยงการเสียภาษีอากร	(Tax Evasion) Covering Income Tax, Company Tax, Sales Tax, Excise Tax
43. การโจรกรรมสิ่งของที่มีราคาแพง	(Theft of High Value commodities, Such as Vehicles, Luxury Goods, Containers, Artifacts and National Heritage Items)
44. อาชญากรรมที่เกี่ยวกับนักท่องเที่ยว	(Tourist Crime (Including “rip-offs” Robberies and Tourists as Drug Carriers (mules)))

2.5 กลุ่ม/องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

จากเอกสารประกอบสัมมนาของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2543 ได้อธิบายถึงกลุ่มอาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทยว่า ในปัจจุบันมีกลุ่มอาชญากรจากประเทศต่างๆ เข้ามาเคลื่อนไหวประกอบอาชญากรรมในประเทศไทยในลักษณะต่างๆ มากมายหลายกลุ่มที่สำคัญ ได้แก่

2.5.1 อาชญากรจากกลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออก ประกอบด้วยอาชญากรจากจีนแผ่นดินใหญ่ ไต้หวันฮ่องกง และมาเก๊า ซึ่งมักจะเข้ามาประกอบธุรกิจ บ่อนการพนัน ค้ายาเสพติด ส่งคนจีนไปประเทศที่สาม ปลอมแปลงเอกสาร คำปลอม อาทิตเช่น ชาวจีนแผ่นดินใหญ่หรือที่เรียกกันว่า “แก๊งลูกหมู” ส่งคนจีนไปยัง

สหรัฐอเมริกา แคนาดา และญี่ปุ่น เป็นระยะอย่างต่อเนื่องแต่ยังใช้วิธีการรุนแรงและโหดเหี้ยม โดยการทรมานหรือฆ่าหั่นศพ เพื่อให้เหยื่อหวาดกลัวและยินยอม ส่วนอาชญากรได้วันจะนำชาวจีนมาขายบริการในไทยและปลอมแปลงบัตรประชาชนให้

2.5.2 อาชญากรจากกลุ่มประเทศในเอเชียใต้ ประกอบด้วยอาชญากรจากอินเดีย ปากีสถาน ศรีลังกา เนปาล บังกลาเทศ กิจกรรมคือเข้ามาลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ค้าขนบัตรปลอม ปลอมแปลงหนังสือเดินทาง ค้ายาเสพติด ส่งคนไปประเทศที่สาม ทั้งนี้กลุ่มดังกล่าวมีแนวโน้มจะมาก่ออาชญากรรมในประเทศไทยมากขึ้น เพราะมีประชากรรวมกันกว่า 1,200 ล้านคน แต่กำลังประสบปัญหาเศรษฐกิจ ซึ่งปัจจุบันมีชาวอินเดียสัญชาติไทยพยายามนำชาวอินเดียเข้ามาในประเทศไทยจำนวนมาก

2.5.3 อาชญากรจากกลุ่มประเทศแอฟริกา กลุ่มหลักคือ อาชญากรจากไนจีเรีย ซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกขณะ โดยเริ่มแรกเข้ามาประกอบธุรกิจค้ายาเสพติด แต่ปัจจุบันมีการหลอกลวงต้มตุ๋นคนไทยในหลายรูปแบบ อาทิ การส่งจดหมายเชิญชวนนักธุรกิจไทยให้ร่วมทำธุรกิจ โดยขอให้บัญชีธนาคารของนักธุรกิจไทย เพื่อโอนเงินมาซื้อสินค้าไทย แต่ให้โอนเงินค่าธรรมเนียมการส่งเงินไปให้ก่อน

2.5.4 อาชญากรจากกลุ่มประเทศในตะวันออกกลาง ประกอบด้วยอาชญากรจากอิรัก อิหร่าน จอร์แดน สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ เข้ามาประกอบธุรกิจค้ายาเสพติด ปลอมแปลงหนังสือเดินทาง จกเพชรทอง ค้าเงินดอลลาร์ปลอม เรียกค่าไถ่ซึ่งการกระทำที่รุนแรงคือการจับตัวนักธุรกิจชาวอิหร่านมายังประเทศไทย เพื่อเรียกค่าไถ่ โดยวิธีทรมาน และตัดนิ้วมือ

2.5.5 อาชญากรจากรัสเซียและยุโรป อาชญากรรมกลุ่มหลักคือ อาชญากรจากรัสเซีย และเยอรมนีธุรกิจหลักคือ ค้ายาเสพติด ค้าโสเภณี ค้าเด็กชาย รวมทั้งเปิดกิจการอาหารบึงหน้าแต่มีการค้าโสเภณีข้ามชาติและล่าสุดมีพฤติกรรมเป็นมือปืนรับจ้างด้วย อาชญากรจากกลุ่มประเทศอาเซียนและแปซิฟิกใต้ ประกอบด้วยอาชญากรจากมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย ที่เข้ามาประกอบธุรกิจ หลอกลวงคนไทยให้ร่วมเล่นการพนัน ชิงทรัพย์ อาทิ ชาวอินโดนีเซีย ก่อเหตุชิงทรัพย์ลูกค้าธนาคารที่ไปเบิกเงินและลักทรัพย์ในรถยนต์ที่จอดทิ้งไว้ ชาวมาเลเซียเข้ามาปลอมแปลงบัตรเครดิตเพื่อใช้ในประเทศไทย หรือชาวฟิลิปปินส์จ้างคนไทยหลอกลวงนักท่องเที่ยวให้มาร่วมหุ้นเล่นไฟ

2.6 อาชญากรรมข้ามชาติกับการก่อการร้ายสากล

องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติอาจมีการปฏิบัติงาน หรือพฤติกรรมในลักษณะที่อาจดูคล้ายคลึงกับกลุ่มผู้ก่อการร้ายสากล เช่น ปฏิบัติการเกี่ยวข้องกับประเทศอย่างน้อย 2 ประเทศ แต่เมื่อดูจากคำจำกัดความแล้วมีนัยสำคัญที่แตกต่างกันคือ

การก่อการร้ายสากล (International Terrorism) ตามความหมายของคณะกรรมการนโยบายและอำนวยการแก้ไขปัญหการก่อการร้ายสากล (นอก.) หมายถึงการปฏิบัติการ (คุกคาม หรือใช้ความรุนแรง) ของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มุ่งหวังผลตามเงื่อนไข ข้อเรียกร้องทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งส่วนใหญ่จะปฏิบัติการล่องล่ำเช็ดแดนหรือเกี่ยวพันกับชาติอื่น การกระทำนั้นอาจเป็นไปโดยเอกเทศปราศจากการสนับสนุนจากรัฐใดๆ หรือมีรัฐใดรัฐหนึ่งสนับสนุน รู้เห็นก็ได้ เมื่อเกิดขึ้นย่อมมีผลกระทบโดยตรงต่อผลประโยชน์ของชาติ พันธกรณีระหว่างประเทศ นโยบายของชาติ ทั้งด้านการเมืองและการป้องกันประเทศ การเศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา ชื่อเสียงและเกียรติภูมิของชาติ ในขณะที่จุดมุ่งหมายของกลุ่มอาชญากรข้ามชาติส่วนใหญ่มุ่งไปที่การแสวงหาอำนาจและผลประโยชน์ร่วมกัน โดยมีได้มุ่งหวังผลประโยชน์

ในทางการเมือง หรือการปกครอง เช่นผู้ก่อการร้ายสากล อย่างไรก็ตามในสถานการณ์เกี่ยวกับการก่อการร้ายสากล เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมหลายอย่าง รวมทั้งอุดมการณ์ทางการเมืองของผู้ก่อการร้ายสากลด้วย ความเป็นไปได้ที่องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ และกลุ่มองค์กรของผู้ก่อการร้ายสากลจะมีความสัมพันธ์ในลักษณะพึ่งพา และแลกเปลี่ยนประโยชน์จากกันและกัน อาทิเช่น ในเรื่องของการปลอมแปลงเอกสาร การจัดหาอาวุธและสิ่งอุปกรณ์ต่างๆ การฟอกเงิน ฯลฯ กลุ่มผู้ก่อการร้ายสากลที่พบความเคลื่อนไหวมากในภูมิภาคนี้ ได้แก่ กลุ่มในภูมิภาคเอเชียและตะวันออกกลาง ดังต่อไปนี้

2.6.1 เอเชีย

1) กลุ่มก่อการร้ายพยัคฆ์ทมิฬอีแลม (Liberation Tigers of tamil Eelam : LTTE) ในศรีลังกาความเป็นมา : เกิดจากปัญหาความขัดแย้งด้านเชื้อชาติระหว่างชาวสิงหล ซึ่งเป็นชนส่วนใหญ่กับชาวทมิฬ นับตั้งแต่ได้รับเอกราชจากอังกฤษเมื่อปี 2491 จนกระทั่งชาวทมิฬได้รวมกันจัดตั้งเป็นกลุ่มต่างๆ ต่อสู้กับรัฐบาล เพื่อแบ่งแยกดินแดนเป็นอิสระจัดตั้งรัฐทมิฬนาฑูแต่เกิดการขัดแย้งกันระหว่างสายกลางและพวกนิยมความรุนแรง กองกำลังกลุ่มต่างๆ ของชาวทมิฬได้ต่อสู้กันเอง เพื่อแย่งชิงความเป็นผู้นำจนเหลือกลุ่มที่เข้มแข็งที่สุดในปัจจุบันคือ LTTE

2) ขบวนการแบ่งแยกดินแดนชาวซิกข์ (Sikh Separatist Movement) ในอินเดีย วัตถุประสงค์เพื่อให้ชาวซิกข์ต่อสู้แยกการปกครองจากอินเดีย

3) กลุ่มสภาสังคมนิยมแห่งชาตินาแลนด์ (National Socialist Council of Nagaland : NSCN) ในอินเดีย วัตถุประสงค์เพื่อการก่อการร้ายต่อรัฐบาลอินเดีย

4) ขบวนการกองทัพญี่ปุ่นแดง (Japanese Red Army: JRA) ในญี่ปุ่น วัตถุประสงค์เพื่อต่อต้านรัฐบาล ล้มล้างระบบจักรวรรดิ และช่วยส่งเสริมการปฏิวัติโลก

5) กลุ่ม Abu Sayyaf Group (ASG) ในฟิลิปปินส์ วัตถุประสงค์เพื่อก่อความรุนแรงหลายรูปแบบแก่ชาวคริสเตียน ทั้งนี้เพื่อต้องการแยกดินแดนทางภาคใต้ให้อยู่ในความปกครองของชาวมุสลิม นอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์กับกลุ่มก่อการร้ายข้ามชาติซึ่งเป็นชาวมุสลิมหัวรุนแรง โดยเฉพาะความสัมพันธ์กับ นายรามซี ยู ผู้ต้องหาคนสำคัญในคดี ก่อวินาศกรรมอาคาร เวิลด์เทรด นิวยอร์ก รวมทั้งวางแผนที่จะลอบปลงพระชนม์สมเด็จพระสันตปาปาจอห์น ปอล ที่ 2 ในระหว่างเสด็จเยือนประเทศฟิลิปปินส์ และวางแผนก่อวินาศกรรมกับสถานที่สำคัญ อีกหลายแห่ง

2.6.2 ตะวันออกกลาง

1) Al-Gama' at Al-Islamiya (GI) ในอียิปต์ วัตถุประสงค์เพื่อล้มล้างรัฐบาลอียิปต์

2) กลุ่มมุสลิมหัวรุนแรง Hizbollah ในเลบานอน วัตถุประสงค์เพื่อขจัดอิทธิพลพวกตะวันตกและอิสราเอล

3) ขบวนการมุสลิมหัวรุนแรง Hamas ในปาเลสไตน์ วัตถุประสงค์เพื่อการจัดตั้งรัฐอิสลามและนำสังคมมุสลิมภายใต้กฎหมาย และจารีตประเพณีของอิสลามเข้าแทนที่อิสราเอล

4) กลุ่มก่อการร้าย Abu Nidal Organization (ANO) ในปาเลสไตน์สภาพปฏิบัติ FATAH (Fatah Revolutionary Council) สภาพปฏิวัติอาหรับ (Arab Revolutionary Brigades ขบวนการ BLACK SEPTEMBER องค์การปฏิวัติ/ปฏิรูปมุสลิมฝ่ายซ้าย (Revolutionary Organization of Socialist Muslims) เป็นองค์การก่อการร้ายที่อันตรายที่สุดของปาเลสไตน์แยกตัวออกจาก PLO ในปี 2517

3. กลไกในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติของไทย

3.1 นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากอาชญากรรมข้ามชาติเป็นปัญหาที่มีรูปแบบซับซ้อน หลากหลายหน่วยงานของไทยที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหานี้ตั้งแต่ระดับนโยบาย จนถึงระดับปฏิบัติ จึงมีหลายหน่วยงานด้วยกัน ได้แก่ สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สำนักงานคณะกรรมการปราบปรามยาเสพติด กระทรวงมหาดไทย ศูนย์รักษาความปลอดภัย หน่วยข่าวของเหล่าทัพ กระทรวงยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด NECTEC แห่งประเทศไทย และหน่วยงานที่อยู่ในแนวหน้าเผชิญกับปัญหานี้โดยตรงคือ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ปัจจุบันประเทศไทยมีการกำหนดนโยบายระดับชาติที่เกี่ยวกับอาชญากรรมข้ามชาติโดยเฉพาะ ได้แก่ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2543 (รายละเอียดจะกล่าวในส่วนที่ 5 ต่อไป) และยังมีกฎหมายหลายฉบับที่มีการนำมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาด้านนี้เป็นการเฉพาะในแต่ละด้าน อาทิ

- พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522
- พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519
- พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534
- พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542
- พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2521
- พระราชบัญญัติการปฏิบัติเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศในการดำเนินการตามคำพิพากษาศติอาญา พ.ศ. 2527

- พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรือทางอากาศ พ.ศ. 2535
- พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2472

3.2 อนุสัญญาและความตกลงที่เกี่ยวกับอาชญากรรมข้ามชาติ

เนื่องจากอาชญากรรมข้ามชาติเป็นปัญหาร่วมกันของนานาชาติ ในปัจจุบันประชาคมระหว่างประเทศจึงได้ร่วมมือกันแสวงหาแนวทางในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ ทั้งในลักษณะทวิภาคี และพหุภาคีในส่วนที่ประเทศไทยเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยนั้น มีทั้งอนุสัญญา และความตกลงที่มีผลบังคับใช้แล้ว และที่อยู่ระหว่างการดำเนินการ อาทิเช่น

- Convention on Offences and Certain Other Acts Committed on Board Aircraft (Tokyo Convention 1963)
- Convention for the Suppression of Unlawful Seizure of Aircraft (Hague Convention 1970)
- Convention for the Suppression of Unlawful Acts against the Safety of Civil Aviation (Montreal Convention 1971)
- International Convention for the Suppression of Financing of terrorism (1999) ซึ่งไทยได้ลงนามเมื่อ 18 ธันวาคม 2001
- Protocol on the Suppression of Unlawful Acts of Violence at Airports Serving

International Civil Aviation 1988 เพื่อให้เป็นไปตาม Montreal Convention 1971

- United Nations Convention Against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances (Vienna Convention 1899)

- ความตกลงระหว่างไทยกับสหรัฐฯ เกี่ยวกับการจัดตั้งสถาบันการฝึกอบรมระหว่างประเทศว่าด้วยการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย (The International Law Enforcement Academy-ILEA) เมื่อ 30 กันยายน 2541 วัตถุประสงค์หลักของสถาบันดังกล่าวคือ เพื่อยกระดับการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย และการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างกันและเพื่อปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ

- Agreement on the Establishment of the ASEAN Centre for Combating Transnational Crime เป็นความตกลงการก่อตั้งศูนย์ต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติของอาเซียน

- United Nations Convention against Transnational Organized Crime ซึ่งไทยได้ลงนามแล้วแต่กำลังรอให้สัตยาบัน ซึ่งจะเป็นข้อตกลงที่มีความครอบคลุมในการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ

4. ความร่วมมือระหว่างไทยกับต่างประเทศในการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ

4.1 อาเซียน

4.1.1 ความเป็นมา ประเทศสมาชิกอาเซียนได้พยายามส่งเสริมความร่วมมือในการต่อสู้ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติมาตั้งแต่ปี 2519 เนื่องจากการตระหนักถึงผลร้ายของอาชญากรรมดังกล่าวต่อการเติบโตและการพัฒนาในภูมิภาคและต่อสังคมอาเซียนโดยรวม ในระยะแรกความห่วงใยของอาเซียนในเรื่องนี้เน้นไปในเรื่องการใช้ยาเสพติดในทางที่ผิดและการลักลอบค้ายาเสพติด อย่างไรก็ตาม เนื่องจากปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติมีการขยายตัวและทวีความหลากหลายในรูปแบบการดำเนินงาน ซึ่งเชื่อมโยงไปถึงการก่อการร้าย การลักลอบค้าอาวุธ การฟอกเงินที่ผิดกฎหมาย การหลบหนีเข้าเมือง การกระทำความผิดเป็นโจรสลัด และการจัดตั้งเครือข่ายกลุ่ม หรือองค์กรข้ามชาติที่ประกอบอาชญากรรม ในเรื่องดังกล่าวอาเซียนจึงได้ดำเนินการจัดตั้งกรอบการดำเนินงานเพื่อเผชิญกับปัญหาดังต่อไปนี้

4.1.2 มติของที่ประชุมผู้นำอาเซียน แถลงการณ์กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2510 “ให้เร่งการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าในด้านสังคม และการพัฒนาทางด้านวัฒนธรรมโดยการร่วมมือกันเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่พื้นฐาน สำหรับชุมชนที่มั่งคั่ง และสันติของชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” และ “ให้ยกระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ของประชากร” รวมทั้งการตระหนักถึงผลกระทบของอาชญากรรมข้ามชาติ ที่ประชุมผู้นำอาเซียนอย่างเป็นทางการจึงได้ย้ำถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการร่วมมือกันระหว่างชาติสมาชิกและองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องในการต่อสู้กับอาชญากรรมนี้ จึงได้มีมติในแถลงการณ์สมานฉันท์อาเซียน (Declaration of ASEAN Concord) เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2519 “ให้ประเทศสมาชิกร่วมมือกันอย่างแข็งขัน และกับองค์การระหว่างประเทศในการป้องกันและการขจัดยาเสพติดและการลักลอบค้ายาเสพติด”

4.1.3 มติของที่ประชุมรัฐมนตรีอาเซียนที่เกี่ยวข้องที่ประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศอาเซียน ตระหนักถึงผลร้ายของอาชญากรรมข้ามชาติที่มีผลกระทบต่ออาเซียน จึงได้เรียกร้องให้มีการร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด และให้มีการประสานการปฏิบัติระหว่างประเทศสมาชิกโดยในการประชุม

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศอาเซียน ครั้งที่ 19 ที่กรุงจาการ์ตา อินโดนีเซีย เมื่อเดือนกรกฎาคม 2539 ที่ประชุมได้เห็นพ้องกันถึงความจำเป็นที่จะสนใจร่วมกัน ในปัญหาอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ รวมทั้งการฟอกเงิน ปัญหาสิ่งแวดล้อมและการหลบหนีเข้าเมือง ซึ่งเป็น ปัญหาข้ามพรมแดนของแต่ละประเทศสมาชิก และมีผลกระทบต่อชีวิตของประชากรในภูมิภาค และตกลง ให้มีการจัดการเกี่ยวกับปัญหาข้ามชาตินี้โดยเร่งด่วน เพื่อมิให้มีผลกระทบต่อการดำรงอยู่ในระยะยาว ของอาเซียนและของแต่ละประเทศสมาชิก หลังจากนั้นประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ครั้งที่ 30 ก็ได้ย้ำอีกครั้ง ถึงความจำเป็นในการร่วมมือกันเกี่ยวกับปัญหาข้ามชาติ รวมทั้งการต่อต้าน การก่อการร้าย การลักลอบส่งคนหลบหนีเข้าเมือง ยาเสพติด อาวุธ โจรสลัด และโรคระบาด

4.1.4 องค์กรของอาเซียนที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ เนื่องจากปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงส่วนใดส่วนหนึ่งแต่เกี่ยวข้องกับหลายองค์กร ของอาเซียน ในการกำหนดนโยบายและการปฏิบัติการเพื่อต่อต้านการประกอบอาชญากรรมนี้ ดังนั้นองค์กร ที่เกี่ยวข้องซึ่งได้แก่ การประชุมอธิบดีกรมตำรวจอาเซียน (ASEAN chiefs of national police ASEANAPOL) ซึ่งดูแลเกี่ยวกับการป้องกัน การปราบปราม และการปฏิบัติการในการต่อต้านอาชญากรรม ข้ามชาติ คณะเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียน ด้านยาเสพติด (ASEAN Senior officials on Drug Matters: ASOD) มีหน้าที่เช่นเดียวกันกับ ASEANAPOL แต่เน้นการควบคุมและปราบปรามยาเสพติด การประชุม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังอาเซียน (ASEAN Finance Ministers Meeting: AFMM) มีหน้าที่ ในการติดตามและตรวจสอบปัญหาข้ามชาติในด้านการเงินและศุลกากร เช่น การลักลอบค้ายาเสพติด และสารกล่อมประสาท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดนโยบายกระบวนการและกฎระเบียบในการต่อต้าน การประกอบอาชญากรรมดังกล่าว และการประชุมที่สำคัญอีกด้านหนึ่งคือ การประชุมระดับรัฐมนตรีอาเซียน ด้านอาชญากรรมข้ามชาติ (ASEAN Ministerial Meeting on Transnational Crime AMMTC) เป็นกลไกในการกำกับนโยบายของอาเซียนด้านการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติโดยมีการประชุมเจ้าหน้าที่ อาวุโสด้านอาชญากรรมข้ามชาติของอาเซียน (SOMTC) เป็นกลไกในการปฏิบัติเพื่อรองรับ AMMTC

4.2 ความร่วมมือของอาเซียนกับประเทศคู่เจรจา

อาเซียนได้ร่วมมือกับประเทศคู่เจรจาในด้านปัญหาข้ามชาติในรูปของการมีโครงการด้านการ พัฒนาร่วมกัน โดยประเทศคู่เจรจาที่สนใจที่จะส่งเสริมความร่วมมือกับอาเซียน ในประเด็นด้านยาเสพติด ได้แก่ออสเตรเลีย แคนาดา ประชาคมยุโรป และสหรัฐอเมริกา ประเด็นความร่วมมือที่ประเทศ คู่เจรจาสวนใหญ่เสนอจัดทำกับอาเซียนมักจะเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความร่วมมือในด้านการต่อต้าน การก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติโดยทั่วไป รวมไปถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มอาชญากรรม ข้ามชาติและกลุ่มก่อการร้าย

4.2.1 ความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก โดยอยู่ภายใต้ความร่วมมือภายใต้ 2 กรอบสำคัญ คือ

1) กรอบ ARF (ASEAN Regional Forum) เป็นเวทีปรึกษาหารือ (consultative forum) เกี่ยวกับประเด็นด้านการเมืองและความมั่นคง โดยมุ่งที่จะส่งเสริมความไว้วางใจ เชื่อใจ ความร่วมมือ และความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศผู้เข้าร่วมและพัฒนาแนวทางการดำเนินการทูตเชิงป้องกัน (Preventive Diplomacy) ซึ่งมุ่งป้องกันการเกิดและขยายตัวของความขัดแย้ง และเมื่อผู้เข้าร่วมทุกฝ่าย

พร้อมและสะดวกใจ ARF ก็อาจพัฒนาเป็นเวทีหารือแนวทางยุติความขัดแย้งระหว่างผู้เข้าร่วม ในขั้นนี้ ARF ไม่ใช่เวทีการเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งและไม่มีสถานะเป็นองค์การทางการ รวมทั้งไม่มีสำนักเลขาธิการ แต่เป็นเวทีสำหรับการแลกเปลี่ยนทัศนะและกรอบ (framework) ที่ประเทศผู้เข้าร่วมจะร่วมกันแสวงหาแนวทางการร่วมมือ โดยเน้นการเข้าร่วมของฝ่ายการต่างประเทศการทหาร

2) กรอบการประชุมบาหลิ (Bali Conference) ซึ่งรัฐบาลอินโดนีเซียและออสเตรเลียได้ร่วมกันเป็นเจ้าภาพจัดขึ้น ณ เกาะบาหลิ เป็นการประชุมระดับรัฐมนตรีเกี่ยวกับการลักลอบขนคนเข้าเมือง การค้ามนุษย์ และอาชญากรรมข้ามชาติที่เกี่ยวข้อง มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองร่วมกันในการจัดการกับปัญหาดังกล่าว ที่ผ่านมามีการประชุมมาแล้ว 2 ครั้ง คือ ระหว่างวันที่ 26-28 กุมภาพันธ์ 2547 และระหว่าง 27-30 เมษายน 2546 โดยมีผู้แทนประเทศต่างๆ 32 ประเทศเข้าร่วมประชุมและมีผู้แทนจากประเทศต่างๆ และองค์การระหว่างประเทศอีก 28 ประเทศ/หน่วยงานเข้าร่วมสังเกตการณ์

4.2.2 ความร่วมมือกับมิตรประเทศ

1) ความร่วมมือกับออสเตรเลีย ออสเตรเลียได้จัดตั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจออสเตรเลียมาปฏิบัติงานที่สถานเอกอัครราชทูตออสเตรเลียประจำประเทศไทยเป็นเวลาหลายปีแล้ว ปัจจุบันมีเจ้าหน้าที่ตำรวจออสเตรเลีย จำนวน 4 นาย และเจ้าหน้าที่ศุลกากรของออสเตรเลีย 1 นาย ปฏิบัติงานอยู่ที่สถานเอกอัครราชทูตออสเตรเลีย ในการประสานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจของไทยในเรื่องอาชญากรรมและยาเสพติด นอกจากนี้ยังมีเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองของออสเตรเลีย 1 นาย มาปฏิบัติหน้าที่เป็น liaison officer อยู่ที่สนามบินดอนเมือง ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2542 เป็นต้นมา เพื่อให้คำปรึกษาหารือเกี่ยวกับวิชาและพาสปอร์ตของประเทศต่างๆ แก่เจ้าหน้าที่สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองของไทย และเจ้าหน้าที่สายการบินต่างๆ นอกจากนั้นออสเตรเลียยังให้ความสนับสนุนในด้านเทคโนโลยี และความชำนาญในการนำระบบข้อมูลและตรวจสอบผู้โดยสารล่วงหน้า (Advance Passenger Information System/Advance Passenger Processing System : API/APP) มาใช้ ณ สนามบินนานาชาติของไทย ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการติดตั้งและจะสามารถใช้ได้ในอนาคตอันใกล้

2) ความร่วมมือกับญี่ปุ่น ญี่ปุ่นมีเจ้าหน้าที่ตำรวจ จำนวน 3 นาย และเจ้าหน้าที่ศุลกากร 1 นาย มาปฏิบัติงานอยู่ที่สถานเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทย ความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจญี่ปุ่นกับเจ้าหน้าที่ตำรวจไทย เป็นไปด้วยดีโดยเฉพาะในเรื่องการแลกเปลี่ยนข่าวกรอง การปราบปรามผู้ค้ายาเสพติด การปราบปรามผู้ลักลอบค้ามนุษย์

3) ความร่วมมือกับสหรัฐอเมริกา สหรัฐอเมริกามีเจ้าหน้าที่ตำรวจ FBI และจาก Drug Enforcement Administration-DEA ปฏิบัติงานที่สถานเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกา เจ้าหน้าที่ตำรวจ FBI มีการแลกเปลี่ยนข่าวสารและการประสานงานอย่างใกล้ชิดกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ นอกจากนี้ยังมีเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายของสหรัฐฯ ปฏิบัติงานอยู่ที่ สอท. สหรัฐประจำประเทศไทยอีก เช่น ศุลกากรเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองและแปลสัญชาติเป็นเจ้าหน้าที่ (Immigration and Naturalization Service-INS) เจ้าหน้าที่ US Secret Service เป็นต้น ขณะเดียวกันรัฐบาลสหรัฐอเมริการ่วมกับรัฐบาลไทย ได้ลงนามในความตกลงจัดตั้งสถาบัน

ฝึกอบรมระหว่างประเทศว่าด้วยการดำเนินการให้เป็นตามกฎหมาย International Law Enforcement Academy-ILEA) ที่กรุงเทพฯ เมื่อ 30 กันยายน 2541 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของประเทศในอาเซียน จีน และฮ่องกง ให้มีความรู้เพิ่มขึ้น ในการสืบสวนคดีค้ายาเสพติด และคดีอาชญากรรมข้ามชาติ และในวันที่ 11 มีนาคม 2547 ได้ลงนามใน MOI for the Provision of a Terrorist Interdiction Programme Border System เพื่อเป็นการนำระบบการตรวจสอบบุคคลและอาชญากรที่เข้าออกประเทศ หรือ PISCES มาใช้กับด่านตรวจคนเข้าเมืองต่างๆ ในประเทศ

4) ความร่วมมือกับอังกฤษ อังกฤษมีเจ้าหน้าที่ประสานงานเกี่ยวกับการปราบปรามยาเสพติด (Drugs Liaison Officers – DLO) ปฏิบัติงานที่ประเทศไทย โดยประสานการทำงานกับเจ้าหน้าที่ของไทยอย่างใกล้ชิด ในการแก้ไขปัญหาการลักลอบค้ายาเสพติดในระหว่างประเทศและปัญหาอาชญากรรมระหว่างประเทศอื่นๆ เช่น การค้ำมนุษย์และการบังคับให้เด็กค้าประเวณี

5. นโยบายความมั่นคงแห่งชาติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ

5.1 ความเป็นมา

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งเสนอแนะโดยสำนักงานความมั่นคงแห่งชาติและสภาความมั่นคงแห่งชาติ มีมติเห็นชอบเมื่อ 29 กันยายน 2543 โดยผ่านการเห็นชอบให้เป็นนโยบายแห่งชาติ โดยคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2543 นโยบายดังกล่าวได้เสนอมาจากการสัมมนาเรื่องปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งจัดโดยสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ระหว่างวันที่ 23-25 มีนาคม 2543 ณ โรงแรมดุสิตริสอร์ท เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี สารสำคัญประการหนึ่งของผลการประชุม คือ การผลักดันให้มีนโยบายในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติเกิดขึ้น

5.2 สารสำคัญของนโยบายความมั่นคงแห่งชาติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ประกอบไปด้วย

5.2.1 จัดระบบอำนวยการและประสานการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ให้มีเอกภาพและประสิทธิภาพทั้งด้านนโยบายการปฏิบัติการและการข่าว

5.2.2 พัฒนาการจัดการ การปฏิบัติงานและอุปกรณ์ดำเนินงานทุกด้านขององค์การหลักระดับปฏิบัติตามนโยบายให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการกำกับและดูแลการเข้าเมืองให้มีประสิทธิภาพทุกรูปแบบ

5.2.3 พัฒนาประสิทธิภาพในการดำเนินการด้านการข่าว กฎหมาย การเงินการคลัง และอื่นๆ เพื่อผลในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ

5.2.4 พัฒนาศักยภาพและจัดระบบให้สมบูรณ์ รวมทั้งศึกษาวิจัยผลกระทบต่อสังคมของปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ

5.2.5 การประสานงานกับต่างประเทศอย่างใกล้ชิด ทั้งด้านการปฏิบัติการการข่าว และการดำเนินการตามกฎหมาย

5.2.6 เสริมสร้างคุณภาพและประสิทธิภาพของผู้ปฏิบัติทุกระดับให้มีจิตสำนึกในการแก้ไขปัญหา

5.2.7 ประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้าใจต่อสถานการณ์ และตระหนักถึงผลกระทบของปัญหา

5.2.8 การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศในประชาคมระหว่างประเทศ

5.2.9 พิจารณาศึกษาเกี่ยวกับผลประโยชน์ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติ

5.2.10 ส่งเสริมและสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศในทุกระดับ

5.2.11 การแลกเปลี่ยนและเพิ่มพูนประสบการณ์ในการจัดการ เพื่อป้องกันปัญหาในทุกระดับ

5.2.12 การสนับสนุนงบประมาณตามความเหมาะสมและความจำเป็นเพื่อบรรลุผลในการดำเนินการ

5.3 นโยบายความมั่นคงแห่งชาติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ
(มติสภา มช. เมื่อ 29 ก.ย. 2543 และ ครม. เมื่อ 7 พ.ย. 2543)

อาชญากรรมข้ามชาติ เป็นภัยคุกคามใหม่ที่มีความร้ายแรงในกระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลกระทบความมั่นคงและสร้างความเสียหายแก่ประเทศชาติทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมการเมือง และอื่นๆ มีองค์กรและการดำเนินการที่มีจุดแข็งอยู่มาก มีเครือข่ายดำเนินการที่กว้างขวางเชื่อมโยงทั่วโลก โดยเฉพาะกลุ่มอาชญากรจากเอเชียตะวันออก กลุ่มเอเชียใต้ กลุ่มประเทศแถบอาฟริกา และตะวันออกกลาง มีสมาชิกและเงินทุนดำเนินการมหาศาล ไม่มีข้อจำกัดเรื่องพรมแดนการปฏิบัติงาน มีผลประโยชน์เป็นเครื่องจูงใจและแสวงหาผลประโยชน์สูงสุดจากธุรกิจที่ผิดกฎหมาย โดยแอบแฝงในธุรกิจถูกกฎหมาย มีการวางแผนดำเนินการที่ดีและมีความเสี่ยงน้อย ในขณะที่ภาครัฐมีจุดอ่อนและข้อจำกัดด้านการบริหารจัดการ และการประสานงาน มีจุดอ่อนเรื่องการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศ ขาดการบังคับใช้กฎหมาย และการพัฒนากฎหมายที่ทันต่อเหตุการณ์ มีจุดอ่อนด้านจิตสำนึกและความสุจริตของผู้ปฏิบัติงาน รวมทั้งขาดนโยบายซึ่งเป็นแนวทางดำเนินการร่วมกันทั้งภายในและระหว่างประเทศ

เพื่อให้การป้องกันและแก้ไขปัญหามีเอกภาพและประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีนโยบายเป็นกรอบดำเนินการของทุกส่วนราชการ โดยมุ่งดำเนินการให้ครบถ้วนทั้งการป้องกัน ปราบปราม แก้ไขปัญหา ให้ความรู้แก่ประชาชนและสื่อมวลชน ไม่ตกเป็นเป้าหมายการดำเนินการ และเป็นพลังร่วมในการแก้ไขปัญหา ให้การดำเนินการทุกด้านเป็นไปอย่างเข้มแข็งและมีเอกภาพ มุ่งสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศ อำนวยความสะดวกการปฏิบัติตามนโยบายอย่างเป็นระบบ ให้ความสำคัญกับกลุ่มและขบวนการดำเนินการ โดยเฉพาะจากกลุ่มเอเชียตะวันออกและกลุ่มเอเชียใต้ เร่งแก้ปัญหาตามลำดับความสำคัญเร่งด่วน โดยเฉพาะอาชญากรรมข้ามชาติเกี่ยวกับยาเสพติด การค้ามนุษย์ การลักลอบนำคนเข้าเมือง การฟอกเงิน รวมทั้งอาชญากรรมผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เพิ่มความรุนแรงขึ้น ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องพัฒนาการดำเนินการและระบบที่เกี่ยวข้องทุกด้านให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ขจัดปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมทั้งส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรที่จัดตั้งใหม่ตามรัฐธรรมนูญ เพื่อยุติการแก้ไขปัญหามีการบริหารนโยบายในรูปคณะกรรมการ และมีอนุกรรมการสาขาต่างๆ รองรับการดำเนินการ ให้ครบถ้วนทุกด้าน นำมาซึ่งการมีแผนปฏิบัติการ การสนับสนุนงบประมาณตามความเหมาะสมและจำเป็น และให้มีการประเมินผลอย่างเป็นระบบ

การแบ่งมอบการปฏิบัติตามนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ

วัตถุประสงค์	นโยบาย	หน่วย รับผิดชอบหลัก	หน่วย รับผิดชอบร่วม
1. เพื่อให้การดำเนินการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงเป็นไปอย่างเข้มแข็ง มีเอกภาพ และมีประสิทธิภาพ	1. จัดระบบการอำนวยความสะดวกและประสานงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติให้มีเอกภาพ และประสิทธิภาพทั้งด้านนโยบาย การปฏิบัติ และการข่าวโดยมีองค์กรรับผิดชอบด้านนโยบาย อำนวยการ และประสานงานระดับชาติ มีองค์กรหลักระดับปฏิบัตินโยบาย และให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องประสานงานอย่างใกล้ชิด และสนับสนุนกันทุกด้านรวมทั้งการประสานงานกับส่วนราชการในระดับภูมิภาค	- สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ	- กระทรวงมหาดไทย - สำนักงานตำรวจแห่งชาติ - สำนักงานอัยการสูงสุด - สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด - สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน - กรมศุลกากร
	2. พัฒนาการจัดการ การปฏิบัติงาน และอุปกรณ์ดำเนินงานทุกด้านขององค์กรหลักระดับปฏิบัตินโยบายให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการกำกับดูแลการเข้าเมืองทุกรูปแบบ จัดระบบและวางมาตรการที่เข้มข้น เพื่อควบคุมการลักลอบเข้าเมือง หรือการแฝงเข้าเมืองอย่างถูกต้องบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างข้อจำกัดหรือความอ่อนแอให้องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติโดยเน้นการตรวจสอบเครือข่ายและขบวนการดำเนินการ ลิดรอนแหล่งผลประโยชน์ ซึ่งเป็นฐานการเงิน สร้างจิตสำนึกผู้ปฏิบัติงาน และขจัดการโยกโยกกับกลุ่มอิทธิพลทุกระดับ	- สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ	- กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงกลาโหม - กระทรวงการต่างประเทศ - สำนักข่าวกรองแห่งชาติ

วัตถุประสงค์	นโยบาย	หน่วย รับผิดชอบหลัก	หน่วย รับผิดชอบร่วม
	3. พัฒนาประสิทธิภาพในการดำเนินการด้านการข่าว กฎหมาย การเงินการคลัง และอื่นๆ เพื่อผลในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดระบบและประสานงานด้านการข่าวที่มีประสิทธิภาพและทันต่อเหตุการณ์ การสร้างความเข้มแข็งของกระบวนการยุติธรรม การปรับปรุงพัฒนากฎหมายและมาตรการอื่นๆ ให้ทันกับสภาพปัญหาและพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ 4. พัฒนาศักยภาพและจัดระบบให้สมบูรณ์ รวมทั้งการศึกษาวิจัยผลกระทบต่อสังคมจากปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ เพื่อให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนาให้มีศูนย์รวมข้อมูลกลางที่ครบถ้วนทันสมัย เพื่อใช้ประโยชน์ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ	- สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ - สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ	- สำนักข่าวกรองแห่งชาติ - ศูนย์รักษาความปลอดภัย - กรมข่าวทหาร - กระทรวงยุติธรรม - กระทรวงการคลัง - สำนักงานตำรวจแห่งชาติ - กระทรวงพาณิชย์ - สำนักงานอัยการสูงสุด - สำนักงานตำรวจแห่งชาติ - กระทรวงมหาดไทย - สำนักงานอัยการสูงสุด - สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด - สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน - ธนาคารแห่งประเทศไทย

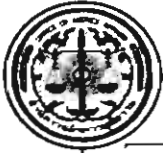

วัตถุประสงค์	นโยบาย	หน่วย รับผิดชอบหลัก	หน่วย รับผิดชอบร่วม
	5. ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับต่างประเทศ ทั้งด้านการข่าว กฎหมาย การปฏิบัติ การดำเนินคดีอาญา และอื่นๆ รวมทั้ง สร้างมาตรฐานและแนวทางดำเนินการ ร่วมกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหา อาชญากรรมข้ามชาติ พิจารณาความ เหมาะสมในการมีศูนย์ประสานการข่าว อาชญากรรมข้ามชาติกับต่างประเทศ เพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจระดับนโยบาย และการปฏิบัติ	- สำนักงานสภา ความมั่นคง แห่งชาติ - สำนักงาน อัยการสูงสุด - สำนักข่าวกรอง แห่งชาติ	- กระทรวงการ ต่างประเทศ - กระทรวงยุติธรรม - สำนักงานตำรวจ แห่งชาติ - สำนักงาน คณะ กรรมการป้องกันและ ปราบปรามยาเสพติด - สำนักงานป้องกัน และปราบปรามการ ฟอกเงิน - กรมศุลกากร
2. เพื่อให้ทุกฝ่าย ในชาติตระหนักถึงภัย และผลกระทบที่เกิด จากปัญหาอาชญา- กรรมข้ามชาติ และ ร่วมมือป้องกันแก้ไข ปัญหาและให้ประชาคม ระหว่างประเทศให้ ความสนับสนุนและ ร่วมมือ	6. ประชาสัมพันธ์ในรูปแบบ ต่างๆ ทั้งการประชาสัมพันธ์เป็นการทั่วไปอย่าง ต่อเนื่องและเมื่อมีเหตุการณ์เฉพาะเกิดขึ้น เพื่อสร้างความเข้าใจสถานการณ์ตระหนัก ถึงปัญหาผลกระทบ และไม่ตกเป็นเหยื่อ หรือถูกแสวงประโยชน์โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ รวมทั้งสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้องแก่ทุกฝ่าย ในชาติเพื่อเป็นพลังร่วมกันในการ ป้องปรามและแก้ไขปัญหา	- สำนักงานสภา ความมั่นคง แห่งชาติ - สำนักงานตำรวจ แห่งชาติ	- กรมประชาสัมพันธ์ - กระทรวงการ ต่างประเทศ - กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงกลาโหม
	7. ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างภาพลักษณ์ ที่ดีในประชาคมระหว่างประเทศในการ ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหา อาชญากรรมข้ามชาติ	- กระทรวงการ ต่างประเทศ	- กรมประชาสัมพันธ์ - สำนักงานตำรวจ แห่งชาติ

การประยุ
ทณวิธการ
ระดับชาติว่าด้วย
งานยุติธรรม
ครั้งที่ 2

วัตถุประสงค์	นโยบาย	หน่วย รับผิดชอบหลัก	หน่วย รับผิดชอบร่วม
3. เพื่อให้ความร่วมมือกับต่างประเทศ และการปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกื้อกูลต่อการแก้ไขปัญหายาอาชญากรรมข้ามชาติ	8. ให้มีการศึกษา พิจารณา ติดตาม เกี่ยวกับประโยชน์ของความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อให้สามารถรักษาผลประโยชน์ และอำนวยความสะดวกในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ และหากพิจารณาแล้วเห็นว่าจำเป็นต้องมีการจัดทำความตกลงกับต่างประเทศ อาจเสนอแนะให้ทำความตกลงกับต่างประเทศเพื่อก่อให้เกิดสิทธิและพันธกรณีระหว่างประเทศระหว่างกัน รวมทั้งการให้ความสำคัญในการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ และพิธีสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง	- กระทรวงการต่างประเทศ	- สำนักงานอัยการสูงสุด - สำนักงานตำรวจแห่งชาติ - สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ - กรมศุลกากร - สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด - สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
	9. ส่งเสริมและสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศทุกด้านทั้งในระดับทวิภาคี ระดับภูมิภาค และในประชาคมระหว่างประเทศ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการและดำรงสถานภาพที่ดีของไทยในระบบสากลต่อการแก้ไขปัญหายาอาชญากรรมข้ามชาติ	- กระทรวงการต่างประเทศ	- สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ - สำนักงานอัยการสูงสุด - สำนักงานตำรวจแห่งชาติ - สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด - สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน - กรมศุลกากร

วัตถุประสงค์	นโยบาย	หน่วยรับผิดชอบหลัก	หน่วยรับผิดชอบร่วม
	10. แลกเปลี่ยนและเพิ่มพูนประสบการณ์วิทยาการจัดการ และเทคโนโลยีในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติทั้งในระดับภูมิภาคและพหุภาคี	- สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ - สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	- กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม - สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด - สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน - กรมศุลกากร
	11. ให้มีการสนับสนุนงบประมาณตามความเหมาะสมและจำเป็น เพื่อบรรลุผลในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์และนโยบายและให้ทุกส่วนราชการที่เกี่ยวข้องมีการประเมินผลการดำเนินการอย่างเป็นระบบ	- สำนักงานงบประมาณ	- ทุกส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

6. ปัญหาและอุปสรรคในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ

แม้ว่าไทยจะมีนโยบายความมั่นคงแห่งชาติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งถือว่าเป็นนโยบายหลักในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติตั้งแต่ 7 พฤศจิกายน 2543 แล้วก็ตาม ปัญหาและอุปสรรคในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติก็ยังมีอยู่ ผู้ศึกษาได้รวบรวมเอกสารการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 21 ราย จากสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ กระทรวงการต่างประเทศ สำนักงานอัยการสูงสุด กระทรวงยุติธรรมและกระทรวงมหาดไทยรวมทั้งการประมวลจากเอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องการติดตามผลการดำเนินการตามนโยบายความมั่นคงแห่งชาติในการป้องกันและแก้ไขอาชญากรรมข้ามชาติ เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2547 สามารถประมวลปัญหาและอุปสรรคในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติได้ดังต่อไปนี้

6.1 การปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ

นโยบายของรัฐหรือนโยบายความมั่นคงแห่งชาติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ เรื่องนี้รัฐได้มอบหมายให้สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลัก (Focal Point)

ในการกำกับดูแลและประสานการดำเนินการด้านการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ โดยมุ่งหวังให้
งานการแก้ไขปัญหทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งด้านภายในและต่างประเทศ
ปัจจุบันสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและระดับปฏิบัติเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งด้านภายในและต่างประเทศ
และอาชญากรรมข้ามชาติแห่งชาติ (คกอช.) โดยมีภารกิจหลักในเรื่องของการประสานความร่วมมือ
และอำนวยความสะดวกทั้งภายในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการก่อการร้ายและการแก้ไขปัญหา
อาชญากรรมข้ามชาติ

ปัจจุบันหน่วยงานที่มีหน้าที่หลักในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติตามนโยบายฯ ประกอบ
ไปด้วย สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและระดับปฏิบัติเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งด้านภายในและต่างประเทศ
อัยการสูงสุด กระทรวงการต่างประเทศ สำนักงาน ก.พ. และสำนักงานปรมาณู

จากการประมวลจากเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ที่เกี่ยวข้องยอมรับว่าการมีนโยบาย
ดังกล่าวทำให้ทิศทางการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติเป็นไปในทิศทางเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ปัญหา
ในการปฏิบัติตามนโยบายก็ยังมีหลายประการ เช่น

1) เนื่องจากนโยบายดังกล่าวเป็นนโยบายด้านความมั่นคงแห่งชาติ ดังนั้น จึงมีปัญหาใน
การยอมรับอย่างโดยเฉพาะหน่วยงานที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับความมั่นคงโดยตรง แต่ปัญหาการยอมรับก็แก้ไข
ได้โดยการทำความเข้าใจเรื่องความสำคัญของนโยบาย

2) ปัญหาการบริหารนโยบาย อาจมีปัญหาในเรื่องผู้บริหารนโยบาย ซึ่งอาจไม่ได้รับการยอมรับ
จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเท่าที่ควร เนื่องจากหน่วยงานปฏิบัติยังให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติเป็นเรื่องสำคัญ
ผู้บริหารนโยบายฯ ยังไม่ได้รับการยอมรับจากหน่วยปฏิบัติ การแก้ไขในเรื่องดังกล่าวผู้บริหารนโยบายฯ ต้องเป็น
ผู้ที่ได้รับการยอมรับจากหน่วยปฏิบัติสูง และนโยบายจะต้องส่งผลต่อการปฏิบัติอย่างจริงจังโดยการติดตาม
และประเมินผลนโยบายจากหน่วยงานที่เป็นกลาง และได้รับการยอมรับจากหน่วยปฏิบัติ

6.2 การดำเนินการด้านการข่าวการป้องกันและการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ

หน่วยงานหลักในการดำเนินการด้านการข่าวในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ คือ สำนักงาน
ข่าวกรองแห่งชาติ โดยมีหน่วยงานสนับสนุนเช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ศูนย์รักษาความปลอดภัย
กระทรวงการต่างประเทศและหน่วยข่าวของกองทัพ รวมไปถึงหน่วยงานด้านการข่าวของกระทรวงมหาดไทย

เนื่องจากงานด้านการข่าวของไทยปัจจุบันเองก็มีปัญหาโดยเฉพาะการยอมรับจากรัฐบาล เรื่องนี้
รัฐบาลเคยมีมติให้มีการปรับปรุงหน่วยงานด้านการข่าวเมื่อเดือนเมษายน 2546 งานดังกล่าวยังไม่คืบหน้า
เท่าที่ควรหากมองในแง่โครงสร้าง แต่หากมองในแง่การปฏิบัติงานด้านการข่าวได้มีการปรับปรุงไปมาก
พอสมควร เช่น การมีศูนย์ประสานงานการข่าว (ศปข.) ซึ่งทำหน้าที่เป็นศูนย์อำนาจหลักด้านการข่าว
ปัจจุบันอยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานข่าวกรองแห่งชาติ การแก้ไขดังกล่าวทำให้การรวบรวมข่าวมีเอกภาพ
มากขึ้น โดยเฉพาะงานด้านการต่อต้านการก่อการร้าย การแก้ไขดังกล่าวเป็นการแก้ไขชั่วคราว ปัจจุบัน
ข่าวด้านการต่อต้านปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร
หากเทียบกับงานข่าวด้านการต่อต้านการก่อการร้าย ทางแก้ไขเฉพาะหน้าก็คือการจัดระบบงานข่าว
ด้านการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติเสียใหม่โดยให้มีการปฏิบัติไปในทางเดียวกัน รวมทั้งการแบ่งมอบ
การปฏิบัติ ส่วนระยะยาวควรปรับปรุงระบบข่าวให้เป็นระบบมากขึ้น

6.3 การดำเนินการด้านการแก้ไขอาชญากรรมข้ามชาติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศ

ปัจจุบันมีหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบและประสานงานกับต่างประเทศเรื่องอาชญากรรมข้ามชาติ เช่น สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ เป็นหน่วยงานประสานงานของ SOMTC (การประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านอาชญากรรมข้ามชาติ) กระทรวงต่างประเทศมีหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น กรมอาเซียนรับผิดชอบงานในกรอบอาเซียน เช่น การประชุมรัฐมนตรีอาเซียนด้านการป้องกันและแก้ไขอาชญากรรมข้ามชาติ (AMMTC) กรมอเมริกา รับผิดชอบงานด้านทวิภาคีเกี่ยวกับประเทศที่เกี่ยวข้อง กรมยุโรปผู้รับผิดชอบงานที่เกี่ยวข้องกับประเทศยุโรป กรมสนธิสัญญาและกฎหมายรับผิดชอบงานการกฎหมายและข้อตกลงระหว่างประเทศ กรมองค์การระหว่างประเทศ รับผิดชอบงานในส่วนงานอื่นนอกเหนือจากกรมอาเซียน รวมไปถึงความร่วมมือกับองค์การสหประชาชาติ สำนักงานอัยการสูงสุดรับผิดชอบในการอำนวยความสะดวกในการดำเนินการตามกฎหมาย เช่น การส่งผู้ร้ายข้ามแดน เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดี ขณะที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติเกี่ยวข้องกับการตำรวจระหว่างประเทศรวมถึงตำรวจสากล และสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติมีศูนย์ประสานความร่วมมือต่อต้านการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติแห่งชาติ ที่รับผิดชอบงานด้านการประสานงานกับต่างประเทศด้วย ทั้งนี้ยังไม่รวมการประสานงานจากสถานเอกอัครราชทูตต่างๆ ในประเทศผ่านหน่วยงานต่างๆ ที่ตนมีความคุ้นเคยอยู่ด้วย ที่กล่าวมาเป็นเพียงตัวอย่างคร่าวๆ

ดังนั้น จึงมีปัญหาในทางปฏิบัติพอสมควร หากไม่มีการวางกรอบในการปฏิบัติที่ชัดเจนและเหมาะสม การดำเนินการด้านการต่างประเทศของไทยก็จะตกเป็นภาระแก่หน่วยงานต่างๆ รวมทั้งประเทศไทยโดยรวม ทำให้ไทยเสียโอกาสหรืออาจจะสามารถรักษาผลประโยชน์โดยรวมของประเทศได้เท่าที่ควร อย่างไรก็ตาม หากต่อไปศูนย์ประสานความร่วมมือต่อต้านการก่อการร้ายสากลและอาชญากรรมข้ามชาติแห่งชาติ ซึ่งปัจจุบันจัดตั้งมาในสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติมีความเข้มแข็งพอปัญหาดังกล่าวก็น่าจะผ่อนคลายลงตามลำดับ

6.4 งานด้านการประชาสัมพันธ์ของงานอาชญากรรมข้ามชาติ

ปัจจุบันกลไกสำคัญในด้านการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ มีหน่วยงานหลัก 3 หน่วยงานดำเนินการคือ กรมประชาสัมพันธ์รับผิดชอบด้านการประชาสัมพันธ์ภายในประเทศ กระทรวงการต่างประเทศรับผิดชอบด้านการประชาสัมพันธ์งานระหว่างประเทศ ขณะที่กรมกิจการพลเรือนทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุดรับผิดชอบด้านงานปฏิบัติการจิตวิทยา ทั้งภายในและนอกประเทศ

หากมาดูการปฏิบัติงานเป็นส่วนๆ จะเห็นได้ว่าปัจจุบันงานด้านการประชาสัมพันธ์ภายในประเทศ รวมทั้งงานสร้างจิตสำนึกให้ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องมีจิตสำนึกในงานที่รับผิดชอบ คืองานด้านการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ ปัจจุบันแม้ว่ากรมประชาสัมพันธ์ได้ตั้งคณะทำงานพิเศษรับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ในยามเกิดวิกฤติการณ์ ซึ่งจะประยุกต์รวมงานด้านการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติเข้าไปด้วยก็ตาม ปัจจุบันในความสำเร็จของงานประชาสัมพันธ์ก็คือ ต้องทำให้ทุกหน่วยที่เกี่ยวข้องเป็นนักประชาสัมพันธ์ ส่วนกรมประชาสัมพันธ์จะเป็นที่ปรึกษาด้านงานวิชาการทางการประชาสัมพันธ์ แต่ปัจจุบันกลับตรงกันข้าม กล่าวคือกรมประชาสัมพันธ์ต้องรับงานไปดูแลทั้งหมดจึงยากแก่การปฏิบัติ โดยเฉพาะการประชาสัมพันธ์งานการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งเป็นงานพิเศษ เป็นงานด้านความมั่นคงแห่งชาติหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเข้าใจสิ่งที่ตนเองต้องการจะสื่อให้กับสังคมหรือคนในชาติ แล้วแจ้งให้กรมประชาสัมพันธ์

หาวิธีการในการสื่อสารสิ่งเหล่านั้นไปสู่ประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมาย งานจึงจะสำเร็จ ไม่ใช่มอบงานรับผิดชอบให้กรมประชาสัมพันธ์ทั้งหมด

หากมองด้านงานปฏิบัติการจิตวิทยาต่อกลุ่มเป้าหมายทั้งภายในและนอกประเทศก็มีปัญหาคล้ายๆ กับงานประชาสัมพันธ์ในประเทศ อย่างไรก็ตามปัจจุบันงานด้านนี้นับว่าดีขึ้น เพราะกรมกิจการพลเรือนทหารในฐานะผู้รับผิดชอบ ได้พยายามหาความต้องการในการประชาสัมพันธ์หรือปฏิบัติการจิตวิทยา และขอความร่วมมือให้หน่วยงานที่มีสื่อเข้าไปหาวิธีการถ่ายทอดสู่กลุ่มเป้าหมาย ดังนั้น งานปฏิบัติการจิตวิทยาอาจดีกว่างานปฏิบัติการด้านการประชาสัมพันธ์ภายในประเทศบ้าง อย่างไรก็ตามความกว้างขวางขอบเขตและเนื้อหาของปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติรวมทั้งเป็นงานใหม่ ดังนั้น โอกาสบรรลุเป้าหมายก็ย่อมเป็นงานยากแก่ทางปฏิบัติอยู่ดี

หากมองด้านงานปฏิบัติการประชาสัมพันธ์ต่างประเทศ ซึ่งดำเนินการโดยกรมสารนิเทศกระทรวงการต่างประเทศ จะเห็นได้ว่าเป็นงานที่จบภายในหน่วยงานเดียวกัน คือกระทรวงการต่างประเทศ ผู้ปฏิบัติงานในกรมสารนิเทศก็เคยเป็นผู้ปฏิบัติงานหรือมีประสบการณ์ในด้านงานต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมข้ามชาติแล้ว หรือหากไม่มีประสบการณ์ตรงกรมสารนิเทศก็สามารถสอบถามความต้องการจากผู้ปฏิบัติซึ่งอยู่ในกระทรวงเดียวกันได้ ทำให้สามารถสื่อความเข้าใจได้ตรงประเด็นมากกว่าลองหน่วยงานดังกล่าวข้างต้น อย่างไรก็ตามงานด้านการต่างประเทศก็จัดว่าเป็นงานในวงแคบ ดังนั้นหากต้องการขยายผลก็อาจทำได้ไม่มากนัก ผลที่ได้รับก็อาจจะไม่แตกต่างจากสองหน่วยงานคือกรมประชาสัมพันธ์และกรมกิจการพลเรือนทหารมากนัก ทางแก้ไขในเรื่องการประชาสัมพันธ์ก็คือ การร่วมกันทำงานอย่างเป็นทีมโดยยึดผลประโยชน์ของประเทศเป็นหลัก ตัวอย่างที่ดีก็คือ กรมประชาสัมพันธ์หรือกรมกิจการพลเรือนทหารอาจศึกษาวิธีการดำเนินงานของกรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ ขณะเดียวกันกรมสารนิเทศก็จำเป็นต้องอาศัยสื่อจากภายในประเทศโดยผ่านช่องทางของกรมประชาสัมพันธ์และกรมกิจการพลเรือนทหารในการขยายผลการประชาสัมพันธ์ของตนเองไปสู่สาธารณชน

6.5 งานด้านการปรับปรุงหรือพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ

ปัจจุบันหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบด้านการปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องคือ กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย สำนักงานอัยการสูงสุด และสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติในฐานะที่เป็นศูนย์ประสานงานความร่วมมือด้านการก่อการร้ายสากลและอาชญากรรมข้ามชาติ ปัจจุบันไทยได้ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติไปบ้างแล้ว เช่น การประกาศพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2546 ในการเพิ่มความหมายของการก่อการร้ายรวมทั้งการกระทำที่เป็นความผิดฐานการก่อการร้าย และการประกาศพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2546 โดยการเพิ่มฐานความผิดด้านการก่อการร้ายเป็นฐานความผิดในเรื่องการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

งานด้านกฎหมายอื่นๆ ที่ควรปรับปรุง เช่น การมีกฎหมายด้านการสกัดกั้นการฟอกเงิน กฎหมายด้านการแจ้งข้อมูลข่าวสารเพื่อให้เป็นฐานในการยึดทรัพย์สิน รวมทั้งมีกฎหมายคุ้มครองธนาคารหรือสถาบันการเงินให้มีลักษณะโปร่งใสตรวจสอบได้ ปรากฏจากการแทรกแซงทางการเมือง การมีมาตรการใหม่เพื่อให้ทันต่อการพัฒนาขององค์การอาชญากรรม เช่น การปฏิบัติการลับ การใช้ระบบกันผู้กระทำผิด

รายย่อยเป็นพยานเพื่อประนีประนอมผู้กระทำผิดรายใหญ่ (Plea bargaining) การดักฟังโทรศัพท์ การปรับปรุงกฎหมายลักษณะพยานในลักษณะที่ให้ภาระในการพิสูจน์ และเพื่อการคุ้มครองพยานสมควรนำระบบการคุ้มครองพยานมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ และต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อป้องกันที่เหมาะสม

6.6 การพัฒนาศักยภาพของบุคคลเพื่อต่อต้านภัยจากอาชญากรรมข้ามชาติ

ปัญหาสำคัญของบุคลากรที่อยู่ในราชการไทยคือการโยกย้ายและการสับเปลี่ยนหน้าที่ ในงานที่เป็นงานทั่วไปคงไม่มีปัญหามากนัก แต่ในงานที่มีลักษณะพิเศษเช่นงานเฉพาะด้านโดยเฉพาะงานด้านการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ปัจจุบันเราไม่สามารถสร้างบุคคลที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน (Specialist) ได้อย่างเพียงพอและเหมาะสม และปัญหาที่สำคัญ เมื่อบุคคลเหล่านั้นเริ่มมีความชำนาญก็จะถูกโยกย้ายให้ไปปฏิบัติงานอย่างอื่น

ทางแก้ไขคืองานที่มีลักษณะพิเศษควรมีลักษณะของการพัฒนาและบริหารงานบุคคลในลักษณะพิเศษมีความก้าวหน้าและมีค่าตอบแทนในลักษณะพิเศษที่มีความเหมาะสม รวมไปถึงการคุ้มครองอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับบุคคลในกลุ่มนี้อย่างแตกต่างไปจากกลุ่มอื่นๆ เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นสามารถปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่องและมีพัฒนาการโดยไม่ต้องเป็นห่วงเรื่องความก้าวหน้าในอาชีพและความมั่นคงในชีวิต

7. สรุป

การที่ประเทศไทยกำหนดนโยบายในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติภายใต้ข้อนโยบายความมั่นคงแห่งชาติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2543 ซึ่งมีสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นหน่วยประสานงานหลัก นโยบายดังกล่าวถือว่าเป็นทิศทางสำคัญในการแก้ไขปัญหอาชญากรรมข้ามชาติ อย่างไรก็ตามจากการที่อาชญากรรมข้ามชาติมีพฤติกรรมกิจกรรมที่กว้างขวางมาก การปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวก็ต้องได้รับความร่วมมือกับส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากมายในการปฏิบัติการ ขณะเดียวกันการป้องกันและแก้ไขปัญหากับต่างประเทศก็มีกลไกและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากมายเช่นกัน ตั้งแต่องค์การสหประชาชาติ ประเทศมหาอำนาจ องค์การพหุภาคีของอาเซียน ดังนั้น การป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวแม้จะสามารถบรรลุผลได้ในระดับหนึ่ง เนื่องจากการมีนโยบายแล้ว อย่างไรก็ตามก็ยังมีปัญหาที่ต้องแก้ไขต่อไปอีกมาก เช่น ปัญหาการปฏิบัติตามนโยบาย เอกภาพในการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แนวทางการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหในงานด้านต่างประเทศที่เหมาะสม ปัญหาการประชาสัมพันธ์ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบาย การปรับปรุงกฎหมายให้เหมาะสมกับการต่อสู้ภัยอาชญากรรมข้ามชาติและการพัฒนาศักยภาพเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่มีตามความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน สามารถปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ. นโยบายความมั่นคงแห่งชาติในการป้องกันและแก้ไข
ปัญหาอาชญากรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2543 : เอกสารโรเนียว
2. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ. นโยบายการแก้ไขปัญหาคารก่อก่อการร้ายสากล
พ.ศ. 2546 : เอกสารโรเนียว
3. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ. ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ เอกสารประกอบการสัมมนา
เรื่องปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2543 ๕

ภาคผนวก

แนวทางในการสอบถามเพื่อประมวลความเหมาะสมของนโยบายความมั่นคง แห่งชาติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ

1. จากนโยบายฯ ที่กำหนดให้มีระบบอำนวยการและประสานงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติเพื่อให้มีเอกภาพและประสิทธิภาพ ทั้งด้านนโยบาย/การปฏิบัติ/และการข่าว ท่านคิดว่าสามารถดำเนินการตามนโยบายฯ ได้มากน้อยแค่ไหน ? มีอุปสรรคอะไรหรือไม่ ?
.....
2. จากนโยบายฯ ที่กล่าวไว้ว่า ให้มีการพัฒนาการปฏิบัติงานและอุปกรณ์ในการดำเนินงานขององค์กรหลักทุกด้าน โดยเฉพาะการเข้าเมืองสามารถปฏิบัติบรรลุผลได้มากน้อยแค่ไหน ? ปัญหา และอุปสรรค ในการดำเนินการคืออะไร ?
.....
3. การพัฒนาการประสิทธิภาพด้านการข่าว กฎหมาย การเงิน การคลัง และอื่นๆ ก้าวหน้าไปมากน้อยแค่ไหน ? มีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงอย่างไรบ้าง.....
.....
4. การพัฒนาบุคลากรและการจัดระบบข้อมูลให้สมบูรณ์ตามนโยบายฯ ดำเนินการได้มากน้อยแค่ไหน ? ปัญหาอุปสรรคคืออะไร?.....
.....
5. ความคืบหน้าตามนโยบายในการประสานงานกับต่างประเทศอย่างใกล้ชิดทั้งด้านแผนปฏิบัติการข่าว และกฎหมายที่ดำเนินการไปได้มากน้อยแค่ไหน ? มีข้อเสนอแนะในการดำเนินการอย่างไรบ้าง?
.....
6. การเสริมคุณภาพและประสิทธิภาพของผู้ปฏิบัติตามนโยบายฯ เพื่อให้มีจิตสำนึกในการแก้ไขปัญหาค่าเดินไปได้มากน้อยแค่ไหน ? ปัญหาอุปสรรคคืออะไร?.....
.....
7. การประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความเข้าใจสถานการณ์ รวมถึงให้ตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบ ดำเนินการได้มากน้อยแค่ไหน ? ปัญหาอุปสรรคคืออะไร ?
.....

8. การสร้างภาพลักษณ์ในต่างประเทศเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศไทยต่อการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติเป็นการได้มากน้อยแค่ไหน ? ปัญหาอุปสรรคคืออะไร?.....
.....
9. การให้มีการพิจารณาเกี่ยวกับผลประโยชน์และความร่วมมือระหว่างประเทศ เราสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากน้อยแค่ไหน ? ปัญหาอุปสรรคคืออะไร?.....
.....
10. ในประเด็นการส่งเสริมและสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศในทุกด้านตามนโยบายดำเนินการไปได้มากน้อยแค่ไหน ? ปัญหาอุปสรรคคืออะไร?.....
.....
11. การแลกเปลี่ยนและเพิ่มพูนประสบการณ์ในการจัดการเพื่อป้องกันปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติทุกระดับในเวทีระหว่างประเทศตามนโยบายฯ ประเทศไทยดำเนินการได้มากน้อยแค่ไหน ? ปัญหาอุปสรรคคืออะไร ?.....
.....